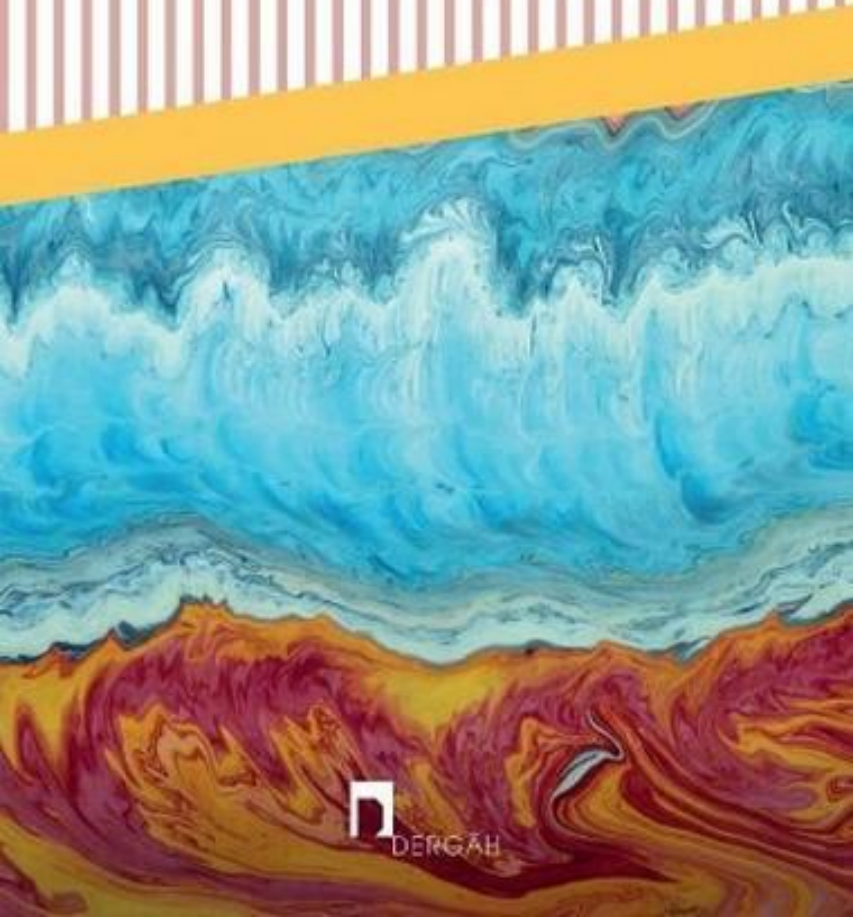
Mustafa Kutlu

HESAP GÜNÜ

Hikâye

DERGAH

HESAP GÜNÜ

Mustafa Kutlu

Hesap Günü'nün yayın hakları Dergâh Yayınları'na aittir.

Dergâh Yayınları: 640 Sertifika No: 14420
Türk Edebiyatı - Hikâye: 52
Mustafa Kutlu Dizisi: 35
ISBN: 978-975-995-666-0
1. b. Kasım 2015, 2. b. Kasım 2015
3. baskı: Aralık 2015

Dizi Kapak Tasarımı: Mustafa Kutlu
Kapak Uygulama: Ercan Patlak
Sayfa Düzeni: E. Gökçe Aksoy
Kapaktaki ebru: Hikmet Barutçugil

Basım Yeri: Ana Basın Yayın Gıda İnş. Tic. A.Ş.
B.O.S.B. Mermerciler Sanayi Sitesi 10. Cad. No: 15
Beylikdüzü / İstanbul
Tel: [212] 422 79 29
Matbaa Sertifika No: 20699

Kapak Basım Yeri: Hanlar Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Tel: [212] 324 08 82

Cilt: Güven Mücellit & Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Tel: [212] 445 00 04

Dağıtım ve Satış: Ana Yayın Dağıtım
Molla Fenari Sokak Yıldız Han No: 28 Giriş Kat
Tel: [212] 526 99 41 (3 hat) Faks: [212] 519 04 21
Cağaloğlu / İstanbul

MUSTAFA KUTLU

HESAP GÜNÜ

DERGÂH YAYINLARI

Klodfarer Cad. Altan İş Merkezi No: 3/20 34122 Sultanahmet / İstanbul
Tel: [212] 518 95 79-80 Fax: [212] 518 95 81
www.dergaliyayinlari.com / bilgi@dergahyayinlari.com

Bir yağmur, bir yağmur, iplik gibi, ipince; geceden başladı dur-durak bilmiyor. Kargalar kavak ağaçlarında donup kalmış. Gök kararmış, bulutlar şehrin üzerine abanmış. Şöyle bir sağanak boşalsa herşey ferahlayacak ama yok; kasvet, sadece kasvet.

Varlıklı, alafranga bir muhitte gariban bir cami. Bir iki esnaf el atmış; kapıcılar, şoförler; oğlunun, damadının yanına sığınmış ihtiyar emekliler omuz omuza verip camiyi kondurmuş oraya. İyiki de kondurmuşlar, yoksa varlıklı ama alnı secde görmemiş beyler bayanlar bir cenaze için taa nerelere gideceklerdi.

Ne kubbesi, ne minaresi; ne kavisli pencereleriyle mimari bir değeri vardı caminin. Mimariyi bir yana bırak ilk yapılan dış cephe boyaları yer yer dökülmüş, yamalı bohçaya dönmüştü. Neresinden baksan bir tamirat istiyordu.

Avlunun ortasında caminin cüssesine ters, iri mi iri bir şadırvan. Oturulacak yerleri betondan.

Yine de şadırvan başında yerini sevip serpilmiş ıhlamuru görmeden geçmeyelim. Gölgesinde bir bölük asker gizlenir. Süslü imam ara sıra gelir. Sesi iyidir, musiki talim etmiştir, mevlidhanlar arasında şöhreti vardır. Bu alafranga muhitin tüm ihtiyar hacıları tanır onu, mevlide çağırır. Yüklü para alır hocaefendi, arabası gıcır, takım elbise cilet gibi. Tüm işi

İspirli müezzine yıkmıştır. Müezzin hayatından memnundur. Ölüye okur, diriye, hastaya okur, yolunu bulur. Dernek binasının yanındaki müştemilatta kalır. Avlu geniş, bir yanı toprak. İspirli toprağı boş bırakır mı? Her tür sebze yetiştirir, hem kendi yer hem komşu kapıcılara dağıtır.
Toprak adamı işte, avlu duvarları kenarına mazı, çam, akasya değil meyve ağaçları dikmiş. Mübarekler yetişmiş. Az sayıdaki cemaat elma, armut, kiraz, mevsimine göre ayvaya kadar hem kendileri yer hem eve götürür.
Kötü mu?

Cemaat dokuzu onu geçmez.
Bahsi geçen ihtiyar emekliler, kapıcılar, esnaftan birkaç kişi. Müezzin kabına sığmaz dedik. Uğraşıp didinip caminin bir köşesine camlı dolaplar yaptırarak kütüphane kurmuş, hem kendi okuyor, hem çocukları okutuyor.

Musallada bir tabut, yeşil örtü üstünde, yapayalnız.
İkindi okunmuş, namaz kılanlar camiye girmiş, kılmayan kalabalık cami duvarına yanaşıp saçak altına sığınmış.
Alafranga bir muhit ama gelin durumu izah edin. Erkekler cami duvarında, kadınlar şadırvan altında. Haliyle haremlik selâmlık olmuş.
Böyledir.
Kenarın dilberi ne kadar nazik olsa da nazenin olamaz.
Ölümden, cenazeden, belki camiden çekiniyorlar, geleneğe uyuyorlar. Ne de olsa onlar da müslüman. "Allah bir, peygamber hak" dedikten sonra mesele yok. Belki aralarına Allah peygamber tanımayanlar karışmış olabilir ama, kulak asmayın, bir iki kişiyi geçmez.

Lâkin alayı siyahlara bürünmüş.
Yahu bu gavur âdeti nasıl bulaştı bize. Erkek kadın koyu renk elbiseler, kara şemsiyeler altında kara gözlükler, öylece tabuta bakıp duruyor.
Cenazeden cenazeye birbirini görenler, meslektaş olanlar, merhumun yakınları, çalışma arkadaşları üçer beşer toplaşıp alçak sesle sohbet ediyor.
Kadınlar birbirlerini işaret ederek dedikoduya dalıyor.
Camiye girmeyip dışarda kalanlar musallaya tabuta bakmayıp, ölümden hastalıktan bahsetmeyip günün meselelerini konuşuyor, hatta bazıları havadaki bu kasveti dağıtmak için fıkra bile anlatıyor.
Ölümden kim korkmaz?
Ancak erenler korkmaz.
Ama işte bunların korkusu, korku değil hastalık. Hani bir kabristanın kapısına "Her nefis ölümü tadacaktır" âyeti yazıldığında kıyamet kopmuştu. Öyle. Ne çırpınıyorsun kardeşim sen de sonunda imamın kayığına bineceksin. İyi, tamam, ama beni şimdi rahat bırak. Ne bu ölüm, kabir azabı, zebaniler, cehennem ateşi. Yahu şuracıkta gönül hoşluğu ile iki kadeh içemeyecek miyiz? İçin için, âfiyet olsun.
Kıble duvarının altındaki sokaktan iki kapıcı geçiyor. Camide cenaze olduğunu hemen anlıyorlar.
— Cenaze var.
— Öyle.
— Kim acaba?
— Arif'in Bedir Bey dedilerdi.
— Öyle miii! Ya, kurtulmuş fıkara.
— Kurtulmuş ya, kaç zamandır aklı başında değildi. Alzaymer dedilerdi.

Nedir ki bu?
— Bildiğin bunama canım.
— Nasıl yani, benim kaynana da bunak ama şeytanın yattığı yeri biliyor.
— Yok yok öyle değil. Hasta bir şey hatırlamıyor. Kapıyı açık bulsa çıkıp gidiyor. Böyle kaybolan kaç kişi oldu.
Yazık be! Kapıları kilitleselerdi bari.
— Öyle yapmışlar.
— Peki kim bakmış bu garibe. Oğlunda kızında hayır yok bildiğim. Karısı da felç geçirmişti, bir yanı tutmuyor.
— Rahmetli anasına bakan bir Emine vardı, hâlâ dinç. O kadın ikisine de bakmış.
— Allah razı olsun.
— Allah sonumuzu hayreylesin.
— Âmin.

Bu Bedir Bey'in dedesi zengin bir Osmanlı paşasıymış. Sivil paşa. Biz diyenlerin yalancısıyız, herif servetini çalıp çırpma ile yapmış. Hanlar hamamlar, Trakya'da çiftlikler, Gemlik'te zeytinlikler.

Alın teri ile zengin olan yok mu hocam? Vardır ama nadir. Öyle bir müslüman bul alnından öpeyim. Nasıl yani? Şöyle: Malını İslâm yolunda harcayacak, Hz. Ebubekir gibi. Ama yok. Bu haksız kazanç yüzünden fakirler arasında zenginlere karşı bir husumet doğmuştur.

Peki hocam, zengin olmak mı efdal, fakir kalmak mı? Önderimiz Hz. Peygamber'in hayatına bakarsan onun fakirliği seçtiğini görürsün. Zaten peygamberler miras bırakmaz. Efendimiz dünyasını değiştiğinde geriye birkaç parça değersiz eşyası kaldıydı. Peki sonra? Sonrası Hz. Ebubekir halife olarak malını İslâm yolunda harcadığından fakir kalmıştı. Hz. Ömer hutbeye yamalı elbiseyle çıkardı.

Hatta âlimlerin "uydurma" dedikleri bir hadis dahi vardır. Hz. Peygamber buyurmuş ki "Fakirlik iftiharımdır". Bunu sûfiler çok kullanıyor. Ancak incelik şurada. Buradaki fakirlik manevî mânadadır. Yani mülk Allah'ındır. Kulun elinde birşey yoktur, o Allah'a muhtaçtır.

Yani sen şimdi bize fakirliği teklif etmiş oluyorsun. Hayır ben diyorum ki fakir sabredecek, zengin şükredecek. Sabırla

şükrü terazide tartmayalım. İkisi de makbuldür. Cenab-ı Hak kimini fakirlikle, kimini zenginlikle imtihan eder. Güzellikle çirkinlik gibi. Ancak toplum düzeni için Kuran-ı Kerim şunu söylüyor. Mal-mülk-para birilerinin elinde toplanmasın. Yani toplumda kabul edilebilir bir gelir dağılımı olsun. Mal sahibi olanlar kibirlenip şımarmasın, bunun hesabı ağırdır. Böyle düşününce ben zengin müslümanın hesabının daha ağır olduğunu düşünüyorum.

Öyle deme hocam, fakir canından veriyor; zengin malından veriyor.

Sen de haklısın, lâkin meseleyi yani şu nefis denilen hadiseyi bir başka misâlle anlamaya çalışalım.

Adam diyor ki ben ömrümde harama uçkur çözmedim. Ben de diyorum ki eline fırsat geçmemiş. Nasıl yani, diyor. Arkadaş sen de Hz. Yusuf gibi bir odada azgın bir kadınla yalnız kal bakalım ne yapacaksın? Haramdır diye kendini pencereden atacak mısın, yoksa ulan fırsat bu fırsat diye uçkuru çözecek misin?

Valla zor soru.

Elbette.

Ancak başına gelen bilir.

Onun için bekara karı boşamak kolay.

Senin eline doğru dürüst bir servet geçmemiş. Aç gelmişsin, aç gidiyorsun. Hele bir mal-mülk sahibi ol bakalım malı nasıl harcayacaksın?

Doğru valla.

Başa dönersek, helalinden mal kazanıp malını İslâm yolunda harcayanların herkese faydası dokunur. Memleket bayındır olur. Kimse kimsenin malına göz dikmez. Cömertler baş tacı olur.

Zaten halk arasında bir laf var.
Nedir?
Cennetin kapısını cömertler açacak.
Yine de mala-mülke güvenmemek lazım.
Burası mühim. Gün gelir elinden uçar gider, meydanda dımdızlak kalırsın. Malı veren de Allah, alan da Allah. "Ben" dersen yoldan çıkarsın. "Ben" demek terk-i edeptir.
Neyse, bu paşa ömrünü doldurunca demiş oğlanı okutalım. Geç evlenmiş, tek oğlu var, o da bu Arif.
Arif'i Galatasaray Lisesi'ne vermişler. Başlangıçta iyi okumuş, sınıflarını geçivermiş. Yolun ortasında yaramaz arkadaşlara takılmış. Takılmış çünkü bunun hamurunda bir çürük var. Ee, orası Beyoğlu. Eğlencenin merkezi. Bu daha delikanlılığa terfi etmeden hovardalığa kalkmış.
Azmış da azmış, mektebi terkedip sefahete dalmış.
O sırada babası da ölünce bunu dizginleyecek kimse kalmamış. Bir Rus kızının peşinden tâ Petersburg'a kadar gitmiş. Oradan Paris'e geçmiş. Su gibi para harcıyor, yanındakileri de besliyormuş. Kadın, kumar, alkol her yol var. Bir ara heveslenip siyasete girmiş ama ilk patırtıda tabanları yağlayıp kaçmış.
Memlekete dönünce bakmış bazı arkadaşları işi ticarete dökerek bayağı para kazanıyor. Ulan bende de para var, bende de akıl var diye aynı yolu tutup şirketler kurarak iş dünyasına atılmış. Disiplin yok, bilgi yok, para kullanmayı bilmez, bunu katakulliye getirip malını mülkünü yemişler, şirketler iflas etmiş.
Anası akıllı, tutumlu, güngörmüş kadın. Demiş bunu eve bağlamanın tek yolu evlendirmek. Öyle bir kız bulalım ki, hem iyi-kötü malı olsun, hem ahlakı olsun. Elbette torun

sahibi olmayı da istiyormuş.
Bir aile bulmuşlar, tam aradıkları. Bir ana bir kız. Kızın iyi-kötü malı-mülkü var. Tahsili yok ama ahlakı yerinde, başı önünde. Adı Melek olan kızla Arif'i evermişler. Arif Efendi gerçekten melek gibi olan eşine bağlanmış, işine gücüne bakmaya başlamış.
Kızın anası Melek rahat etsin diye uzak akrabalardan Emine diye kimsesiz bir kız bulmuş. Becerikli, akıllı, ahlaklı bir çocuk. Konağa almış evlat gibi yetiştirmişler. Emine zamanla evin direği olmuş, alış-verişten yemeğe her işin hakkından gelirmiş. Gerçekten de Melek Emine sayesinde çok rahat etmiş; öyle ki elini sıcak sudan soğuk suya sokmamış. Anca kısmeti çıkmamış, bir ara bir yaşlı adam talip olmuş, Emine de ona varmamış. "Ben Melek ablamın ahretliği oldum, ondan ayrılmam" diyormuş. Hele Bedir doğduktan sonra onu besleyip büyüten olmuş.
Lâkin kaderin cilvesi işte. Hayat tam kıvamına ulaşmışken Arif Efendi yatağa düşmüş, evladına doyamadan üç gün yatıp dördüncü gün ruhunu teslim etmiş.
Doktor, yazık demiş bu genç yaşta ne kalp kalmış, ne ciğer, her yanı çürümüş.
Bedir'e gelince.
O ne de olsa bir paşazâde. Sıfırı tüketmiş sayılsa bile Melek Hanım'dan intikal eden mal-mülk ile ailenin yine hali vakti yerine gelmiş. Dolayısıyla küçük Bedir de bir paşazâde olarak büyümüş.
Ne demişler:
"Duvarda resmin olacağına
Âlemde ismin olsun".

Bedir anlaşılmaz bir çocuktu. Genel olarak uslu denebilirdi. Babaannesi ve annesi onu "Paşam, Paşam" diye severlerdi. Çocukluğunda bu sıfat yüzünden ona pek yaklaşan olmadı, düpedüz çekiniyorlardı, o da bu ayrıcalığın tadını çıkardı. Ama bazan annesinin veya başkasının yüzüne gözünü dikip öyle uzun süre bakardı ki, insan tedirgin olurdu. Ayrıca ağlama nöbetleri geliyordu, zamanlı zamansız. Durmaksızın ağlıyor, hiçbir şey onu oyalamıyordu. Ta ki ağlamaktan yorulup sızıncaya kadar.

Doktor, hoca, muska, türlü kocakarı ilaçları, türbe-yatır ziyaretleri yaraya merhem olmadı.

Çocuk tek tük konuşmaya başlayınca ağlaması azaldı; tam konuşur hale gelince büsbütün kesildi.

Dediler ki, bu çocuk derdini diyemediği için ağlıyormuş. Ama bir derdi, hastalığı yoktu ki.

Kimbilir.

Belki vardı ama kendi dahil kimse anlamıyordu.

Bu acayip karakter sürdü gitti.

Bazan pencere önüne oturup saatlerce yağan yağmuru seyreder, hiç konuşmaz. Bazan bütün gün muzırlık peşinde koşar. Kırmaz, yıkmaz ama dağıtır.

Evin kedisinin kuyruğuna teneke kutu bağlayıp bahçede kovalar; görenler ne yaramaz çocuk, deli midir nedir, der.

Yeri gelince de mutfaktan aşırdığı etler, sucuklar ile sokak köpeklerini besler.
Diyelim eve misafir geldi. Üç dört yaşında kendi akranı olan bir de kız var. Hemen kaynaşır, ona oyuncaklarını verir; görenler "Aferin Bedir'e hiç kıskanç değil" derler, ama.
Kız bir ara kapıya yakın arkası dönük dururken kapıyı apansız pat diye kapatıp çocuğu yüzüstü düşürür. Hani düşürünce bu bir ağır şakadır Bedir gülecek buna derseniz yanılırsınız. Öyle durup bakar.
Tıpkı bebekliğindeki bakışlar, ürkütücü.

Okulda sıra arkadaşı kasabın oğlu Enver. Kasap Eğinli, terbiyeli, temiz, dindar bir adam. Alafranga mahallenin takdir ettiği biri. Pahalı ama iyi mal satar, evinde sucuk yapar, memleketten dut pekmezi getirip satar.
Hilesiz bal arayanlar ona gelir. Bir de doktorların çare bulamadığı basur, sedef ve benzeri hastalıklar için şifalı ot.
Bedir, Enver'in pek de iyi olmayan derslerine yardım ediyor. İri-yarı ve kabadayı olan Enver de onu koruyup kolluyor. Enver'den çekindikleri için kimse Bedir'e sataşamıyor. Diyelim boş arsada futbol oynuyorlar. Takıma Bedir'i almazlar. Çünkü topa vurmasını bilmiyor, boş kaleye gol atamıyor. Ama Enver "oynayacak" deyince onu da mecburen alıyorlar. Ne de olsa bir paşazâde, elbette koruması olacak.
Enver'in babası daha okula gitmeden çocuğa Kur'an okumasını öğretmiş. Cuma namazlarına, teravihlere birlikte gidiyorlar.
Bir gün Enver, Bedir'e "Sana Kur'an okumasını öğreteyim mi?" dedi. Bedir çok sevindi. Annesi duyunca o da memnun oldu. Hele ihtiyar babaanne, göklere uçtu.

İki arkadaş boş vakitlerinde Boğaz sırtlarına gidiyor, bir fıstık çamının gölgesine oturuyor, hem Boğaz'dan geçen gemileri seyrediyor, hem çalışıyorlar.
Bedir kısa zamanda Elifba'yı söktü. Namaz surelerini, abdest almayı, namaz kılmayı öğrendi. Enver onu ara sıra camiye götürüyor, cemaatla namaz kılıyorlardı.
Enver evden Hz. Ali cenklerini getirir, birlikte okurlar, Hz. Ali'nin kahramanlığına hayran kalır, vaktin nasıl geçtiğini anlamazlardı.
Artık kanka olmuşlardı.
Enver dut kurusu, ceviz içi getirir, Bedir ise çikolata taşırdı.
Herkes bu iki arkadaşın dostluğuna imrenirken Bedir ne yaptı dersiniz?
Bir gün Boğaz sırtlarındaki tepeden dönüyorlar. Komşunun bahçesindeki yeşil erikleri gördüler.
Erik ama nasıl yani.
İri, kütür kütür.
Bedir:
— Şuradan biraz erik alsak.
Enver her iki yana bakınarak.
— Olmaz, bir gören olur. Hem günah.
— Neden?
— Sahibinden izin almak lazım.
— İki erikten ne olacak Enver, alıyorum ben.
Diyen Bedir alçak duvara çıkarak erikleri cebine doldurmaya başladı.
Olacak olur.
Bahçe sahibi çıkageldi.
— N'oluyor burda?
Bedir korkudan titreyip, ağlayarak:

— Şu kasabın oğlu istedi, ben de aldım; demesin mi. Enver dondu kaldı.
Bunu beklemiyordu. Hiçbir şey demedi. Adam onları azarlayarak kovaladı.
Bir süre hiç konuşmadan yürüdüler, sonra Bedir:
— Ne yapayım. Dövecek diye korktum.
Enver olgun bir adam edasıyla:
— Boşver, geçti gitti. Bir daha olmasın.
Enver'in bu yumuşak hali Bedir'i rahatlattı. Arkadaşına yaltaklanarak koluna girdi: "Bir daha olmayacak, söz" dedi.
O günden sonra Enver Bedir'le pek konuşmadı. Okul çıkışı "İşim var" deyip dükkâna gitti, babasına yardım ediyordu. İlkokul ikide mi, üçte miydiler.
Bedir'in içinde gül kokusu kayboldu, yerine bir yeşil zehir doldu. Yine muzır günlerine döndü.

Misâl uçurtma zamanı.
Yahu çocuk sen de bir uçurtma al, yahut kendin yap, uçurtma uçurmanın zevkini tat.
Hayır.
Bunun öyle bir derdi yok.
Almış eline bir sapan, uçurtmaları ortasından delip düşürüyor, sanki kuş vuruyor. Vurulan uçurtma tepe taklak düşerken bu sahibi olan çocuğa bakıp karnını tuta tuta kahkahalar atıyor.
Gel de delirme.
Uçurtmaları bırakıp kız çocuklarına musallat oluyor. Kiminin saçını çekiyor, kiminin eteğini kaldırıp kaçıyor.
Bu yüzden çok dayak yedi.
Her çocuk diyelim hayvan seviyorsa evde kedi, kuş, balık besler. Bu öyle değil havuz kenarında yakaladığı orta boy bir kurbağayı gizlice eve sokup, kadınların akıllarını başlarından alıyor.
Düşünsenize, mutfağa adımınızı atmışsınız; bir bardak veya tabak alacaksınız, aniden önünüze bir kurbağa atlıyor.
Kadın çığlığı basıyor, elindeki bardak düşüp tuz buz oluyor, Bedir yandaki odada elini ağzına götürüp katıla katıla gülüyor.
Nasıl gelmiş bu kurbağa buraya?

Kadınlar birleyip faraşla, süpürge ile, kürekle kurbağayı dışarı alıp biraz ferahlıyorlar, kurbağa bu defa banyoda ortaya çıkıyor.
Haydiii.,. Bir feryat figan daha.
Bedir nihayetinde karton kutu içinde kurbağayı eve taşırken yakalandı.
Kendisine o güne kadar fiske vurmamış annesinden hem dayak yedi, hem azar işitti. Odasına kapanıp bir zaman dışarı çıkmadı.

Bu çocuk bunları niye yapıyor?
Dikkat çekmek için mi?
Başkasının ızdırabına gülmek için mi?
Bu çocuğu anlamak zor.
Aslında küçük olsun, büyük olsun insanı anlamak zor.
Ağlıyoruz, küsüyoruz, gülüyoruz, seviniyoruz bunların hepsine umumi cevaplar veriyoruz.
Ruhiyat ilmi problemi çözmek istiyor ama yetersiz.
Mükafat sevindirir, ceza üzer.
Başarı sevindirir, yenilgi üzer.
Bu yüzden yarışmaları sevmem. Hele çocuklar arasında olursa. Her başarı yenilen çocuğun acısı üzerinden kazanılan bir ödül gibi, Olmaz olsun. Bir yarışma yapalım herkes birinci olsun.

Kolejde muzırlığı azaldı Bedir'in. Aklından çok şey geçiyordu ama bunları tatbik sahasına sokması ona pahalıya mal olabilirdi. Ve oldu da.
Saf, iri bir çocukla yan yana aynı sırada idiler. Bahçede ağaçlar, ağaçlarda kuşlar.

Bedir yanındaki çocuğa "Aa, bir papağan gelmiş be! Rengârenk, nerden gelmiş acaba?" dedi. Oğlan pencereye döndü, her yanı gözetlemeye başladı, göremeyince kalktı pencereye yapıştı, hâlâ bakıyor, fısıldayarak "Hani nerede? Göremiyorum."

Ama öğretmen gördü onu, yanına kadar geldi.

— Selman, ne yapıyorsun orda?

Oğlan şaşkın, döndü.

Tüm sınıf olaya odaklanmıştı.

Selman kekeleyerek:

— Hocam bir papağan gelmiş de.

Oğlanın saflığını bilen tüm sınıf bastı kahkahayı. Öyle ki çocuğun lakabı bu olaydan sonra "papağan" oldu.

Öğretmen bu muzırlığı Bedir'in yaptığını anlamıştı. Suçlu suçlu önüne bakıyordu.

— Bedir sen ne diyorsun bu işe?

Bedir ayağa kalktı, hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi.

— Hocam ben dersi takip ediyordum, ne olduğunu görmedim.

— Görmedin ha!

— Evet.

— İyi seninle görüşeceğiz.

Sonra sınıfa döndü:

— Kesin şamatayı, herkes yerine.

Sınıfa sessizlik çöktü.

Selman terin suyun içinde kalmıştı. Bunun acısını okul çıkışında Bedir'den çıkardı.

Bedir o gün eve gözü şişmiş döndü.

Ev halkı alışkındı, umursamadılar. Yalnız babaanne dayanamadı, çocuğun gözünün altına dövülmüş et bağladı.

Bedir dayağı yediği için hiç de üzgün değildi. Haketmişti. Hatta tüm sınıf Selman'a gülerken çoktan pişman olmuştu. Fizik yazılısında ona yardım ederek iyi bir not almasını sağladı. Barıştılar. Her insan gibi bu çocuk insanın içinde de iyilikle kötülük savaşıyordu.

Hem iyilikten hem kötülükten zevk alıyordu. Ancak kötülükten aldığı zevk bir süre sonra pişmanlığa dönüşüyor, acı vermeye başlıyordu. Bu günahın kefareti ödenmedikçe acı dinmez. Günahın zevkine kapılıp pişmanlığı unutanlar bir daha geri dönemez. Meğer ki Cenab-ı Hak hidayet vere.

Böyle bir suçu matematik yazılısında işledi. Soruların cevapları kitapta vardı. Ancak önündeki iki kişi ne ders çalışmış, ne cevapları ezberlemişlerdi. İşin kolayı kopya. Açtılar kitapları diz üstüne, hocaya çaktırmadan yazmaya başladılar.

Oh ne âlâ.

Bedir gece yarılarına kadar kıçını yırtıp cevapları görmeden problemi çözmeyi öğrensin, siz beleşe konun.

Adalet bu mu?

Hoca Bedir'e yanaştı "Nasıl iyi gidiyor mu?" diye sordu.

Bedir:

— Çok iyi hocam, dedi.

Matematikte sınıf birincisi idi.

Sonra bayan hocaya eğilerek "Hocam, öndeki arkadaşlar kopya çekiyorlar" diyerek onları gammazladı.

Hoca duymamış gibi uzaklaştı. Yan gözle çocukları kolladı, evet kopya çekiyorlardı.

Aniden iki çocuğun adını haykırdı.

— Kalkın ayağa.

Çocuklar gayrı ihtiyarî hemen kalktı. Kalkınca kitaplar yere düştü, foyaları meydana çıktı.

Kimse Bedir'den şüphelenmedi.
Ama o gece Bedir'i uyku tutmadı. Bu alçaklığı, bu muhbirliği nasıl yapmıştı? Kendinden tiksiniyordu.
Bir sonraki yazılıda soruların cevapları yoktu. Kimse kolay kolay kopya çekemezdi. Bedir bir gün önce kürsüye geçti. Sınıfa seslendi.
— Arkadaşlar hoca tahminime göre şu soruları soracak. Ben bunların cevabım tahtaya yazıyorum. Anlayan anlayarak problemleri çözer, anlamayanlar ezberlesin, dedi.
Tüm sınıf alkışladı onu.
Ve dediği gibi soruların çoğu Bedir'in çözdüğü problemlerden çıktı. Sınıf olarak o yazılıdan iyi not aldılar. Bedir'i karga tulumba yakalayıp havaya atıp-tutarak alkışladılar. Bir alçağı, bir muhbiri alkışlıyorlardı. Artık önemi yok, kazanmıştı işte. Kazanmak?
İnsanların sevgisini, itimadını kazanmak. Bir iyilik edip kalp kazanmak. Bedir suçunun kefaretini ödemişti ama, ömür boyu bu olay aklından çıkmadı., Zaman zaman böyle bir durumla karşılaştığında "bir muhbir" olduğunu hatırlıyor ve kalbi sızlıyordu. Böyledir, mazi bizi hiçbir vakit terketmez.

Koleji bitireceği sene babaanne öldü. Zaten son zamanlarında aklı bir gidip bir geliyordu. Her işine emektar Emine baktı, gerektiğinde altından aldı.
Doğrusu şudur: Melek iyi-has bir kadındı ama mizacen tembel, ağır. Biraz da aklı kıt sayılır. Her şeyi Emine'ye sorardı. Hey gidi Babaanne Bedir'in önüne Arif adını koyun diye nasıl ısrar etmişti. Mekanı cennet olsun.

Bedir o yıl Asuman ile tanıştı.
Okuldan bir arkadaşın yaş günü partisi vardı, orada buluşlular. Buluştular lafın gelişi, ikisi de davete icabet edip gelmişti. Birbirlerini tanımıyorlardı.
Yaş günü partisi işte.
Zaman sonra müziğin sesi iyice yükselir, meyve sularına votka katılır, kız erkeğe iyice yanaşır, dans hızlanır, ter boşanır, heyecan, arzu vesaire.
Bedir bulunduğu köşeden Asuman'ı gördü. Bir koltuğun kenarına ilişmiş, elinde gazoz şişesi öylece oturuyor. Dalgın, acaba niçin bu kadar dalgın.
İyice baktı kıza.
Elbisesi vasattı. Saçlarını boyamamış, makyaj yapmamıştı. Temiz bir yüzü, iri gözleri vardı. Gözleri ne renkti acaba, merak etti. Gülmüyor, çığlık atmıyor, dans etmiyor, öylece duruyor.
"Bu kızla tanışmalı" deyip yanına gitti.
— Selâm!
Asuman döndü, gözleri ela, gülümsedi.
— Selâm!
— Yalnızsınız, yalnız mı geldiniz?
— Evet, Şeyda davet etmişti.
— Ben de yalnız geldim.

Asuman oturmanın yakışık almayacağını düşündü galiba, kalktı. İkisi de aynı boyda. Bedir dört parmak uzun galiba. Bedir elini uzattı:
— Arif Bedir ben.
Asuman terlemiş eliyle sıktı bu eli.
— Asuman.
Sonra ara vermeden konuştu.
— Siz şu meşhur paşazade misiniz?
Bedir'in yüzü buruştu. Etrafına bakındı.
— Çok gürültü var burda, balkona çıkalım isterseniz.
— Olur.
Balkon geniş, uzun, Boğaz ayaklarının altında sanki. Bir yolcu gemisi sisler içinden hayal gibi çıktı, önlerinden geçip gitti.
— Bu sıfattan hoşlanmıyorum.
— Neden ama, dedeniz paşa imiş.
— Bana ne!
— Yoo! Kişi geçmişini sevmeli, sahip çıkmalı.
— Geçti o günler, şimdi paşa maşa yok. Zaten rahmetli babam paşazâdeliği mahvetmiş. Hem kendini, hem servetini. Annem olmasaydı ele güne muhtaç kalacaktık.
— Ya, enteresan, demek babanız.
— Evet öyle. Mirasyedi, sarhoş, hovarda.
— Vay be!
— Sizin aile?
Asuman'ın yüzü bulutlandı, ama sesi aynı, hiç renk vermedi.
— Ben de bu kalabalığa, bu dünyaya ait değilim. Babam marangozdur. İnce marangoz. Bu ailelerin antika mobilyalarını tamir eder, isterlerse aynını yapar. Bu sebeple bir muhit edinmiş. Diplomatlar, bürokratlar, iş adamları... Onlara heveslenip beni koleje verdi.

— Okulu benimsemediniz.
— Öyle. Evimiz aşağılarda. Benim arkadaşlarım mahalle dendir.
Bedir bardağı başına dikti.
— Ben de senin gibiyim, burada arkadaşım yok.
— Kız arkadaş?
— O da yok.
İkisi de yeniden Boğaz'a döndü. Bu defa koca bir petrol tankeri geçiyordu, her yanı ışıklarla donanmış. Birden kaba bir düdük çaldı. İkisi de birbirine dönüp gülümsediler. Bedir:
— Sesi de cüssesi gibi.
Daha sonraki günlerde birkaç kez buluştular. Sinemaya, pastaneye gittiler. Birbirlerine âşık olmamışlardı ama her ikisi de hayatlarında eksik olan bir şeyi tamamlıyordu sanki. Neydi o?
Tam tarifi yok.
Bedir ona okuması için Dostoyevski'nin "Beyaz Geceler"ini verdi; Asuman da Cronin'in "Şahika"sını.
İkisi de okumayı seviyordu.
Birbirlerini bulup yalnızlıktan kurtulmuşlardı. Mahalledeki kızlar Asuman'a takılıyor, "Hadi yine iyisin, buldun paşazâdeyi" diyorlardı. Asuman yemin-billah edip sadece arkadaş olduklarını söylese de kim inanır.
Bir kız ile bir oğlan sürekli buluşacak ve sadece arkadaş olacak.
Hadi canım sen de.
Okuldaki arkadaşları bu duruma sevinmişti. Her ikisine de alışamamışlardı. Onlara "yaban" diyorlardı.
İyi işte iki "yaban" birbirini buldu. Mübarek olsun.
Günler böyle bir martının deniz üstünde kanat çırpmadan

süzülerek uçması gibi geçerken bir şey oldu.
Bedir Asuman'ı bir Bahriyeli ile gördü. Çocuk Askerî Deniz Lisesi'nin beyaz üniformasını taşıyordu ve çakı gibiydi.
Bedir'in kalbinden bir tel koptu.

Nedir yahu bu kalp dediğin çalgı âleti mi? Olamaz mı? Kalbimizde yerine göre bir oynak hava, yerine göre bir uzun hava duyulamaz mı?
Duyulur.
Eh işte dememiz odur.

Oğlan ilk sarsıntıyı atlattıktan sonra bunları takip etmeye başladı. Yaptığı işten utanıyordu, yani böyle gizli saklı dedektif gibi. Karısını âşığı ile yakalayan bir koca gibi. Ama takipten vazgeçmedi.
Parka gittiler, kâğıt helva yediler, vapurda martılara simit attılar, iskeleye indikten sonra ayrıldılar.
Bedir kalbindeki sancı ile o gece uyumadı.
Ertesi gün buluştuklarında sesi titrese de bunu sordu.
— Geçen seni bir Bahriyeli ile gördüm.
Asuman aldırış etmeden çayını yudumladı.
— Doğrudur.
— Kim o?
— Dayımın oğlu.
— Pek de bir asılıyor sana.
Asuman surat astı, sesini dikleştirdi.
— Yapamaz, kimse buna cesaret edemez.
— Ama.
— Evet annemin aklından geçiyor. Ne de olsa akraba ama ben istemiyorum.

— Neden?
— Odunun teki. İstemem.
Bedir ne diyeceğini şaşırdı. Kavga ederiz diye bekliyordu. Çay kaşığı ile epeyce oynadı. Karşılıklı sustular.
Asuman:
— Bana inanmıyor musun?
— İnanıyorum.
— Ne bu surat öyleyse.
— Elimde değil.
— Biz arkadaşız Bedir unutma, âşık değil.
Asuman bu cümleyi nasıl kurduğuna şaştı. Ama ok yaydan çıkmıştı. Bedir pörsümüş bir sesle:
— Haklısın.
Bedir kendine bile itiraf etmiyor ama bal gibi âşık.
Asuman dahi öyle.
Öyleyse nedir bu gerginliğin sebebi?
Naz.
Durum bu kadar basit değildi. Bedir bir türlü tatmin olmuyordu. İlişkilerinin arasında sürekli bir Bahriyeli dolaşıyordu. Bu şüphe ile yaşayamazdı.
Ayrıldılar.
Bedir böylece ilk gençliğinin ilk ve tek aşkından ayrılmış oldu.
Henüz elele bile tutuşmamışlardı.

A, a! Paşa da gelmiş, hiç ummazdım doğrusu. Yanında Albay Şefik. Bunlar benim yazlıktan komşum olur. Üniformalı iken nasıl bir rüzgâr estirirlerdi bilseniz. Şimdi ikisi de emekli. Bir kasket, bir pardesü, kara gözlükler. Sivile geçince bayağı pörsümüşler.

Paşa:

— Bir gün bizi de bu musallaya uzatacaklar. İnsan ürküyor.

Albay tabuttan yana bakarak:

— Öyle.

— Sonra kabir azabı falan. Halimiz ne olacak Şefik?

— Bu tatsız konuları kapatsak...

— Neden? Ölümden korkmuyor musun?

— Ölümden kim korkmaz. Elbette korkuyorum. Ama ölüm sonrası meçhul. Bilmem ben. Yani inanmakla inanmamak arasında...

Sözünü tamamlayamıyor. Paşa:

— Evet.

— Bir gidip, bir geliyorum. O zaman dert etme diyorum. Nasıl olsa çıkış yok.

— Sorulardan kaçıyorsun.

— Evet.

— Ben Allah'a, peygambere, âhirete inanıyorum. Ama emirleri tutamadım, yasaklardan kaçamadım. Günah çok. Yine

de tövbe kapısı açık derler. Bir Hacca gidebilsem...
Albay şaşkın:
— Hacca mı?
— Evet, ne var, gidemez miyim? Hacca giden anadan doğmuş gibi olur derler.
— Ama!
— Ama ne?
— Etraf ne der.
— Etrafın içine ettirme şimdi. Umurumda değil. Bir ayağımız çukurda. Lâkin dizde derman gözde fer kalmadı. Hac meşakkattir derler. Tireni kaçırdık.
Neyse ne diyordun sen?
— Ayvalık'ta bir arsa buldum; lokum, lokum.
Paşa heyecanlanır, ölümü falan unutur.
— Deme! Yahu şu yazlıkta çürüdük be! Tıkış tıkış. Balığa da hasret kaldık. Çok severim balığa çıkmayı, şöyle bir sandal almalı. Lâkin kafa dengi adam olacak.
— Ben ne güne duruyorum paşam.
— Öyle ya, doğru. Satarız yazlığı anasını satayım. Yaparız iki müstakil ev. Sonra bahçe falan. Yahu bu yazlıkta apartıman hayatı yaşıyoruz.
Neresi bunun yazlık be! Bi de sandal aldı mı?
Sonra aklına bir soru takılır, suratı asılır paşanın, albaya döner:
— Bahçeyi kim yapacak, biz beceremeyiz.
— Meraklanma paşam. Hani Erzurum'da bir çocuk vardı, Avyalık köylerinden.
— Ben sabah yediğimi unutuyorum ne bileyim çocuğu.
— Ben onu buldum.
— Deme.

— Evet. Emrinizdeyim dedi. İyi çocuk. Bahçeyi falan yapar.
Paşa dalgınlaşır, bir balık rüyası görmeye başlar.
— Ne diyorum, biliyor musun Şefik.
— Buyrun.
—Balığı tutacaksın. Gece. Sandalda kızartacaksın. Mehtaba karşı bi de büyük açacaksın.
— Oooh! İşte bu.
Tam bu sırada birbirini kovalayan iki serçe tabut üstünde cıvıldaşarak oynaşır. Paşa dönüp tabuta bakınca balığı falan unutur.
Bir zaman sessiz kalır, sonra döner.
— Arif Bedir çok götürmüş diyorlar.
— Eh, bal tutan parmağını yalar.
Bedir artık dayanamıyor. Tabuttan sesleniyor:
— Ayıptır paşa ayıp, insan ölmüş komşusunun ardından böyle mi konuşur. O kadar hukukumuz oldu.
— Ne hukuku?
— Arabayı nasıl aldın?
— Çalmadım, çırpmadım, parayla aldım.
— Ben olmasam zor alırdın.
— Doğru.
— Hadi onu geçtik, ev önünden geçen yola ne demeli.
— Ne yolu?
— Belediye sizin bina ile deniz arasından yol geçiriyordu hani.
— Ha! Şu.
— Ben gittim, başkan ahbabım olur bilirsin. Dedim yolu arkadan geçirin, paşam rica etti dedim.
Paşa susmaktadır.
— Dedim mi, demedim mi?

— Dedin evet. Başkan sağolsun yol işini halletti.
— Sonra tavla partileri.
Paşa sanki Bedir sağ ve karşısındaymış gibi. Gülümser.
— Her parti dersini verirdim.
— Sana mahsus yenilirdim. Keyfin yerine gelsin diye.
— Nedenmiş o?
— E, o zaman sizin kılıcın iki yanı kesiyordu. İş dünyasında, politikada, bürokraside arkanda daima bir paşa gölgesi olacak.
— Vay alçak vay.
— Ağzını bozma paşam cami avlusundayız.
Paşa sağına soluna baktı. Bir takım siyah giyimli adamlar donmuş gibi duruyordu.
Paşa sıkıntıdan ne yapacağını bilemedi. Çıkardı gözlüklerini sildi. Bu kara gözlüklerle zor görüyordu. "Gözleri baktırmalı" dedi içinden.
Şadırvan altında kadınlar sohbete dalmıştı. Bir kısmı ayakta durmaktan yorulmuş abdest alırken oturulan beton oturaklara tünemişti. Asuman da oradaydı. Bir eli bastonunda öbür eliyle Emine'nin koluna dayanarak gelmişti. Emine nereden bulduysa bir sandalye bulmuş, onu gölgeye oturtmuştu. Asuman gözlerini sabit bir noktaya dikmiş, öylece duruyordu. Kendisine başsağlığı dileyenleri başıyla selâmlıyordu. Çocukları cenazeye gelmemişti. Haber verecek bir adres yoktu. Biri Avrupa'da turnede, öteki Nepal sınırında bir yerlerdeydi. Haber alsalar da gelmezlerdi. Bu çocuklar ölüme bile kayıtsızdı.
Kadınlardan biri sürekli çantasını karıştırıyordu.
Ah, bu kadın çantaları. Ne ararsan bulunur, ama işte arayan bir türlü aradığını bulamaz. Bu kadın tesadüf işte, aradığını buldu. Bir küçük ayna.

Açtı aynayı, baktı yüzüne. Göz altındaki torbalar yine canını yaktı. "Şunları aldıramadık gitti" dedi.
Biri tabuta gözlerini dikmiş:
— Ölüm feci bir şey, dedi.
Öteki:
— Sen asıl ölümden sonrasını düşün. Kabir azabı, zebaniler, cehennem ateşi.
— Hep cehennemden bahsetmeyin şekerim. Bunun cenneti de var.
— Ben hiçbirine inanmıyorum.
Bütün başlar bu sözü söyleyene döndü.
— Yok ya!
— Evet öyle. Bilimsel olmayan bir şeye inanmam.
— Bu laflar bunun lafları değil.
— Kimin peki?
— O Allahsız profesör kocasının.
— Hiç de bile. Benim de aklım var. Papağan gibi kocamı taklit edecek değilim.
— Peki ölümden sonra ne oluyor?
—Şöyle düşünün. Bir yaprak kopuyor dalından, kuruyor, parçalanıyor, sonra toprağa karışıyor. Hepsi bu.
— Sen galiba Allah'a da inanmıyorsun.
— Şüpheliyim.
— Ee!..
— Olsa bile Allah insanları ateşe atmaz.
— Yok ya! Bu dünyada her haltı ye, çal çırp, öldür, hepsi yanına kalsın, yağma mı var?
— İnsanoğlu onu zaman içinde kanuna bağlamış. Suçlular burada da cezasını çekiyor.
— Nerde çekiyor be, manyak mısın sen?

— Adam deveyi hamuduyla götürüyor, sonra Boğaz'a bakıp viskisini yudumluyor.
— Hepimiz öyleyiz. Hepimizin tutkuları var.
Bir süre sessizlik oluyor.
Oturan yaşlı kadın:
— Aman yeter, dalaşmayın, tansiyonum çıktı. Sizde dine dair konuşacak bilgi yok ki.
Bir başkası:
— Madalyonun öbür yanına da bakalım.
— Neymiş o?
— Ölüm âsude bahar ülkesidir bir rinde.
— Hadi canım sende.
— Ölüm feci bir şey.
— Bunu kim demiş?
— Yahya Kemal.
— Şair sözüdür inanma.
— Ama bir teselli.
— Olmaz.
— Bir kaçış.
— Asla.
— Peki bir dua da olamaz mı?
Beriki sustu, düşündü biraz.
— Bak bu enteresan. Ama şiirin o mertebeye ulaşması lazım.
Tansiyonu çıkan kadın:
— Kesin dedim size. Bu karanlık konuşmalar nedir yani.
Bu dilek sanki duyuldu.
Önce bir büyücek naylon top, pat-pat zıplayarak müezzinin bahçesine kadar gitti, mısırların arasında kayboldu. Topun ardından bir oğlan çocuğu altı, yedi yaşlarda; onun ardından aynı yaşta bir kız, mısır püskülü sarı saçlarını

savurarak koştular.
Hem koşuyor, hem gülüyor, hem cıvıl cıvıl konuşuyorlar. Mısırların arasında kayboldular. Çocuklar böyle bir rüzgâr estirdiler işte. Gökyüzünün karanlık çarşafı keskin bir bıçakla yırtıldı. Arasından güneş çıktı, beyaz bulutlar. Kuşlar ötmeye, çiçekler açmaya başladı. Şadırvan havuzundan su sesi geldi. Hayat olanca parıltısıyla cami avlusunu ışığa boğdu. Kadınlar içlerinde biriken sıkıntılı nefesi boşalttılar.
Biri:
— Size bir sır vereyim.
Hepsi birden ona döndü.
— Deniz Çeri önümüzdeki hafta bir defile yapıyor.
— Deme!
— Biz niye duymadık?
—Davetiye dağıtılmamış. Yakın dostlara haber salınmış, gizemli olsun diye.
— Sen nasıl duydun?
— Ayol moda dünyasında bir yerimiz var, sen de biliyorsun ya. İşte.
Sonra kadınlar garip bir konuşma tutturdu. Hepsi aynı anda konuşuyor. Gariplik şurada, birbirlerini duyuyor ve cevaplıyor. Kimse kimseyi dinlemiyor diyorsun, yanılıyorsun. Hepsi birbirini duyuyor ve anında cevaplıyor. Tıpkı bir orkestra şefinin elli çalgının arasından yanlış nota basan birini farketmesi gibi. Olağanüstü.
— Deniz'i de abarttılar yani.
— Öyle deme Avrupa'da daha çok tanınıyor.
— Mualla Deniz'e on basar ama.
— Pislik atma kadına. Mualla dediğin Deniz'in yanında kenar mahalle.

— Deniz'in başarısı yani başarı değil de adını duyurması.
— Ee!
— Yahu hepimiz biliyoruz. Patronun metresi işte. Adamın medyadaki gücünü biliyoruz.
— Olabilir, ne var bunda.
—Çok şev.
—Açtırma kutuyu.
— Aç, aç.
—Hepimizin gizli ilişkileri var. Şu tabuta bakıp düşünün hele.
Bir tedirginlik, bir üşüme, yalanı yakalanmış gibi.
Hepsi ister istemez tabuta bakıyor. Ölüme.
Yine sessizlik.
Yine o karanlık yağmur.
Yine hesap-kitap.

Bedir yüksek tahsilini İngiltere'de yaptı. İşletme-İktisat okudu. Bitirdiği mektepte doktoraya başladı.
Ö günlerde kolej arkadaşlarından bir mektup aldı. Mektubu gönderenler Ekrem ile İsa.
Bunlar bir şirket kurmuş, ihracata heveslenmiş ancak Avrupa ülkeleri ile gerekli bağlantıları yapamadıkları için ondan yardım istiyorlar.
Mektup şöyle:
"Paşazadem
Arif Bedir kardeşim"
Vay, vay, vay. Hitaba bak. İş isteyecekleri ne kadar belli.
Oysa mektepte iken benim şu üstüme yapışmış, bir türlü çıkmayan "paşazade" sıfatı ile nasıl dalga geçerlerdi. Neyse.
Mektubu Ekrem yazmış. Şöyle diyor:
"Biz İsa ile bir şirket kurduk. İsa'yı hatırlarsın, hani basket takımı kaptanı idi. Biz iki kafadar babalarımız gibi iş âlemine girelim, kendimizi gösterelim istedik. Birkaç deneme başarısızlıkla sonuçlandı. Netice en son ürettiğimiz mallar tuttu. Ancak kalite iş yapıyoruz ve iç tüketim için pahalı geliyor. Mutlaka ihracata yönelmemiz lazım. Avrupa bizim malları görse bayram eder. Lâkin dağıtım kanallarına ulaşamadık. Bizim dağıtıcılar ile çalışmak istemiyoruz. Kerizler arslan payını kapıyor. Kendimiz dağıtalım dedik. Lafı uzattım belki ama bütün bunları bilmen lazım.

Paşazâdem,
Yıllardır Avrupa'dasın. Üstelik İşletme-İktisat okudun. Biz öğrendik, kasabalarına kadar tüm Avrupa'yı dolaşmışsın. (Vay alçaklar vay, istihbarat yerinde yani) Kim ne alır, kim ne satar bilirsin. Meraklısın. Mektepte iken de öyle idin. Şimdi bizim ricamız, sana nümuneler gönderelim, doktorayı bitirinceye kadar tüm Avrupa'da bizim şirketin elemanı olarak bir dağıtım ağı kur.
Memlekete döndüğünde veya arada fırsat bulup geldiğinde hiç para koymadan şirketin üçte bir ortağı olacaksın.
Ha, ne dersin?
Senin kafan çalışır. Evet dersen bu şirketi uçururuz. Ardından başka şirketler, başka alanlar, sonunda bir holding."
Selâm kelam faslında bir yağlama, bir yalaka neredeyse yalvarma diyeceğim. Ama bu Ekrem böyledir. İşi bitinceye kadar seni baştacı eder. Sonra bir çekirdek istesen vermez, yaralı parmağa işemez. İsa öyle değil, sporcu çocuk. Sporla, sanatla uğraşanlar böyle menfaat düşkünü olmaz. Belli ki Ekrem İsa'yı ayarlamış. Çünkü zengin olan İsa'nın ailesi. Oğlana bir koltuk çıkmışlar.
Neyse.
Ne yapmalı?
Doktora devam eder. Zaten akademisyen olmak gibi bir emelim yok. İş dünyasında, bürokraside lazım olur diye yapıyorum. E, bu ihracatı da pratik olarak öğrenmek lazım. Ne de olsa doktorayı gümrük üzerine yapıyorum. Bu dağıtım ağını kurabilirsem çok işe yarayacak. Bir kere işi öğreneceğim, İkincisi Avrupa'nın her ülkesinde bu pazarın babaları ile tanışacağım. Bu iş başka bir işe örnek olur.
Diyelim bu çocuklarla anlaşamadım ayrıldım. İşin formülü

bende. Başka bir şirkete girerim. Yahut bilemedin kendi şirketimi kurarım. Bu zaman zarfında bir sermaye toplamış olurum. Fena mı?

Fena değil.

Bedir teklife olumlu cevap verdi. Nümuneler geldi. Bedir'in ayağı yerden kesildi. Bir Hollanda, bir Almanya, bir Fransa, bir Belçika... Hesapta olmasa bile İskandinav firmalarını da dolaşmaya başladı.

İş dünyası mektepte öğrendiğin bilgilerle hem örtüşüyor, hem örtüşmüyor. Bambaşka bir tecrübe. Uçaktan inip tirene biniyorsun, tirenden inip kendi arabanla devam ediyorsun. Bir yandan doktora.

Bir yandan bu işler.

Ama hepsinin hakkından geldi.

Epeyce iş bağladıktan sonra Ekrem'le haberleşti. Onlar tabi havalara uçuyor.

Bir ara İstanbul'a geldi, "Hadi bakalım şu ortaklık işini pişirelim" dedi. Ekrem'in yüzü asıldı, "Ne acelesi vardı ya!" gibi bir şeyler geveledi. İsa'nın kesin olarak "Tabi, tabi, yapalım" demesi üzerine resmen şirketin üçte bir ortağı oldu.

Şirket az zamanda büyüdü. Bedir yanına iki Türk öğrenci alıp işi onlara da öğretti. Ee, doktora bitiyor, sürekli buralarda kalacak değil ya, yerine güvenilir birilerini koyması lazım. Daha sonra şirketin Avrupa bürosunu kurdu. O çocukların yanına bir Alman kız, bir İngiliz oğlan, bir de İngiltere'de doğup büyümüş anasının gözü bir Arap aldı.

Doktorası bitip memlekete dönerken Avrupa bürosunun on kişilik kadrosu, depoları, arabaları falan vardı.

Bu teşkilat şemasını İstanbul'a geldikten sonra da geliştirdi. Ekrem'le İsa ona karışmıyor, adam işi biliyor diye serbest

bırakıyor, ara sıra kendi fikirlerini söylüyorlardı.
Şirket binasında kendine bir büro kurdu ve iş idaresinde son söz teminatı aldı. Ekrem ve İsa dediğimiz gibi hayatlarından memnundular. Para su gibi akıyordu, varsın idareyi Bedir götürsün, muhasebeye nasılsa onlar bakıyordu.
Hem vakitleri çoğalmıştı.
İsa bir amatör basket takımı çalıştırıyor.
Ekrem hovardalığa çıkıyordu.
Bedir her şeyin farkındaydı. Şimdilik ses çıkarmıyor, kendi sermayesinin bir noktaya varmasını bekliyordu,
Ama işte. Ortaklık zordur. Herkes birbirini kollar. Gün gelir saklı duran açığa çıkar. Öküz ölür ortaklık bozulur.
Bedir önce muhasebe müdürünü, sonra çalışanları kafaya aldı. Onlara gizli gizli hediyeler verdi. Adını motivasyon koydu.
Hedefi şimdiye kadar hiç bakmadığı gizli kayıtları görmekti. Kayıtlar bir kasada idi ve tecrübeli bir bayan çalışan kasadan sorumluydu. Bedir bir yolunu bulup kayıtlara ulaştı.
Vay, vay, vay.
Hem kendini soymuşlar, hem vergi kaçırmışlar. Ulan ben bunu sizin yanınıza kor muyum? Bedir deyip yatın bakalım rüyada ne göreceksiniz?

Bir zaman böyle gitti.
Bedir kendine düşen pay ile sürekli arsa, tarla, kıyılarda zeytinlik falan alıyordu. Yaptığı yatırımlar zamanla bire elli verecek yerlerdeydi. Arabasına atlar, gece demez gündüz demez bilhassa kıyı köylerini kasabalarını gezer, neresi zamanla gelişecek onu keşfederdi. Bir kaç tarla almış, kooperatif yapacaklara, yazlıkçılara satmış çok kazanmıştı.
Bir nevi at yarışı.
Hangisi kazanacak?
Ekrem'le İsa kendi âlemlerine dalmışlardı. İşleri nasılsa sağlam birinin elinde idi. Ama böyle olmakla beraber Ekrem'in tutumu, pusuya yatmış kurt gibi sayılır.
Fırsatını bulduğunda, yani Bedir şirketten uzaklaştığında, sırdaşı olan muhasebeci ile odalara kapanıp hesapları düze çıkarırdı. Hani muhasebe onlara bağlı ya. İşte. Bedir toplantılarda bu hesap-kitap işlerine fazla takılmaz, daha doğrusu umursamaz görünür, yüzleşme saatinin çalacağı günü beklerdi.
İşleri üzerine yığdıklarını, para musluğunun başını tuttuklarını, kendisini kazıkladıklarını adı gibi biliyordu.
Olsun.
Keser döner, sap döner.
Anası onu evlendirme derdine düşmüştü. Yaşı gelmiş geçi-

yordu. Hem şu yaptığı iş de neydi sanki. Yap-sat.
O kadar okumuş, Avrupalar görmüş bir adam şu dakika devletin muteber bir makamında oturması gerekmez iniydi? Devletten sağlam kapı olur muydu?
Ticaretin bugünü var, yarını meçhul. Kendi emlâki olmasaydı şu paşazâde evi döner miydi yani. Evlendiklerinde rahmetli Arif Efendi sıfırı tüketmişti. Ama hâlâ İngiliz kumaşından elbise giyiyordu.
Görmeden, sevmeden evlenmişti. Ama Allah şahit adam onu el üstünde tuttu. İşve bilmez, naz bilmez; ne ev işi, ne el işi eline yakışmazdı. Kazık gibi duruyordu adamın karşısında. Oysa Arif Efendi öyle miydi? Ne diller döker, ne hediyeler alır, hele çiçek hele çiçek! Onu çiçeksiz bırakmazdı.
Ne anlıyorlardı ki şu çiçekten.
Her neyse.
Oğlanı evermeli.
Dünyanın gidişatı iyi değil. Parası var pulu var. Bir âşüftenin eline düşer. O zaman yandı gülüm keten helva.
Bedir'le de bir ana olarak pek yakın değildi. Oğlan hep yatılı okumuştu, uzaklarda kalmıştı, acaba bu sebepten olabilir mi? Yok canım en basitinden diyelim tatile geldiğinde, şu kapıdan içeri girdiğinde "Yavrumm, gözümün ışığı, hoşgeldin" diye ayaklanıp bir kez olsun çocuğa sarılmışlığı var mıydı ki? Kocasına sarılmamış kadın oğluna nasıl sarılsın. Kendini böyle aşağıladığında sığındığı bir mağara vardı. Şu:
"Ne yapayım Allah beni böyle yaratmış".
Sahtekârlık edip etrafa gülücükler dağıtmam ki.
Öyle ama bu çocuğun senden başka kimsesi yok. Babaanne bile senden daha atik. Çocuğu o büyüttü sayılır. Çocuk neredeyse ona ana diyecekti.

Bu sebeple bu evlenme meselesini bir türlü sıcak, samimi bir konuşma ile uzun uzun konuşamıyorlardı.
O oğluna Bedir değil de Arif derdi.
— Arif!
— Buyur anne.
Bu konuşmalar daha çok sofra başında cereyan ederdi. Başka bir zaman biraraya geldikleri yoktu ki.
— Şey diyorum.
"Şey" kelimesi artık evlilik mânasına gelmeye başlamıştı.
— Anne bunu defalarca konuştuk.
— Nasıl konuştuk?
— Bayağı konuştuk, işte.
— Ben hatırlamıyorum. Konuşma dediğin üç cümleyi geçmiyor. Kestirip atıyorsun.
— Zamanı değil.
— Bu zaman ne zaman gelecek evladım. Bak yaşın geldi geçiyor.
— Ne varmış yaşımda.
— Senin akranlarının çocukları evlenecek çağa geldi.
— Abartma anne. Evlilik yaşı artık sizin zamanınızdaki gibi değil.
— Ne oldu insan mı değişti?
— Hayır devir değişti.
— Evet bizim zamanımızda kızlar on dört-on beş yaşına gelince görücüye çıkardı bu doğru.
— Bak dediğime geldin işte.
— Ama erkekler de yirmi beşi geçmezdi.
— Geçerse ne olur?
— Tohuma kaçar.
Karşılıklı gülüştüler. Ana-oğul çok nadir olarak böyle gülüş-

müştür. Ama ardı sıra Bedir sesine bir resmiyet katarak o günkü konuşmayı bitirirdi.

— Anneciğim, elbette ki ben de evlenip çoluk-çocuğa karışmak istiyorum. Ama daha vakti gelmedi. Neden dersen, ki her seferinde soruyorsun ben de aynı cevabı veriyorum. Şimdi yine aynı cevabı vereceğim, işlerimi yoluna koyamadım henüz. Evet iyi kazanıyorum ama hedefim bu değil. Şimdi sana söylemediğim bir şeyi söyleyeyim.

Kadın elindeki çatalı bıraktı, kalbi çarpmaya başladı. Acaba ne diyecek?

— Nasip olursa şirketten ayrılıp kendi firmamı kurmak istiyorum.

Kadın içinden "Pöh, bu muymuş diyeceğin" diye geçirdi.

—Olsun oğlum, hayırlısı olsun. Bu iş evlenmene mani değil ki.

Bedir annesine "Anlamıyor arkadaş, kadın hiç bir şey anlamıyor" dercesine yeisle baktı.

— Mani değil mi?

— Evet.

—Nasıl mani olmaz anne. Sen bir şirketin nasıl kurulduğunu, nasıl işlediğini, nasıl kâr ettiğini biliyor musun?

Kadın sözün bittiğini anlamıştı. Önüne bakarak:

— Bilmiyorum.

Dedi ama asıl diyeceğini diyememişti. İçinde kaldı. Komşulardan biri bir akrabasının kızından bahsetmişti. Tam Bedir'e göre. Fransız Mektebi'nde okumuş. Dam de Sion mu nedir işte o. Hem tahsilli, hem güzel.

Saç sakal birbirine karışmış, gözleri kanlı, sarsak yürüyen, üstünde kirden rengi kaybolmuş uzun ve bol bir palto, ayaklarında patlak ayakkabılarla bir adam peyda oldu. Mahalleli tanıyor onu.

Her cenazeye gelirmiş.

Kadınlara hiç ilişmedi, doğrudan erkekler tarafına gitti. Elini uzatıyor; uzun tırnaklı kirli bir el, gözünü karşısındakinin gözüne dikiyor, gizemli boğuk bir sesle:

— Ölüm var, ölüm, diyordu.

Çokları bu ele bozuk para bıraktı. Bir şişman, kalantor yabancı, tiksinmişti adamdan. "Bunları buralara kim sokuyor yahu" dedi içinden. Etrafta polis de yoktu. Baktı yaklaşıyor, o gelmeden bu gitti:

— Hadi bakalım serseri, çek arabanı.

Adam durdu, kendisine bakmaya başladı. Dik dik bakıyor.

— Duymadın mı ulan, defol dedim.

Adam yine dik dik.

Bu defa öteki üstüne yürüdü:

— Seni polise veririm ha!

Dilenci beklenmedik bir hareket yaptı. O kirli paltonun iç cebinden parıltısı göz alan bir ince Bursa bıçağı çekti. Şişman adama doğru uzatarak:

— Ölüm var, ölüm, dedi.

Bıçağı görenler sağa sola dağıldı.
Şişman adam korkusundan kıpırdayamadı. Dilenci sarı seyrek dişlerini göstererek güldü. Sonra hiçbir şey olmamış gibi sakince bıçağı cebine koydu, ağır ağır uzaklaştı. Avludan çıkıp gitti.
Biri nereden bulduysa bir bardak su verdi şişman adama. Şişman teşekkür etti:
— Kim bu ya, meczup mudur nedir?
— Bunu tanıyorlar, cenazeleri dolaşırmış.
— Tekin değil.
— Ee, sokağın adamı, ne yapacağı belli olmaz.
Dalgalanan kalabalık yeniden toplandı, konu haliyle dilenci oldu.
Bedir kalabalık arasında Ekrem'le İsa'yı gördü. "Vay, vay, vay. Kimler gelmiş" dedi içinden, sonra seslendi.
— Ulan herkes geldi anladık da, siz niye geldiniz?
— Ee! Bi helalleşelim dedik.
— Helalleşme imiş. O iş ölmeden önce olur, bilmiyor musunuz?
— Olsun bizimkisi böyle.
— Ne yani size şimdi hakkımı helal edeceğimi mi sanıyorsunuz?
Her zaman olduğu gibi Ekrem konuşuyor, İsa susuyor.
— Biz edeceğiz, seni bilmem.
— Ulan alçaklar hangi hak. Ocağıma incir diktiniz be!
— Öyle deme paşazâdem işi sen kurdun sayılır, sen olmasaydın biz bu noktaya gelemezdik.

Elbette gelemezlerdi.
Aman ne halt işlerse işlesinler, bana karışmasınlar, demişti

Bedir ama olmadı.
Kendi sermayesi belli bir noktaya geldiğinde şirketten ayrılacağını söyledi. Berikiler şaşırdı:
— N'oldu yani şimdi, ne güzel geçinip gidiyorduk.
— N'olmuş? Ulan alçaklar ben çalışıyorum siz yiyorsunuz, aptal mıyım ben. Alnımda salak mı yazıyor?
— Estağfurullah.
İsa her zaman olduğu gibi lafa karışmıyor, camın önünde durmuş Boğaz'ı seyrediyordu. Aniden dönüp geldi:
— Bırak Ekrem, ayrılırsa ayrılsın. Kendini bir şey sanıyor.
— Ama İsa!
İsa arkadaşına öyle bir baktı ki, Ekrem sesini kesti. Sonra Bedir'e döndü:
— Tamam. Madem öyle, şartları konuşalım.
— Konuşalım.
Konuştular ve Bedir hakkını alıp şirketten ayrıldı. Çok geçmeden kendi firmasını kurdu. İmalatı biliyordu. İmalat yapanlarla anlaşmış, büyük sipariş vermişti. Oynayacaksan büyük oyna, diyordu içinden.
Nasılsa Avrupa teşkilatı emrindeydi. Bu organizeyi kendi yapmış, bu elemanları kendi bulmuştu.
Atladı gitti.
Teşkilatı dolaştı.
Ve dizlerinin bağı çözüldü.
Teşkilat onu satmıştı. Ekrem daha önce davranıp bütün elemanlara iki misli para ödeyerek çok güçlü anlaşmalar yapmıştı.
Adamlar attıkları imzayı geri çekemez durumda idiler.
Bayiler dahi öyle.
Alçak bütün bunları yaparken kendi ismini kullanmıştı. İşte

her şey bir yana bu olay onu çileden çıkarıyordu. Ekrem sıkıya kaldığında, "Bedir Bey böyle istiyor" demiş.
Yapacak bir şey yok.
Mallar elinde kaldı.
Öde öde bitmiyor borç.
Neyse ki zamanında o arsaları, o tarlaları almış. Satıp satıp ödedi. Netice, el elde baş başta.
Bana bu oyunu oynayanların yanına kâr mı kalacak? Arif Bedir hakkını yedirmez arkadaş. Madem ben battım siz de batın dedi ve bunları şikâyet etti. Hem hayali ihracat ki, kendi ayrıldıktan sonra bayağı yapmışlar, hem vergi kaçırma. Olay hapisle neticelenmedi ama Ekrem'le İsa hasır üstünde kaldılar. Ellerinde artık bir küçük dükkân, az bir sermaye kalmıştı.
Bu şikâyeti kimin yaptığı anlaşılamamıştı. Onlar Bedir'den şüpheleniyorlardı ama Bedir devlette tanıdıklarını kullanarak adını silmiş, ortalarda görünmemişti.
Aynen ortaokulda kopya çeken arkadaşlarını gammazladığı gibi. Ama bu defa kendini haklı görüyordu.
Yine de küçümsememek lazım. Ekrem'in elinde bir teşkilat vardı. Bir makina. Benzini koyup çalıştıracaksın. Ekrem'de numara bitmez. Benzini de buldu, makinayı da çalıştırdı. Eski durumları yoktu ama keçeyi sudan çıkarmışlardı. Bu günün iş dünyası böyle. Kim kimi haklarsa. Siyaset bir, ticaret iki. Bunlar zalimdir.

Kara, karanlık, karamsar günler.
Ticareti beceremememişti. Açık. Hem kazık yemiş hem bir başına girdiği işten başı önünde çıkmıştı.
Ne yapmalı?
Çetin soru.
Elinde Ege kıyılarında birkaç parça tarla ve arsa kalmıştı. Tüm sermaye bu.
Diyelim lokantada yemek yiyor. Düşünceler o kadar ağır basıyor ki lokmaları yutamıyor. Sık sık su içiyor, tabaktaki yemeği sanki içinde bir şey arıyormuş gibi uzun uzun karıştırıyor. Ne yapmalı?
Arada şimşek gibi bir fikir zihnine çarpıp çıkıyor.
Devlete kapağı atmak.
Ne yani bir memur maaşına mı talim edilecek.
Ülke ne kadar değişti. Elbette dünya değişiyor. Önceleri insanlar memur olmak için herkese paşam derdi; şimdi memuriyet küçümseniyor.
Elbette öyle olur.
Önüne dört tane kaz katsan otaramayacak adamlar ihracat yapıyor, imalat yapıyor, siyaseten devlete sızıp devlet imkânlarını kullanarak han hamam sahibi oluyor.
Başbakan ülkeyi dünyaya açtı. Güç sahipleri onu omuzlarda taşıyor.

Ya memur!
O ne yapacak?
Onun da çaresi var: Benim memurum işini bilir. Bilir bilir de, o işi yapacak kaç kişi var? Teklif var, ısrar yok.
Oda güzel ama dar.
Derken bir yalancı şafak söktü karşıdan. Uzun boylu, iri giyimli biri oturduğu masadan kalktı geldi, teklifsiz bir sandalye çekip yanaştı.
Haydaaa!
Kim bu ya?
— Beni tanıdın mı?
Bedir baktı çıkaramadı.
— Yoo! Çıkaramadım.
— Normaldir. Aradan yıllar geçti.
Elini uzattı:
— Ben Cezmi. Uzun Cezo derlerdi bana, kolejden.
Zorlandı, zorlandı tanıyamadı, karşısındaki bunu anladı, bir tiyo verdi.
— Hani canım basket takımından.
— Ben ilgili değildim.
—Öyle ama biz bütün kolej kadrosu paşazâdemizi tanırdık. Buyur burdan yak.
Böyledir. Bir sıfat adama yapıştı mı kolayına çıkmaz. Gülümsedi Bedir.
— Neyse, memnun oldum.
Öteki rahatladı, yerine iyice yerleşti, kırk yıllık dost gibi.
—Eee! Neler yapıyorsun bakalım? İhracat işinde olduğunu duymuştuk.
Ulan bu kolej talebesi birbirini mezuniyetten sonra da mı takip ediyor. Acaip.

Bedir sükut etti, sonra:
— Öyleydi.
Öteki:
— Ne yani bitti mi?
— Bitti.
— Niye?
— Uzun hikâye. Özeti şu: Dost kazığı yedik.
Bu defa Cezmi sükut etti. Nihayet:
— En acısı bu.
—Sonra kendim devam edeyim dedim, beceremedim. Borcu-harcı ödeyip dükkânı kapadık.
Cezmi ellerini oğuşturdu:
— Şimdi ne yapıyorsun?
— Hiç. Ne yapmalı diye düşünüyorum.
Cezmi halden anlayan bir tavırla:
— Zordur, zor.
Sonra mevzuyu kendi macerasına çevirdi.
—Ben kolejden sonra okumadım. Sebebi eniştemdir. Kendisi inşaat işi yapar, büyük müteahhit, alaylı.
— Evet.
— Dedi, oğlum bir sürü genç adam elinde diploma dolaşıp duruyor. Devlet artık bu yükü kaldıramıyor. Atanamayan öğretmenler, mühendisler falan. Devlet atama yapacak, açık da var, ama maaş ödeyecek durum yok. Bana çok geliyor. Mimar, mühendis. Ama özel sektör güvene dayanır. Güvenecek adam bulmak zor. Dünya bozuldu. Sen yanımda olsan, sırtımı sana dayasam, lisan da biliyorsun, gerisi kolay. Böyle diye diye beni inşaatçı yaptı.
— Sonra.
— Sonrası, bu işi öğrendim. Eniştemin bir kardeşi vardı

Almanya'da. O geldi. Epey bir para getirdi, bu işte ben de varım deyip şirkete ortak oldu. Bir çöplükte üç horoz. Dedim enişte bana müsade.
— Yok ya! Ne dedi?
— Yalvardı, yakardı, yapma, etme dedi. Çıkıp ne yapacaksın, bu iş yalnız olmaz dedi. Bir dereden bin su getirdi, ama ben anlıyorum bu ısrarın sebebini.
Bedir bayağı meraklanmıştı.
— Nedenmiş?
— Kardeşine güvenmiyor.
Bir sessizlik oldu. İkisi de önüne bakıyor. Bedir başını kaldırdı.
— Şu dünyanın işine bak.
— Öyle abi, çivisi çıkmış.
Bana abi diyor demek ki yanaşacak.
İşte çivi dediğin bu. Devam etti Cezmi:
— Bir başka ortakla on sekiz dairelik bir iş yaptık. Yap-sat.
— Evet.
— Yeri güzeldi, iyi gitti. Abi inşaatta para var yani. Altmışa maledip yüzaltmışa satıyorsun.
— Yuh artık.
— Öyle. Hele devlet işi ise, sen de namusu cebe koymuş isen, bu iş iki yüz altmış olur.
Bedir bir su içti. Cezmi ona açık sözlü gelmişti. Bakalım lafı nasıl bağlayacak?
— Şimdi.
Cezmi hiç teklemeden niyetini anlattı:
— Ben de senin gibi ne yapmalı diye düşünürken; a a, baktım bu bizim paşazade. İhracat işinde olduğunu duymuştum. Bir umut kalkıp geldim. Abimizdir, bize bir yol gösterir dedim.

Bu abi lafı Bedir'in canını sıkıyor, ama bir yandan hoşuna gidiyor. Belki de kolejde bu çocuktan birkaç sınıf önde idi. Neyse.

— Tam adamını buldun işte. Müflis tüccar.

— Estağfurullah Bedir Abi. Senin bilgin, tecrüben yeter. Bende epeyce para var, ama düşünüyorum.

— Neyi?

— İnşaattan başka alana kayabilir miyim diye.

— Yok, sen olduğun yerde kal.

— Öyle mi?

Bedir yine bir yudum su içti. Aklına Ege sahilindeki o güzelim tarla geldi. Issız bir yer, neredeyse bedavaya almıştı. İçinden "Ulan şu tarlayı işe çıkarsak. Olur mu acaba? Olur, olur" dedi. Heyecanlandı.

— Bak Cezmi. Ben dost kazığı yemiş, sıfırı tüketmişim. Ama Ege sahilinde iyi bir tarlam var.

Bu defa heyecanlanma sırası Cezmi'de idi. Bedir'e doğru eğildi, titrek bir sesle.

— Sahi mi abi. Senin mi?

— Evet.

— Ortak falan.

— Yok.

Cezmi geniş bir nefes aldı, geriye yaslandı.

— Arsa senden, inşaat benden.

— Olur mu?

— Olur ki, hem de nasıl. Ancak bir soru var.

— Buyur.

— Denize yakın mı?

—Yakın ne demek, sıfır. Küçük bir koya iniyor. Etrafı orman.

Bedir oğlanı kışkırtmak için lafı süslemeye başladı.

— Kuş sesleri, çiçekler, mis gibi çam kokusu...
Cezmi keyiflenmişti. Elini uzattı. Bedir de uzattı. El sıkıştılar.
Cezmi:
— Hadi Bismillah. Hayırlı olsun abi.
— Hayırlı olsun.
Tarlayı görmeye gittiler.
Ana yoldan ayrılıp dağa vuran bir patika. Yol çok kötü. Bayağı da uzun. Denizden ulaşım sağlanır ama bu yolu yaptırmak gerek. Ee, oyuna giren kol sallar.
Tepeye vardılar.
Yol oradan aşağı kıvrılıyor, orman içinde kayboluyor.
İndiler.
Cezmi şöyle bir gerneşti. Çam kokulu mis gibi havayı içine çekti. Etrafa bakındı. Sonra denize.
— Cennet burası abi, cennet.
Bedir de yıllar önce aldığı tarlaya daha bir alıcı gözle baktı. Ulan bayağı büyükmüş be!
Buraya tatil köyü bile kurulur.
Cezmi:
— Etrafta köy falan var mı?
— Var ama uzak.
Cezmi cebinden çektikçe uzayan bir inşaatçı metresi çıkardı.
— Ben sahile iniyorum abi. Şu tarlayı bir ölçelim.
— İyi git sen.
Tarla tatlı bir meyille sahile ulaşıyor. Cezmi ağır ağır sahile doğru indi. Tarla uzun yıllar işlenmemiş. Her yanı ot basmış, çiçekler, Cezmi'nin ayak sesinden ürküp pırr diye kanat vurup kaçan çayır kuşları.
Bedir tam tepedeki iri meşenin gövdesine sırtını verip oturdu. Ayaklarını uzattı. Bu yaz sonu sıcağında tepe efil efil esiyordu.

Bir sağa bir sola baktı.
Sarı çamlar, arada meşe ve kayın. Fazla yüksek ve sık değil, tipik Ege ormanı. Güneye bakan yerler daha kurak, kuzeye bakan yerler yeşil.
Deniz açık maviden laciverde doğru uzanıyor. Tiryaki olsaydı bir sigara yakardı, oysa eline bir defne yaprağı almış kokluyor.
Bu koku ile hayale dalıyor.
Buraya bir çiftlik kursa.
Evi-barkı, eşi, çocukları olsa.
Çocuklarla kuzular çayırda koşuştursa.
Bir küçük köpek onları kovalasa.
Bir çift kiraz koparıp karısının kulaklarına küpe diye taksa. Birlikte gidip sebze bahçesinden kendi yetiştirdikleri domatesleri, hıyarları, sonra maydanoz, tere falan toplasalar. Kıyıdaki küçük iskeleye o tanıdık balıkçı yanaşsa, mis gibi deniz çuprası alsalar.
Su.
Su deyince hayal dünyasından sıyrıldı.
Evet uzaklarda bir kaynak vardı. Buz gibi tatlı bir su. Boşuna akıp duruyor. Onu buraya taşımaları lazım yoksa inşaat işi yatar.
Yol bir, su iki.
Bunlar masraf ister. Acaba Cezmi'nin o kadar parası var mı?
Cezmi aşağıda. Metal metrenin bir ucunu bir ağaca takmış plajı ölçüyor. Ölçtü, küçük bir cep defterine kaydetti. Kumu avuçladı sonra ağır ağır elinden bıraktı. Sonra denize gitti elini sokup suyun sıcaklığına baktı.
Döndü, bir sağa, bir sola.
Oğlan kafayı taktı şimdiden.

Bedir'e kalırsa tarlayı genişletmek için sağdan soldan yirmişer metre ormana girecek.
Girer mi girer.
Hele bir imar izni alalım. Gerisi kolay.
Neyse ki tarlanın tapusu var.
Tapu deyince Bedir'in aklı o günlere gitti, sahillerde dolaşıyor, köy kasaba demiyor, işine gelen arsayı, tarlayı alıyordu. Hani uzaklarda bir köy var demiştik. Yolu oraya düştü. Kahvede çaylar içildi, arsadan tarladan bahis açıldı.
Hayret!
Köylülerde bir heyecan, bir heves. Herkes kendi evini, bahçesini, tarlasını satmak istiyor.
— Nedir bu telaşınız, diye sordu Bedir.
Köylüler hep birlikte konuşmaya başlayınca kimin ne dediği anlaşılmaz oldu. Neyse ki Muhtar sözü alınca diğerleri sustu.
—Bey, köylerin hali malum. Hele bizimki gibi dağ başında, geçimi olmayan bir yer. Etrafa bir bak, kahvedekiler yaşı yetmiş işi bitmiş ihtiyarlar. Bunlar nasıl çiftçilik yapsın. Zaten ziraata/hayvancılığa uygun bir arazimiz de yok. Keçi falan vardı onu da yasakladılar.
— Peki sizin atalarınız bu çorak yere neden yerleşmiş?
— Efendim burası esasen bir mezra imiş. İşte birkaç aile, birkaç parça toprak bulmuş yerleşmiş. Suyumuz boldur, ormandan geliyor.
— Orman köyü mü burası?
— Ne öyle, ne böyle. |
— Eskiden orman var imiş, kese kese bitirmişler. Nüfus çoğalınca meşeyi söküp tarla açmışlar, kıt-kanaat geçinmişler. Fukaradır insanımız.
— Şimdi.

— Şimdi gençler topyekün şehirlere gitti. Bahçe yok, sebze yok, her yer taş kaya. Ektiğimiz kendimize yetiyor. O yüzden satan gitti, satan gitti geride bir avuç ihtiyar kaldı. Keçileri de sattık.
— Peki nasıl geçiniyorsunuz?
İhtiyarlar sakallarını sıvazlayarak güldü.
— Çocuklar gönderiyor, biz yiyoruz. Bazen maden aramak için, organik tarım için, kafa dinlemek için tek tük müşteri gelir. O sıra hepimiz adamın başına toplaşırık.
Her hanede bir inek var. Bazıları köy civarındaki ufak tarlaları hâlâ ekiyor. İşte un, bulgur, süt, yoğurt olunca; el kadar bostanlardan biraz sebze biraz meyve alınca; çay, şeker, tütün parası gelince, şükredip oturuyorlar.
— Çalışma yok yani.
— Yok çünkü güç yok. Rençberlik güç ister. Bizim buralar iniş, yokuş, kaya, taş, makina traktör zor gider. Kol kuvvetine. Biz de yaşlandık, dizde derman gözde fer kalmadı. Erkekler nedense erken göçüyor.
Şimdi sorsan her hanede bir dul ihtiyar kadın bulursun.
Durum budur.
Bedir anlayacağını anlamıştı. Asıl meseleye geldi.
— Gerçi köyünüz denize uzak ama; kıyıda tarlası olan var mı?
Kahvedekiler geride oturmuş, çayını içip sohbeti dinleyen birine döndüler.
— Var. Selim Ağa'nın uzun yıllar ekilmeyen bir tarlası var. Tepeden sahile iner. Hele yanaş Selim Ağa.
İhtiyar sandalyeyi çekip yanaştı. Çok tütün içiyor galiba, bıyıkları sararmış.
— Öyle mi Selim Ağa?

— Evet var.
— Peki o kadar uzaktaki tarlayı nasıl ekiyordunuz?
— Ben bilmem. Arazi kıt. Dedem ta oralara gitmiş. Yiğit adam imiş. Cafer Pehlivan. Deligöz derlermiş. Birkaç sene meşe söküp tarlayı açmış. Cenab-ı Hak nurlar içinde yatırsın. O tarla bizi çok besledi. Bayağı büyük.
— Satmak ister misin?
— Elbette, anlaşırsak olur.
Muhtar:
— Selim'in eli sıkıdır.
— Peki buradan yol var mı tarlaya arabayla gitsek.
— Yol yok. Ya yaya gideceksin yahut merkep.
Bedir'in içini bir merak sarmıştı.
— O zaman bir merkep bulun, ücreti neyse veririz. Bir de çocuk katın yanıma yolu göstersin.
— Olur Bey. Selim'in merkebi var zaten, ben de bizim oğlanı katarım yanına. Git gör.
Bedir kalktı, hayvanı getirdiler. İlk defa merkebe biniyor. Birincide bir yandan bindi öte yandan sıyrılıp düştü.
Köylüler hep güldü, kendi de güldü. Bir iki derken oturdu semere.
— Sağlıcakla kalın, görelim şu tarlayı, yola düştüler.
Köylüler Selim Ağa'nın sırtını sıvazlıyordu.
— Hadi Tilki Selim, turnayı gözünden vurdun.
— Bu şimdi o tarla için anasının nikâhını ister.
— Pazarlık şart.
— Adam alıcı. Sen bunu kaçırma Selim.
Selim Ağa çayı bitirdi, bardağı masaya koydu, tütün tabakasını çıkardı.
— Hadi hayırlısı.

Hayırlısı oldu, sıkı pazarlıktan sonra Bedir tarlayı aldı.

Cezmi ölçüyü bitirip geldi, gölgede Bedir'in yanına çöktü. Terlemiş, ama mutlu.
Bir kâğıt mendil çıkarıp terini sildi.
— Harika. Buraya bir tatil köyü bile kurulur.
— Devremülk mü yapsak?
— Boşver devremülkü, satalım kurtulalım.
Etrafına bakındı.
— Su var diyordun buralarda.
— Var evet, ama uzakta.
— Nerde?
Bedir eliyle suyun olduğu yeri gösterdi.
— Gidip görelim en iyisi.
— Tamam kalk.
Ormanın içinde bir sivri kayanın dibinden fışkırmıştı pınar. Buz gibi.
El-yüz yıkayıp, içtiler. Şeker gibi. Öylece akıp gidiyor. Kimseye faydası yok.
— Bunu tarlanın başına kadar götürmemiz lazım. Bayağı masraf.
— Böyle suyu buldun bir de masraf diyorsun. Oyuna giren kol sallar.
— Haklısın.

Tarlaya çok gitti-geldiler.
Mimar, mühendis taşıdılar, ölçtüler biçtiler. Sonunda hafif teras yaparak küçük bahçeli minik evlerde karar kıldılar. Kırka yakın ev sığıyordu.
Firmayı kurdular, kadroyu tamamladılar. Maketi yaptılar. Besmeleyi çekip inşaata başladılar.
O bozuk yoldan malzeme taşımak zor olmuştu. Tarlayı düzeltmek, tıraşlamak için bir dozer bir grayder gelince yolu az çok kullanılacak hale getirmişlerdi.
Cezmi çalışkan, dayanıklı, ihtiraslı bir çocuktu. Acaip gayret sarfediyordu.
Bedir yol işini ayarlamak üzere Ankara'ya gitti geldi. Karayollarında adam aradı. İşi yukarıdan bağlamak istedi. Netice sıfır.
Ya partili olacaksın, lafın geçecek.
Ya da rüşvet.
İş inada bindi.
Bedir mağlup oldu. Kös kös döndü.
"Beceremedik" dedi Cezmi'ye. Cezmi umursamadı. Ona inşaatı gezdirdi. Bir örnek bina yapmıştı, müşterilere orayı gösteriyordu. Yahu hayret bi şey. Bahçesini bile bitirmiş. Çiçekler, sebzeler, gören hayran kalır yani.
Proje bir tatil köyü idi.

Adı “Has Bahçe”.
Çocuklar için oyun parkı. Plajda her tür ihtiyaca cevap verecek lokanta, çay bahçesi, basket-voleybol sahaları, kapalı spor salonu. Aklına ne gelirse.
Hayvan besleyecekler için, yani tavuk inek falan. Tel örgüler içinde mekânlar.
Cezmi Bedir'in önceden tahmin ettiği gibi imar izni alırken sağdan soldan yirmişer metre ormana girmiş, iş makinaları gelince oraları da tarlaya katmıştı.
Gazetelerde, televizyonlarda güzel reklamları yayımlandı. İlk müşteriler gelmeye başlamıştı. Mekânı çok beğeniyorlar ama yoldan şikâyetçi oluyorlardı.
Cezmi onları teskin ediyor, yolu mutlaka yaptıracağını söylüyordu. Hem de asfalt.
Ama işler umulduğu gibi gitmedi.
Sermaye bitti bitiyor.
Henüz iki ev satmışlar.
Güz bitip kış kapıdan başını uzatınca müşterinin kökü kesildi.
Bedir'in hevesi kalmadı. İnşaata ara verildi. Şirketten uzaklaştı. Ne Cezmi onu arıyor, ne o Cezmi'yi.
Can sıkıntısından ne yapacağını bilmiyordu. Kendini erkenden sokaklara vuruyor, yoruluncaya kadar yürüyordu.
Bu arada bunca yıl yaşadığı İstanbul'u hiç tanımadığını farketti.
Ne muhteşem bir şehir.
Her köşesi sürpriz, her sokağı mucize. Bunca yıldır yaka yıka bitirememişiz. Böylece bir zaman İstanbul sevdası ile oyalandı. Çeşmeleri, türbeleri, sebilleri, mezarlıkları, camileri, tekkeleri, hâlâ sağlam kalmış ahşap evleri, Boğaz'ı ve yalıları tanıdı.

Ve günün birinde Tahtakale'de çocukluk arkadaşı Enver'e rastladı.
Vay be!

Uzaktan bir davul-zurna sesi geldi.
Geldi.
Geldi.
Yaklaştı.
Oooo! Bir düğün alayı.
Cami duvarının dibinden geçiyor. Belli ki aşağıda dere mahallesinde oturanların düğünü bu. Bari cenazeye hürmeten kesin şu zırıltıyı. Öyle deme be abi, görmemişlerdir, bunlar da müslüman evladı. Biz böyle desek de cami avlusundakiler gıcık oldu.
— Ama olmaz ki!
— Bu kadarı da fazla.
— Polis karışmıyor mu, bence bu gürültü yasaklanmalı.
— Köylü bunlar, hor görmeyin, gelenek işte.
— İyi de yontulsunlar biraz, şehir burası.
— Bırak ya! Geldiler mahvettiler İstanbul'u.
Bir yanda düğün.
Öte yanda ölüm.
Hayat böyle işte. Her an başka bir cilve gösteriyor. Hayatı anlamak mümkün mü?
Cami avlusundakiler bu düğün alayını sindiremedi. Az önceki meczup ne diyordu: "Ölüm var, ölüm".
İyi de ölüm var diye yüzümüzü asıp oturacak mıyız? Avludakiler düğün ve ölüm arasında sallanıp durdular.
Sonra.
"Amaaan! Dert etmeyin be! Şimdilerde insanlar ne doğana

seviniyor, ne ölene üzülüyor. Şu cenaze kalksın, sahipleri üç gün sonra düğünde göbek atar" dedi biri, öteki yeis dolu bir sesle:
"Ölenle ölünmüyor".

Düğün araya girdi, oysa biz Tahtakale'de Enver'e raslamıştık. Vay be!
Enver'e bak.
Bir boy atmış, bir kilo almış, olmuş sana adem ejderhası. Başında bir yün takke, sakallı, bir de uzun pardesü giymiş. Sarıldık, koklaştık. Haliyle et kokuyor. Adam kasap, gül kokacak değil ya.
— Şuralarda bir çay ocağı var, oturup laflasak biraz. Seneler geçti.
— Ben bilmem, dedi Bedir.
Yol ortasında durmuşlardı.
Sağdan soldan bir kalabalık akıyor. Bunca adam nereye gidiyor?
Enver Bedir'i çekti, onu Osmanlı'dan kalma iç avlusu olan bir hana soktu. Yahu şu İstanbul'un ne gizli köşeleri var. Avluya girince sokağın uğultusu dindi. Yün, iplik, parça kumaş, deri, naylon, makina tamiri, züccaciye, Hac levazımı, çorap... neler satılıyor, neler yapılıyor, akıl almaz bir kargaşa. Avlunun ortasında iri bir ıhlamur ağacı. Etrafında tahta masalar, tahta sandalyeler.
Bedir oturunca üst kattaki kubbeli dükkânların kubbelerine baktı. İki çırak çocuk güvercin uçuruyordu. Taklacı güvercinler. Bir gülümseme yayıldı yüzüne.
O sırada çaylar geldi.
İki çocukluk arkadaşı lafın belini kırmaya başladı.

Enver'in babası vefat etmiş. Enver kasap dükkânının başına geçmiş. İki oğlu, bir kızı olmuş. Oğlanlar evlenmiş.
Bedir araya giriyor.
— Çocuk yaşta evermişsin çocukları.
— Zaman kötü Bedir. Yoldan çıkmasınlar diye başlarını bağladık. Burası İstanbul Bedir. İt-kopuk çok. Birine uyar, ne baba tanır, ne ana. Biz bir büyük aileyiz, hani dinimizin emridir.
— Yok canım nerden dinimizin emri oluyor?
Enver olgun davranıp bu tartışmaya girmedi. Oğlanlardan biri yanında çalışıyor. Rekabet olmasın, tatsızlık çıkmasın diye büyük olanı ayırmış, o da kasap. "Oğullarımdan memnunum, ikisinin de başı yerdedir, namazlarını kılarlar" diyor. Kız daha küçükmüş, Kur'an Kursu'na gidiyor.
Enver galiba bir tarikata girmiş. Yumuşak, etkili konuştu. Bu dünyadan çok öteki dünyadan bahsetti.
Bedir kendi hikâyesini özetledi. Tatil Köyü'ne gelince Enver sordu:
— Ee! Bu Cezmi seni hiç aramadı mı?
— Yoo!
— Sen onu aradın mı?
— Yoo!
— Olur mu arkadaş, malına sahip çıkacaksın, bu şart.
Bedir bezgin etrafına bakındı:
— Boş ver be Enver. Mal da yalan, mülk de yalan.
— Öyle deme, mal canın yongası.
— Neyse elbet bir gün arar Cezmi.
— Peki şimdi neler yapıyorsun?
— Hiç! Boş boş geziyorum.
— Olmadı. Boş gezmek yiğide yaraşmaz.

— Yiğitlik nerde, biz nerde!
— Öyle deme. Canın sağ. Sen ki bir paşazâdesin istesen hemen bir iş kurarsın.
— Bıktım be Enver.
— Olmadı. Pes etmek yok.
Enver ona mütevazı bir hayat önerdi.
Azıcık aşım, ağrımaz başım.
Peki nasıl olacak?
— Senin buralarda babadan kalma bir dükkânın olacaktı.
— Evet Şekerci Abdullah.
— Oğlu vardı, trafik kazasında kaybetti.
— Bilmiyorum. Yıllar var ki uğramıyorum. Kirayı bankaya yatırıyor.
— Kimbilir, belki de on yıl önceki kirayı veriyor.
— Herhalde.
— Ee! Mal-mülk çok olunca böyle ufak tefek gelirlere bakmıyor insan.
— Yok be Enver! Mal falan kalmadı.
— Neyse, ben diyorum ki.
— Evet.
— Sen gel şu dükkânı devral.
— Daha neler, şekercilik mi yapacağım?
— Nesi var, Hacı Bekir'i düşün, dünya markası.
— Onların mesleği, ben anlamam ki.
— Üç günde öğrenirsin. Hem seninki imalat değil, ticaret. Dükkânda otur, kahveni iç. Yılların şekercisi Abdullah. Mal nerden gelir, nereye gider hep belli. Ayrıca efendime diyeyim, orada emektar kalfalar var, tezgâhtar, muhasebeci, çırak kadro tamam, sana bir iş düşmez.
— Ne yani ben öyle orada bütün gün pinekleyecek miyim?

Enver biraz durdu düşündü, sonra esrarlı bir sesle konuştu.
— Seni bizim tekkeye götürürüm. Aklın kalbin razı gelirse efendiye mürid olursun.
— Sonrası?
— Sonrası tüm masivayı terkedersin.
— Masiva?
— Allah'tan gayrı her şey.
Bedir duraladı. Meseleyi kavrayamadı.
— Zor iş be!
— Niyet et kâfi. Her işin başı niyet. Nihayeti teslimiyet.
Bedir kafasını kaşıdı, bir tebessüm kendiliğinden gelip yüzüne yerleşti. Sakin bir hayat. Belki evlenirim, çocuklarım olur. Yüzündeki tebessüm genişledi. Zaten annesi "evlen, evlen" diye ısrar edip duruyordu.

Kalkıp şekerci dükkânına gittiler.
Vitrinde güzel bir tabela, antika sayılır. Beyaz ayna camı üzerine kırmızı yazı: Şekerci Abdullah. O kadar. "Ş" harfinin noktasından çıkan bir çizgi "A" harfinin bir bacağına uzanıyor. Bu iki çizgi bir kavis çizerek tabelanın ortasında buluşuyor. Buluştukları yerde bir katmerli gül. Halk resmi diye buna derim ben. Sade ve sevimli. Eskiden halkımızın nasıl seviyeli bir zevki varmış.
Şekerci Abdullah ak sakallı, güleç yüzlü, orta boylu bir hacı. Başında bir yün takke.
— Oooo! Paşazâdem bu ne şeref.
— Merhaba Abdullah Efendi.
— Merhaba, merhaba, hoş geldiniz. Bak sen şu işe Enver de gelmiş. Buyurun buyurun.
Dükkân tarçın, nane karışık baharat kokuyor. Raflarda cam kavanozlar, içlerinde rengârenk şekerler. Lohusa şekeri dahi var. Çok hoş ahşap döşeme. Hem toptan, hem perakende satış.
Hacı Abdullah çalışanları tanıştırıyor.
— Bu Fahrettin Usta. Dükkânın demirbaşı, yirmi yıldır birlikteyiz. Buranın girdisini, çıktısını en iyi o bilir, imalattan anlar. Bu da onun kardeşi Nurullah. Nurlu bir çocuktur, sofu. Pazartesi-Perşembeleri oruçludur. Bu ise yeğen Fikri.

Fikri de iyi çocuk, ama fikri yamuk.
— Ne gibi.
— Kendi düz, ahlâkı temiz ama işte.
Abdullah söylemek istemiyor, kıvranıyor. Bedir üsteledi.
— Söyle canım, utanılacak ne var?
— At yarışı paşazâdem. Hastasıdır.
Fikri yüzü kızarmış önüne bakarken, ötekiler gülüşüyor. Bu gülüşmeler oğlanı üzmemek için.
Bedir:
— O kadar kusur hepimizde var.
Fikri'ye dönerek:
— Tez zamanda terkedersin inşallah.
Fikri duyulur, duyulmaz bir sesle.
— İnşallah efendim.
Dükkânın bir de asma katı var. Orada camekanlı bir yazıhane. Çıkıyorlar. Hacı kahveleri ısmarlıyor.
Hal hatır faslından sonra.
— Yıllardır görüşemedik paşazâdem. İnşallah iyisiniz, valide nasıl?
— İyidir. Şükür. Yolda Enver'le karşılaştık. Çocukluğumun tek yoldaşı. Tesadüf işte. Kaderin öteki adı. Aldı beni buraya getirdi.
Hacı yanında oturan Enver'in dizini okşar.
— Sağolsun, sayesinde görüştük. Enver bizim tekkenin ihvanındandır.
— Tekke?
Enver araya giriyor.
— Sana bahsetmiştim. Neyse bunu sonra konuşuruz.
Kahveler geliyor.
Fikri işi biliyor. Bir kristal tabağa üç güllü lokum koymuş,

bir sürahi su ve üç su bardağı.
Bu kahve alışkanlığı toplumdan uzaklaştı. Her yanı yabancı kahveler sardı.
Abdullah:
— Ben iyice yaşlandım, yoruldum. Rahmetli oğlandan sonra çöktüm say.
Bedir hüzünle.
— Biliyorum, Enver söyledi. Haberimiz olmamıştı. Başınız sağ olsun.
— Sizler sağ olun. Başka çocuk yok. Bir Köroğlu bir Ayvaz kalıverdik. Artık köşeme çekileyim diyorum. Ama şu dükkâna kıyamıyorum. Layığını bulsam hemen devredeceğim.
Enver kahveden son yudumu alıp fincanı bıraktıktan sonra geriye yaslanarak gevrek gevrek:
— Müşteri ayağına geldi Hacı abi.
Hacı şaşkın:
— Ne yani sen mi niyet ettin. Kırk yılın kasabı.
— Yok yok, paşazâde.
Hacı bu defa iyice şaşkın:
— Olmaz, olamaz. Gerçekten mi?
Sonra dönüp Bedir'e bakıyor.
Bedir kendini dükkânın büyülü kokusuna, kahvenin sıcaklığına bırakmış. Çok rahat:
— İnan Abdullah Efendi inan. Bir sürü işe girip çıktım. Hepsini yüzüme gözüme bulaştırdım. Devlette çalışmak istemiyorum. Belki biraz huzur, sükunet... Bu işten anlamam. Ama Enver üç günde öğrenirsin diyor. Zaten ben dükkânın alışılmış düzenine karışmam. Fahrettin kardeş işleri yürütür.
Abdullah:

— Kusura bakmayın hâlâ şaşkınım.
Bedir:
— Normaldir. Bedir aniden geliyor ve ben şekercilik yapmaya niyetlendim diyor.
— Gerçi bir yandan rahatladım. Mekânı sahibine veriyorum, bundan iyisi olmaz.
Enver araya giriyor:
— Hacı abi. Sen bir düşün. Alacağı vereceği toparla. Sana kaç gün lazım.
—On beş gün yeter.
—İyi mi Bedir.
—İyi iyi. Ben de bu arada gelir, Fahrettin kardeşimden mesleğin sırlarını öğrenirim.

Bedir konuşulduğu gibi on beş gün daha İstanbul'u dolaştı. Arada bir dükkâna uğrayıp Fahrettin'den bilgiler aldı. Malın çeşidini, girdisini çıktısını öğrendi. Bir köşede oturup gazete okuyormuş gibi yaparak dükkâna girip çıkanları izledi. Dikkatini çeken bir şey oldu.
Artık badem şekeri, lokum, kâğıtlı şeker, akide, nane şekeri ve benzeri malların yanında müşteriler çikolata soruyordu. Ucuz olsun çikolata olsun.
"Vay be!" dedi içinden, "Memleket şekerden çikolataya geçmiş haberimiz yok". Evet, eskiden şu çikolata dışarıdan gelir, varlıklı evlerde bulunur, hatırlı misafirlere ikram edilirdi. Daha modern hayatı benimseyenler çikolata yanında bir küçük kadeh naneli vermut verirlerdi.
"Dükkânı devralınca şu çikolata işini halletmek lazım" diye düşündü. Düşüncesini Fahrettin'e açtı. Fahrettin heyecanlandı:

— Hayli zamandır Hacı'ya söylüyorum. Devir değişti, müşteri istiyor, diyorum. Kabul etmiyor. O hâlâ halkalı şeker zamanında yaşıyor. Halkalı şeker türkülerde kaldı.
— Hacı'ya çok görme. İnsanın bir yaştan sonra kendini yenilemesi zordur. O şimdi köşesine çekilip ibadet ve istirahat etmek istiyor. Yenilik genç işi, yaşlıları korkutur.
— Ama var bunu yapanlar.
— Onlar dünyaya doymamış kişiler.
Hacı defteri çoktan kapamış.
Fahrettin başını kaşıyor:
— Doğrudur efendim Hacı defterleri bile bana teslim etti, bitse de gitsek diyor yani.
— Merak etme Fahri, ben gelince çikolata işine gireriz.
Fahrettin'in gözleri parlıyor.
— Gerçek mi efendim.
— Elbette.
Bedir çıkıyor dükkândan. Üzerinde tarçın, lokum, nane kokuları. Haliç'e doğru gidiyor, bir ağaç gölgesine oturuyor. Bir süre zihni bomboş gelip geçen motorları izliyor, martılara bakıyor.
Bir yaşlı adam, başına gazeteden bir külah takmış, altına bir alçak iskemle almış ha bire olta atıyor.
Atıyor ama hiç balık çıkmıyor.
Acaba balık tutmasını bilmiyor mu?
Hah! İşte çıktı bir tane. Adam balığı oltadan çıkarmayıp seyrediyor, yaklaşıp iyice inceliyor, balığı tanıyamadı. Çıkarıp geriye Haliç'e attı. Kaya balığı mı acaba?
İşte böyle.
Kimi balıkları tanımadan balığa çıkar, kimi de yurt dışında doktora yapıp sonunda Tahtakale'de şekerciliğe başlar.

Gülüyor.
Herşeyi düşünürdü ama bunu hiç. Bir esnaf oluyordu yani, Hayat böyledir, beklenmedik sürprizler taşır. Bir genç şairin söylediği iki mısralık şiir geldi aklına.
"On sekiz yaşındaki bir devrimcinin katıldığı ilk çatışmada kurşunu yiyince söylediğidir:
— Tanrım bunu hiç beklemiyordum".
Aklında böyle kalmış. Belki de yanlış oldu ama özü doğru. Genç şair dramın dibini bulmuş, çok dokunaklı.
Ben ilk kurşunda ölmedim ama bir küçük esnaf olarak tanınacağım artık. Kolejli kardeşler duyunca ne diyecekler acaba? Esnafı niçin küçümsüyorlar?
Vasat olduğu için.
"Vasat" çekilmez yani.
Ne kokar ne bulaşır.
Ne itaat eder ne de isyan.
Evet de demez, hayır da.
Rengi yoktur esnafın.
Esnaf tanımlanamaz, ortalama denir. İşçiler, köylüler bu eli sıkı adamları benimsemez. Çoğu kazıkçıdır derler. Oysa onlar "orta direk"in ortasıdır. Çekilmez olan şudur belki. Ne üretim ne tüketim. Piyasa sallanırsa "malı sık", piyasa ballanırsa "ucuz pahalı sat gitsin".
Esnaflık dışarıdan görüldüğü gibi basit değil. Ne yani alacaksın-satacaksın hepsi bu değil mi?
Yoo! Dedik ya kazın ayağı öyle değil. Siz dışarıdakiler ancak şunu bilirsiniz. Malı ucuz alacan pahalı satacan. Formül bu. Ama bu çok kaba bir tarif. Esnaf esnek olacak, tüm marifet burada.
Bazan etrafı yakıp-yıkacaksın, bazan hiç görünmeyeceksin.

Manevra kabiliyetin gelişecek yoksa topu atarsın. Esnafın biti kanlanınca tüccar olur. Esnaflıktan gelen tüccar top atsan yıkılmaz. Ama ne ileri gider, ne geri kalır. Kaide şu: Orta yol. Yahu Bedir sana esnaflığı öğreten mi oldu! Ne bu teferruat ne bu teori! Bu düpedüz bizim okumuş takımının laf salatası. Esnaflık da kendine göre, şartlara, yer ve zamana göre özel bir dünyadır.
İçine girmeyince çözemezsin.

Neyse canım. Enver'e uyduk "evet" dedik. En azından biraz kafa dinlerim. Belki evlenirim. Ama mutlaka daha önce yapmadığım bir şeyi yaparım, bol bol gazete okurum. Gazete. Nedir gazete? Haber ile yorum. Yok be! Ne haber ne yorum. Hiç birine inanma, sağduyuna güven. Seni tufaya getirirler haberin olmaz.
Peki Fahrettin'in hazırladığı etli, sebzeli fırın kebapları da mı uydurma?
Yoo! Portakal, orda kal.
Esnaf ağzının tadını bilir. Malum malum. Komşu fırında pişen tavalardan yedik.
Yedik yedik doymadık.
Yine gülüyor.
Ye de biraz göbek yap.
Esnaflığın şanındandır.

— Selâmun aleyküm.
— Aleyküm selâm.
— Beni tanıdın mı Bedir abi?
— Yoo!
— Ben Cezmi, Cezmi.
— Hangi Cezmi ya!
— Kolejden Uzun Cezo.
— Hatırlayamadım.
— Yahu nasıl hatırlamazsın ortak idik seninle.
— Ne ortaklığı?
— Hani senin tarlaya tatil köyü yapmıştık ya.
Bedir durdu, düşündü. Tatil köyü, tatil köyü. Haa! Uzaktan su getirmiştik, tamam o.
— Hatırladım şimdi. Ulan sen nerdesin bunca zaman?
— Abi işte bugün, yarın derken zaman su gibi aktı.
— Eee!
— E'si, helallik almaya geldim senden.
Bedir bir kahkaha attı.
— Ulan sağ adamdan alınır helallik, ben ölüyüm ölü, tabutu görmüyor musun?
— Görüyorum abi, ama hani ne derler Allah biliyor.
— Amenna! Ama nedir yani?
— Şudur. Hep demişimdir, gidip Bedir abimden bir helallik

alayım diye. Nasip bu güneymiş.
— Sefil Cezo, bu nasip değil nasipsizlik.
— Neyse abi sen şimdi bana hakkını helal ediyor musun?
— Bakalım, hele sen önce olup biteni anlat.
— Abi sen bıraktın gittin inşaatı. Ben bir iki daire sattım öyle kaldı.
— Sonra.
—Sonrası abi yol yok ya, bu yüzden satış olmuyor. Dedim önce şu yolu yaptırayım. Ankara'ya kamp kurdum. Karayollarında araya araya bizim kolejden bir yetkili buldum.
Bu hayatta her yerde bir adamın olacak abi.
— O niçin?
— İcabında işe yarıyor abi. Olmazı olur kılıyor.
— Anasının gözüymüşsün be Cezo.
— Yolu yaptırdım.
— Aferin.
—Televizyonda tanıdık bir müdür var. Genel Yayın Müdürü. Ona bir ev verdim. Karşılığında altı ay reklam. Bizim tatil köyü gazetelerin pazar ilavelerine kadar yayıldı.
İki yardımcı, bir sekreter aldım. Şehirde bir büro. Köyün filmini çektirmiştim. Oğlan iyi çekmiş yani. Mevsim bahar. Her yandan yeşillik fışkırıyor. Papatyalar, gelincikler, çayırlar. Çocuk bir iki de kuzu koymuş çayıra. Gören bayılıyor; hani deniz-güneş-kum ne istersen var. Müşteri kum gibi, fiyatı iki misline, üç misline çıkardım, evler altı ay sürmedi bitti. Çok para kazandım, çok.
Abi sayende büyük müteahhit oldum. Üzerimde hakkın çoktur. Sen olmasaydın ben bir hiçtim.
— İşte tam bana geleceğin zaman.
— İyi de abi para adamda akıl mı bırakıyor? Sağa baktım,

sola baktım, Çanakkale'den İskenderun'a kadar sahili taradım. Nerde bir arsa, bir tarla buldumsa inşaatı kondurdum. Bir koşturmaca ki uykuyu durağı kaybettim. İnan evime aileme yabancılaştım. Karı beni terketti. Çocukları alıp gitti. Boşandık. Ben söylemesi ayıp bir kırık buldum, onunla yaşıyorum. Ayda yılda bir çocuklarımı görüyorum.
Sonunda bir kalp krizi geçirdim.
— Geçmiş olsun.
— O zaman Hanyayı Konyayı anladım.
— Maşallah.
—Dedim ki, oğlum Cezmi torununun torununa yetecek servetin var, bırak artık, bırak.
— Ee! Bıraksaydın.
Cezmi acı acı güldü:
—Alışmış kudurmuştan beterdir abi. Bırak deyince bırakılmıyor. Gecikmemin sebebi budur. Ayrıca o ilk yaptığımız köyden bir ev de senin hakkın idi, öyle konuşmuştuk.
— İyi valla, bizim çocuklara kalır artık.
— Kalamaz abi.
— Nedenmiş.
— O sıra gözümü kan bürümüş, bir müşteri çok para verdi sattım. Dedim Bedir Abi'nin gönlü boldur. Bana hakkını helal eder.
— Vay alçak vay!
—Öyle abi. Alçağın önde gideniyim. Sen şimdi bana hakkını helal et. Ben çocuklara değil ev, villa veririm villa.
—Ufak at civcivler yesin.
—Yemin billah.
—Helal etmiyorum ulan. Mahşerde görüşürüz artık. Mahkeme-i kübrada.

—Yapma abi, beni yakma. Ben şimdi tövbekâr oldum, yakında Hacca gideceğim.
Cezmi hüngür hüngür ağlamaya başlamıştı. Avludakiler ona bakıyordu. Garanti merhumun çok yakınıdır diyorlardır. Hiçbir şey göründüğü gibi değil.
Bedir dayanamadı.
Gözyaşına tahammül edemezdi.
— Ağlama oğlum. Olmuş bi kere. Hadi ben affettim. Ama ölünün affı işe yaramaz. Bu kul hakkıdır. Hadi git. Beytullah'ta gözyaşı dök. Tevbe kapısı açıktır. Allah yardımcın olsun.
Cezmi bu Hac işini Bedir'i yumuşatmak için açıvermişti. Öyle bir niyeti yoktu. Ama şimdi, bu gözyaşları, falan gerçekti yani. Kalbi kabarmıştı. Cenaze namazını kılmayı unuttu.
Ağlaya ağlaya Hacca gitmek üzere çıktı avludan. İnşallah yarı yolda vazgeçmez.

Şekerci dükkânında günler geçmek bilmiyor. Bedir hani bir işle uğraşabilse vakit nasıl geçer bilemez ama ona göre iş yok. Dükkâna gelince hal hatır soruyor, sağa sola bakınıyor, güya çok ilgiliymiş gibi tezgâhların üzerini parmağıyla silip tozuna bakıyor. Eğri duran bir kavanozu düzeltiyor.

Ve biliyor ki tüm bunları yaparken herkesin gözü üzerindedir. Nedir yani ben müfettiş miyim, zabıta memuru mu? Hemen her gün bu merasimden sonra çekme kattaki yazıhaneye çıkıyor.

Gazeteler hazır.

Az sonra az şekerli kahvesi de geliyor.

Gazetelere gömülürken iş olsun diye arada bir başını eğip dükkânda ne olup bittiğine bakıyor. Hep aynı şey.

Gazeteler de hep aynı. Hükümete muhalif olanları var, hükümetten yana olanları var. Birinin ak dediğine öteki kara diyor. Köşe yazarları birbiriyle atışıyor, hakaret ediyor. Dişe dokunur bir fikre rastlanmıyor.

Manşetler abartılı.

Dana gözü kadar harfler, sayfayı kaplayan fotoğraflar ile dikkat çekmek istiyorlar. Başlığı oku, fotoğrafa bak gerisi gereksiz. Bu sebeple gazete okuyanlar beş dakikada otuz iki sayfayı bitiriyor. Kimi spor sayfasına dalıyor, kimi bilmece çözüyor. Bu kadarla kalsa iyi, bir de magazin ekleri

var. Yüz yüz elli kişiden oluşan şarkıcı, manken, oyuncu, zengin playboy televizyon yıldızı, modacı vesaireden oluşan kadronun o gece âlemlere akarken verdikleri resimler, firikikler, alkolün gölgesinde çıkan çıngar, ayrılıklar, yeni aşklar vesaire. Kâğıt ziyanlığı işte.

Ama öyle dememeli, magazin gazetenin sosudur. O olmadan bu yavan yemek yenmez. Yine de Bedir bir zaman bu gazeteler ile oyalandı. Bazı kişiler gazeteyi âdeta yerler, ilânlarına kadar okurlar. Onlar kafayı galiba hafifçe çizmiştir. Bedir zaten oldu-bitti gazete tiryakisi, televizyon takipçisi değildir. Ekranda ilginç bir filim veya belgesel varsa seyreder, voksa ekranı kapatıp zar-zor okuduğu kitaba dalar, uykusu gelinceye kadar okurdu.

Biyografilere meraklıydı. Siyasî sima, sporcu, oyuncu, ilim adamı, seyyah merakını celbeden birinin hayat hikâyesini okurdu.

Bu eğilimi onu bir süre kişilerin hayatları üzerine kurulmuş romanlara sevketti. Bir edebiyat zevki yoktu. Şiirden anlamaz, zevk almazdı. Bu romanlarda bahis mevzusu olan zatın hayatını daha bir zevkle, heyecanla takip ediyordu. Edebiyat bu olmalıydı herhalde. Konuyu cazip kılacaksın. Fazla derine dalmayacaksın, gevezelik etmeyeceksin, kendini göstermek için araya girmeyeceksin. Böyle durumlarda kitaba olan ilgisi azalıyor, bu uydurma fasılları süratle geçiyordu. Belgeseller de öyle. Adam hayvan belgeseli çekmiş ama nerede? Dünyanın büyük doğal parklarında. Güya vahşi doğa diyor anlatan. Yahu hayvanlar neredeyse ehlileşmiş, insana yaklaşıyorlar.

Böyle sahtekârlıkları sevmiyordu.

Ne yapmalı?

Fahrettin Usta onu Cuma namazlarına götürmeye başladı. Abdest alırken zorlanıyor, hele su çok soğuk ise. Ayakkabı bağlarını çöz, çorabı çıkar, takunyayı giy... Neyse ki bunlar dükkânda oluyor, bir cami şadırvanında herkesle beraber abdest almaya kalksa terden sırılsıklam olacak.

Ayak lavaboya zor uzanıyor.

Tabi bu lavaboları abdest için yapmıyorlar ki. Düşmemek için sağa sola tutunuyor. Yaş ayakla çorap giyemez. Nefret ediyor. Bu sebeple peçete kullanıp ayaklarını iyice siliyor, Aslında zor iş değil bu.

Ama alışkın olmayana zor geliyor. Abdest de, namaz da vaktinde alınıp kılınacak, küçük yaşta alışkanlık kazanılacak. Ağaç yaşken eğilir.

Ya o küçük mescitteki kalabalık. Yakın diye oraya gidiyorlar. Ayak kokusuna karışmış hacı yağı. O ufacık mescitte hoparlöre avaz avaz bağıran müezzin. Be adam sesin güzel, makam da biliyorsun. Alçak sesle okusan tadından yenmeyecek. Ama sen kulak zarımızı patlatmaya çabalıyorsun. Gelelim imam efendiye. Hutbeyi uzattıkça uzatıyor. Arkadaş buranın cemaatı hep esnaf. Adam dükkânı kapatıp gelmiş. Gerçi laf aramızda dükkânı kapatan pek yok. Mutlaka bir çırak, bir kalfa bırakıyorlar.

Şimdi hutbe uzayınca alnı secde görmemiş, diz kırmaya alışmamış olanlar oturdukları yerde kıvranıyorlar. Az sonra dayanamayıp bacakları uzatıyorlar. Saflar sık, bacak sığmıyor, en iyisi bağdaş kurup oturmak.

İşe bak sen.

Bağdaş kurmayı da bilmiyoruz.

Köylü müyüz biz?

Tanzimattan bu yana sandalyede, koltukta oturuyoruz.

Bütün bînamazların namazı terk için ileri sürdükleri mazeretler, sızlanmalar bunlar.
Hutbe okunurken hocayı dinleyeceği yerde gözleri mescidi tarıyor. Ufacık mekâna devasa bir Arap avizesi takmışlar. İnsaf yani. Ama bunu çarşıdan bir hacı bağışlamıştır. Kimse bir şey diyememiştir. Ya güzelim ahşap ve oldukça eski minberi türbe yeşili ile boyamaları. Yahu ahşabı boyadınız anladık, peki mermer minberi niye boyuyorsunuz. Mermer boyanır mı?
Böyle işte tavanda, duvarlarda, yazılarda hep bir kusur, hep bir zevksizlik arıyor. O bir elit, halkımıza yukardan bakıyor. Cemaata aşina olsa tüm bunları konuşacak, kalabalığa bir zevk-i selim aşılayacak.
Nerdeee!
İki rekât farzı kılınca kendini dışarı atıyor. Fahrettin kaç kez uyardı. Bedir Bey özür dilerim, farzdan sonra Cuma'nın bir son sünneti vardır. Lütfen dört rekat daha kılıp öyle çıkın diyor.
Fahri beni sıkıştırma. İşte alnı secde görmemiş bir adam var karşında. Yavaş yavaş alışacağız.
İyi ki küçük yaşta Enver'le tanışmış, namaz surelerini namaz kılmayı öğrenmişti.
Bir de "Ama ben namaz kılmayı bilmiyorum ki" deseydi utançtan yere batacaktı.
Bu arada, yani dükkâna devam sırasında gazeteleri hatmettikten sonra, Hacı Efendi'nin cami dolabındaki dinî eserlere dalmış, epeyce bilgi edinmiş, bilgi ile beraber sorular da zihnine hücum etmişti.
Camiye cemaate alışmak bir süreçtir. Yaptığın iş, bulunduğun mekân, yetiştiğin semt, aile, mahalle, arkadaşların,

akrabaların velhasıl seni çepeçevre kuşatan atmosfer ya bu işi kolaylaştırır; ya da seni bu alemden uzaklaştırır. Camiye cemaate alışmış kişinin günü namaz saatlerine göre ayarlanır. Bir yerden bir yere gidecek olduğunda ikindiyi nerede kılacağını hesap eder.

Yahu Cenab-ı Hak insanları ne diye yaratmış? Kendisine kulluk etsinler, ibadet etsinler diye değil mi?

Demek ki senin dünya hayatında birinci vazifen ibadet.

Bu böyle olunca, sen buna inanınca, dil ile ikrar, kalp ile tasdik edince; tüm hayatın bir şekil bulacak, bir düzen tutturacak.

Güzel ama hayatımızı sadece kendi kararlarımız belirlemiyor ki. Kim karışıyor? En başta devlet.

Evet devlet önemli.

En iyisi madem bir ufka ihtiyacımız var; yani bugünkü hayatımızdan müştekiyiz; öyleyse İslâm'a dayanan bir devlet teorisi kuralım. Okuduğu dini kitaplardan edindiği bilgilerle böyle teoriler geliştirmeye bayılıyordu.

Nasıl?

Şöyle:

Eski kitaplarda yazar, okuyanlar bilir, okumayanlara hatırlatalım. Meselâ İbn Haldun'un *Mukaddime*'sinde, Kınalızâde'nin *Ahlâk-ı Alâi*'sinde vardır.

Bir çember çizilir.

Bunun adı "Dâire-i Adalet" veya "Adalet Dâiresi"dir.

Altına şu metin ilave edilir.

Metni aynen veriyorum, sonra şerh edeceğim.

Adldir mûcib-i salâh-ı cihan
Cihan bir bağdır dîvarı devlet
Devletin nâzımı şeriattır

Şeriata olamaz hiç hâris illâ mülk
Mülk zapt eyleyemez illâ leşker
Leşkeri cem edemez illâ mal
Malı cem eyleyen râiyettir
Râiyeti kul eder pâdişah-ı âleme adl.
(* Mülk kelimeleri "melik" diye de okunabilir)
Bakınız metin "adl" ile başlıyor, "adl" ile bitiyor. Yani başı adalet, sonu adalet. Öteki unsurlar çemberin neresinde olursa olsun, dönüp dolaşıp gelecekleri yer adalettir.
Şimdi gelelim açıklama faslına.
1.İnsanoğlu tek başına yaşayamaz (Yalnızlık Allah'a mahsus). Çünkü insan medeniyyün-bit'tab'dır. Yani yaratılış itibarı ile cemiyet halinde yaşaması gerekir. Ve öyle de yaşar.
2.Cemiyet halinde yaşayan insana bütün fertlerin tâbi olacağı bir mevzuat lazımdır. Bu töre olabilir; kanun, örf, şeriat olabilir.
3.Bu mevzuatı ayakta tutacak (ona uyulmasını sağlayacak) bir organizasyona ihtiyaç vardır. Bu padişahtır, devlettir, hükümettir.
4.Fertler cemiyet halinde yaşayabilmek için, yani medeni olabilmek için kanuna, örfe, padişaha, devlete, hükümete itaat etmek zorundadırlar.
5.Padişaha (devlete-hükümete) itaati mümkün ve zaruri kılan padişahın (devletin-hükümetin) âdil olmasıdır.
6.Çünkü adalet mülk ve devletin salâhının teminatıdır (Adalet mülkün temelidir).
7.Mülkü korumak için askere ihtiyaç vardır.
8.Askerin varlığı için mal (toprak-mahsul-üretim) ve para lazımdır.
9.Üretimi yapan, toprağı ihya eden ve parayı sağlayan (vergi veren) râiyettir (yani halktır).

10.Vergiyi adaletle toplamak ve adaletle harcamak padişahın (devletin, hükümetin) görevidir.
11.Cihanın ayakta durmasının (yani nizâm-ı âlemin) asıl sebebi adalettir.
Bu kadimden gelen bir formüldür. Osmanlı'ya kadar ulaşmıştır. Bu formül devlet-adalet-hükumet yahut padişah, -yani sen ona ne dersen de- ile halk arasındaki münasebeti belirliyor.
Biz şimdi bu formüle bakarak ve insanın yaradılışını, varlık sebebini aklımızda tutarak bir devlet tarifi yapalım.
İyi, iyi, yap bakalım.
Efendim bu elbette ki İslâm inanç ve düşüncesinin vücut verdiği bir devlet anlayışı, bir devlet teorisidir.
Uzattın ama.
Sabırlı ol, ince iş bunlar, fikretmek lazım.
Şöyle diyoruz: Madem ki insanoğlunun varlık sebebi ve birinci vazifesi Cenab-ı Hakk'a kulluk ve ibadettir, biz buradan hareket etmek mecburiyetindeyiz. Hedefimiz budur. Dolayısıyla devlet, müslümanların kulluk ve ibadetlerini güven-sağlık ve rahatlıkla yerine getirmeleri için oluşturulan bir teşkilattır.
Peki diğer din mensupları ne olacak?
Onların durumu İslâm hukukunda belirlenmiştir.
Onlar da aynı güven ve serbesti içinde yaşar, ibadet eder.
Diyelim ki böyle bir teşkilat kuruldu. Organizasyonu nasıl olacak?
Kolay. Demokrasi uygulanacak. İnsanoğlunun bundan iyi fikri yok ama her fert ve topluluk demokrasiyi kendine göre tarif ediyor, uyguluyor.
Burada dur.

Söylediğin doğru. Demokrasi de olsa en mühimi siyasetin finansmanı. Adam laf olsun diye siyasete girmez.
Finans meselesine girersek çıkamayız.
Ama olur mu, asıl mühim meseleyi atlıyorsun.
Yahu dur. Şu genel çerçeveyi bir çizelim.
İyi, çiz bakalım.
Burada da adaleti gözetmek lazım. Yani hukuk. Hukukun kaynağı ilâhidir. Bunu kabul etmeden devlet teorisi yapamayız. Gücün hukuku değil, hukukun gücü hakim olmalı. Ehliyet ve liyakat sahipleri yönetime gelmeli. Önce ahlâk, sonra kanun.
Zor be!
Ee, çocuk oyuncağı değil devletten bahsediyoruz.
Sonra.
Sonrası yine ehliyet ve liyakati gözeterek insanoğlunun temel ihtiyaçlarını karşılayacak kuruluşlar vücut bulacak. Bakanlıklar yani.
Ne dersen de. Önce güven ve emniyet. Bunun için ordu ve polis. Karşılığında özgürlükler. Bu iki husus dengede olmalı.
Savunma, yargı, gerisini sen tamamla.
Maarif, Bayındırlık, Sağlık, Şehircilik, Çevre vesaire.
Tamamdır. Bunların tümü müslümanların kulluk ve ibadetlerini huzur ve emniyet içinde, bilinçli ve gönüllü olarak yerine getirmelerini sağlamaktır.
Peki refah, ilerleme, zenginlik...
Bunlar göreceli şeyler. Müslüman önce kanaat sahibi olmalı; israftan, lüksten uzak durmalı. Sermaye bazı fertlerin elinde aşırı birikip bir müstakil güç haline gelmemeli. Kula kulluk asla söz konusu olmamalı. Zengin ile fakir arasında bir uçurum açılmamalı.

Bütün bunlar kâğıt üzerinde İyi duruyor da iş uygulamaya gelince.
Uygulamanın aksamaması için fertten, aileden cemiyete kadar, iş hayatından eğlenceye kadar İslâm ahlâkının hakim olması gerekir.
Bir ara bir partimizin güzel bir sloganı vardı. Neydi o?
"Önce ahlâk ve maneviyat" sonra "adil düzen". Bu biraz, tavuk-yumurta ilişkisine benziyor, Birbirlerini doğururlar çünkü. Nereden başlamak lazım?
İlk müslümanlar önce iman etti, Hz. Peygamber'e uydu, maneviyatını yükseltti, güçlendirdi ve bir ahlâk sahibi oldu, Adil düzen bir sonraki aşamada bu inançlı ve ahlâklı insanlar eliyle kuruldu.
Düzenin birinci ilkesini ifade edebilir miyiz?
Elbette. Fert güçlenip cemaata baskı yapmamalı, cemaat ferdi ezmemeli! Sonunda ortaya bilgili, iradeli, özgüven sahibi şahsiyet çıkar. Şahsiyeti oluşturamazsan kişilikli topluma kavuşamazsın.
Nefis terbiye edilmeden böyle bir toplum oluşmaz. Doğru. İşte şimdi işin püf noktasına geldik. Hz. Peygamberin "büyük cihat" dediği nefis terbiyesi.
Ecdadımız o yolda adımlar atmış. Tarikatları, tekkeleri mahalle hayatına sokmuş, vakıf müessesesini geliştirmiş. Bunlar geçmişte kaldı. Tarım toplumunda. Ooo! Şimdi işi genişlettin iyice. Sanayi toplumunun meselelerini bana sorma. Ben allame miyim?
Bu işlerin âlimleri, filozofları, sanatçıları, siyasileri olmalı. Bir teori yapalım dedik her işi üstüme yıkma. Hem bu kadar gevezelik yeter, nizam-ı âlemi ben sağlayamam, ben fukara-yı ümmetten biriyim.

Tamam. Şimdi sözü bana bırak.
Bıraktım efendim söz sizin.
Ben teoriden değil de şu yaşadığımız günlük hayattan bahsedeceğim. Var ömrümüzü nasıl geçiriyoruz ona bakacağım. Bak, ama başımı öne eğdirme.
Ee, ne demişler:
Âsude olam dersen eğer gelme cihâne
Meydâne düşen kurtulamaz seng-i kazâdan
Şimdi kendimize, yaşadığımız hayata bir bakalım. Camiyle cemaatla işimiz yok ama bol bol ahkâm kesiyoruz.
Teorime taş koyma. Bir kere camiye cemaata alışmak bir süreçtir. Aileden, çevreden, komşudan, arkadaştan, okuldan velhasıl etrafını saran atmosferden beslenir.
Sen ibadetini ihmal etmişsin. Aklına bile gelmemiş. Belki cumadan cumaya, belki bayramdan bayrama. Halkımız namazı ihmal eder ama işte o bahsettiğim atmosfer sebebi ile kendini Ramazan'ın içinde bulunca orucunu tutar.
Ben de tuttum. Namaz yok ama oruç var. İş yüzünden tutmadığım günler oldu. Hani o malum iş yemekleri, toplantılar.
Doğru. Doğruya doğru.
Zekâtı verdin güzel. Hem de iyi verdin. İyi maldan. Senin gibi bînamaz olmayan, beş vakite beş daha katan, her yıl hacca giden zengin hacı zekâta gelince tapon mallardan veriyor. Eh, Allah kabul etsin.
Sen fukaraya da yardım ettin. Borç isteyeni geri çevirmedin. Kimsenin aleyhine dolap çevirmedin, kimsenin kalbini kırmadın, sana iyi insan denebilir.
Ne güzel.
Güzel ama bu "iyi insan" olma seni kurtarmıyor. Hesap günü ibadetlerin, helal ve haramın hesabını vereceksin.

Ayrıca şu da var.
Evet iyi adam deyip geçiyoruz ama onun da içinde arslanlar dolaşıyor. Kıskançlık, iktidar olma, bunun için her yolu mübah sayma, güç, zenginlik, hakimiyet, şiddet, şehvet iyi adamı yoklamıyor mu?
Yoklar tabi. O da bir insanoğlu.
Ben de onun gibiyim, insanoğluyum. Hani Yunus Emre ne demiş "Ben bir dağın ağacıyım / Ne tatlıyım ne acıyım". Tüm insanlarda böyle değil mi? Kim kendini sütten çıkmış ak kaşık sayıyor. Allah'a inanıyorum, aczimi biliyorum, Kur'an-ı Kerim'i okudum. Çok açık, anlaşılır bir kitap. Neden farklı farklı tefsir ediliyor anlamıyorum. Özeti şu: Allah'ın emirlerini tutacaksın, yasaklarından kaçacaksın, iyi ahlâk sahibi olacaksın. Hepsi bu.
Bu kadar ama nefsi ne yapacağız?
Ha! Nefis! İşte o mühim. İmtihanın esası o. Nefisle cihadı kazanan Hakk'ın rızasını da kazanıyor.
Peki senin böyle bir cihadın var mı?
Yok! Varsa da ehemmiyeti yok.
Sabah namazına kalkıyor musun?
Bazan.
Ee, o zaman bunu beceremeyen birinin dini konularda ahkâm kesmesi yakışık alır mı?
Almaz. Zaten ben de onu diyorum. Ağzı olan konuşuyor. Konuşuyor. Gün gibi açık müslümanlığı, Hz. Peygamberin sünnetini karmaşık hale getirmeye sonra yıllarca tartışıp tefrikaya düşmeye ne lüzum var.
Hele benim gibiler gibi.
Nasıl yani.
Yahu benim yapacağım; kıl beşi kurtar başı.

Melek Hanım'ın ağzının tadı bozulmuştu. Bir yorgunluk, bir bitkinlik sormayın. Zaten yapı ve mizaç olarak atik, canlı, hareketli değildi. Aksine ağır kanlı, hatta tembel.
Kabul ama bu kadarı da fazla.
Tansiyonu vardı, ayrıca çarpıntı.
Tüm bunlar can sıkıntısından, oturup kalmaktan, koltukta uyuklamaktan mı geliyordu? Bedir "Anne seni bir doktora gösterelim, gel inat etme" dedikçe sinirleniyor, "Yok bende bir şey, turp gibiyim, ne o doktor-moktor, istemem" diyerek kesip atıyordu. Bir tür hasta mizacı, hatta doktor korkusu. Şimdi çıkıp gitse on tane hastalık bulacak, bir avuç ilaç verecekti.
Aman kalsın.
Kazın ayağı başka idi. Çarpıntı geldiğinde eli-ayağı titriyor, "Yok bu böyle olmayacak bir doktora görünmeli" diye kati karar alıyor, çarpıntı geçtiğinde "Amaan, çarpıntı işte. Gelip geçiyor. O kadar olur, yaş kemali buldu" diye doktordan vazgeçiyordu.

Sessiz, sedasız bir ev.
Şenlik yok, şamata yok, neş'e yok, gelen giden yok. Buralarda komşuluk da ölmüş, her yanı kasvet basmış. Komşuluk doğup-büyüdüğü mahallede vardı. Ama ne komşuluk ne

komşuluk, kardeşten ileri.
Ee, hısımdan-akrabadan kimse yok, kalmadı. Kalanlar uzakta. Onlar da kendi gibi yerinden kalkamıyor. Çoğu hasta. Yeni yetişenler değil akrabayı, kendi ana-babasını tanımıyor. Zaten Ârif Bey zamanından beri bu eve gelmeye çekinirler, "Paşazadeler" lakabı aralarına bir resmiyet sokuşturur. Paşası batsın, sanki bir işe yarıyor. Kimse ile şöyle senli benli olamadı. Emine de olmasa şu koca evde tek başına cinlerle top oynayacak.
"Hele bir gidip bakayım ne yapıyor" diye mutfağa yöneldi. Öteki ev işleri bir yana mutfağı seviyordu. Pek kabiliyeti olmasa da yemekle uğraşmak bir nevi rehabilitasyon sanki. Zaman nasıl geçer anlamazsın, farkında olmadan bir şarkı mırıldanırsın, domatesin kokusu dereotu kokusuna karışır, az sonra kızarmış tereyağı kokusu gelir. Bu renkler, sesler, kokular arasında bakarsın fırından nar gibi kızarmış bir yemek çıkar.
Bir eser.
Ressamın resmi, musikişinasın bestesi gibi. Ben yaptım bunu, benim eserim. Görüntü güzel ama tadı nasıl? Bazı kendine güvenemeyen mutfak kurtları şöyle kenarından bir kıymık alıp tam tatmin olmak ister.

Hamuru, hamur işlerini seviyor Melek Hanım. Ağır ağır yoğurur, açar; çeşitli pastalar, börekler, tatlılar yapar. Çevresinde onun kadar ince yufka açan yok. Yiğidi öldür, hakkını yeme. Ölçü şu.
Yufkanın bir yanından bakınca öte yanda duran adamı göreceksin.
Tesadüf o ya Emine yufka açıyordu.

Melek Hanım hamuru görünce heyecanlandı.
— Kolay gelsin, ne yapıyorsun?
— İki yufka açayım da puf böreği yapayım demiştim.
Melek yaklaştı, Emine'nin açtığı yufkalara baktı, yüzü buruştu. Emine bu buruşuk yüzün ne diyeceğini biliyordu, alışkındı.
— Şu yufka işini bir türlü beceremedin be Emine.
— Siz beni kendinize benzetmeyin hanımım. Bu konuda sizin elinize su dökecek kimse yok.
Melek gülümsedi, üzerine bir iyimserlik geldi, koltukları kabardı. Hepimiz insanoğluyuz, övgüye dayanmak zor.
— Eh öyledir. Ver bakayım şurdan bir yumak hamur.
Hamuru aldı. Elinde o yana bu yana çevirdi, kokladı.
— Malzeme iyi olmadan, iyi yemek olmaz. Bu hamurun kıvamı tutmamış, neyse.
Melek mermer masayı unladı, hamur topunu koydu, önce merdane ile inceltti.
Biraz daha un, ardından oklavayı aldı. Hamuru tam yufka kıvamına getirmişti ki çarpıntısı tuttu.
Oklavayı bırakıp oracıktaki sandalyeye çöktü. Aniden terlemişti. Emine bu manzaraya da alışkındı.
— Çarpıntı geldi.
— Evet canım, su ver.
Emine bir koşu içeri gitti, ilacını getirdi, bir bardak su ile verdi.
Melek ilacı içince ferahladı, ter durdu.
Hep böyle oluyordu, ne olacak bu işin sonu?
Bu sırada kapı vuruldu, ardından açıldı.
Bedir geldi.
Hep böyle yapardı. Önce kapıyı vurur, sonra açar, ev halk, endişelenmesin diye.

Ev halkı da kim yahu, işte iki yaşlı kadın. Öyle demeyin, misafir falan olur.
Nerdee! Keşke olsa.
Evlilik meselesi hep sofrada açılıyor. Normal, ana oğul ancak akşam yemeğinde birarada oluyorlar.
Bu defa da öyle oldu.
Emine sofrayı hazırlayıncaya kadar ana oğul havadan sudan, dükkândan şekerden konuştular biraz.
Çorbanın ardından Melek Hanım en yumuşak sesi ile:
— Ee! Bedir Bey.
Bedir bu ses tonunu tanıyor, ardından ne gelecek biliyordu. Bu defa anasını memnun edecek bir söylem tutturdu.
— Anlıyorum anne. Ben de sana hak veriyorum. Evet yaş geldi geçiyor. Artık çoluk-çocuk sahibi olmanın vakti geldi.
Emine'nin ağzı şaşkınlıktan bir karış açık. Melek Hanım sevinçten delirecek.
— Hem artık sabah işine giden, akşam evinin yolunu bilen, nane-maydanoz getiren bir esnaf oldum. Bugün de kereviz aldım seversin. Öyle gecesi-gündüzü olmayan, Avrupa'larda dolaşan, günlerce haber alınamayan Bedir gitti.
Sesine ister istemez acı bir ton yapıştı.
— Artık bir esnafım ben, bir şekerci.

Düşündü. Hayır ne esnaflığı küçümsüyor, ne şekerciliği. Bilâkis onların ezan sesine ayarlı, durmuş-oturmuş huzurlu hayatlarını önemsiyor, hatta yüceltiyor. En azından çağın ilüzyonuna kapılıp haz ve hız peşinde koşmuyorlar.
Varsın bu hayatın entelektüel yönü olmasın. Hem neden olmasın canım. Aralarında ne bestekârlar, ne sazendeler, ne şairler yetişmiş. Şair Zati dahi Beyazıt Camisi avlusunda remilcilik

yaparmış. Alafranga hayat saraydan başlayıp bürokrasi arasında yaygınlaşınca bu alaturka adamlar küçümsenmeye başladı. Onların hayatı müslüman saatine uymadığı için esnafı horluyorlar. Hayat tarzı işte, zihniyet Osmanlı batılılaşması Cumhuriyet batılılaşması ile devam etti. Esnaflığın zengin bir mazisi var. Çokluk bir ailenin, geleneğin, mahalle hayatının, cemaatin, tâ loncalardan gelen bir disiplinin eseri. Babadan oğula veya ustadan çırağa geçiyor.
Bedir düşüncelerinin bu noktasında acı acı gülümsüyor.
Alaturka mı kaldı be Bedir.
Ahşap evler gibi kayboldu gitti. Kökü yüz iki yüz yıla varan kaç müessese var. Devir değişti. Bu senin analizin tarihî bir şey. Akmayan mermer çeşme gibi.
Ben ne yapıyorum?
Pattadanak esnaflığa soyunuyorum.
Kolejli, İngiltere'de doktora yapmış, ithalat ihracat ile uğraşan bir adam kâğıt külah içinde tarçın tartar mı?
Hıh! Gülünç.

Melek Hanım oğlunun derin bir düşünceye daldığını gördü, onu oradan çekip aldı.
— Aferin oğluma. Tam istediğim kıvama geldin işte. Şimdi sen bir yandan, ben bir yandan şöyle helal süt emmiş akçapakça bir kız arayalım.
Emine lafa karıştı.
— Biri var diyordunuz. Eğinli.
—Biri de var, ikisi de var. Eğinli olanın babası Sultanhamam'da kumaş tüccarı.
Bedir oğlum kız alacaksan Eğin'den al derler bilir misin?
— Yeni adı Kemaliye. Peki sebep?

— Eğin Erzincan'ın bir kazası ama merkezle ilişkisi pek yok. Zaten eskiden merkez kendini imiş. Giresun'dan kalkan kervanlar oradan geçermiş. Halı başta olmak üzere dokuma, ve bilumum tüm sanatlar varmış,
Eğinli İstanbul'a gider gelir, ticaret yapar. Oranın âdetini kapmış. Bir ahşap konaklar yapmışlar bakmaya kıyamazsın. İki katlı üç katlı. Etraf hep bahçe, meyve, özellikle dut. Eğin'in dutu meşhurdur. Gelini kızı hep İstanbul usulü yetişmiştir, temiz-titiz-medeni-tahsilli.
— Amma da methettin be anne.
— Az bile, görmek lazım.
— Eh! Görürüz inşallah.
—Önce kızı gör sen. Emine hangi mektepte okumuş diyorlardı.
— Fransız. Ben de adını çıkaramıyorum ama kız tahsilli.
Bedir işe neşe katmak için güldü.
— Vay be! Dam dö Sion olmasın.
Emine:
— Evet, evet, o galiba.
Bedir yemeğini bitirmişti. Anasının sırtını sıvazladı.
— Kader be anacığım. Biz niyet ettik işte. Niyet hayır, akıbet hayır.
— İnşallah yavrum, inşallah. Mürüvvetini göreyim, öyle öleyim.
— Ağzını hayra aç, daha torun seveceksin.
Emine:
— Ah! Nerde o günler.
Bedir:
— Nasip dedik ya. Nasibe inanacaksın.
Melek:
— Âmenna.

Heyecanlıyım.
Akşam Enver gelip beni tekkeye götürecek, hayatıma yeni bir sayfa açılacak. Beyaz bir sayfa.
Lâkin bir dakika sonra ne olacak, bilebilir miyiz?
Hayır.
Ne demiştik "nasip".
İşte nasip.
Takım elbiseli, kıravatlı, bond çantalı üç adam gelip beni sordu. Fahrettin yukarı çıkardı, ben de ayaklandım.
— Buyurun Bedir benim, dedim.
— Biraz konuşabilir miyiz, dediler.
Kim bu adamlar yahu?
— Elbette, dedim.
Onları yazıhaneye alıp oturttum. Kahve söyledim. Hoş-beş derken mevzu açıldı.
— Efendim sizi bize çok övdüler.
— Kimler?
— Sizi tanıyanlar, eş-dost.
— Tanıyanım azdır ama sağolsunlar.
Bunlar bir şirketin adamlarıymış. Şirket büyük. Başka işleri de var ama esasen Avrupa'ya gıda ihraç ediyorlar.
Ee! Mesele nedir?
İhracat işini bilmiyorlar, daha doğrusu acemiler ve yetişmiş elemanları yok.

Aman dediler, Bedir Bey bizi geri çevirmeyin.
İyi de ben tekstilciyim, gıdadan anlamam.
Önemli değil, en başta gümrüğü biliyorsunuz. Sonra ulaşım, iletişim, pazarlama. Ha tekstil ha gıda farketmez.
Bir ısrar, bir ısrar, aman ha!
İçimdeki kuş havalandı.
Paslandık burda be, biraz hareket.
Ama akşama Enver gelecek, tekke...
Ee! Ne dedik nasip. Demek Enver eli boş gidecek.
Oysa annemle neler konuşmuştuk. Ben bir esnaf olmuştum, evine bağlı. Az zamanda çoluk-çocuğa karışacaktım. Annem âhir ömründe torun sevecekti.
Acaba ben şu hayattan ne istiyorum? Bir bilebilsem! Bildiğim şu: Rüzgârın önüne düşmüş kuru yaprak olmayayım. İyi de ne olmak istiyorsun, müdür mü, müstahdem mi? Aslında ikisi de kazımıyor. Peki mutlu olmak?
O ne demek.
İnsan nasıl mutlu olur?
Mutlu olmak mümkün mü?
Para, şöhret, kadın...
Bırak canım bunlar sıradan şeyler.
Fazla yüksekten atma. Peki güç?
Güç evet, olabilir. Ama sonrası mühim, gücü ne yapacaksın? Şimdilik onu düşünme, gücü ele geçirince bakarız. Belki iylik yaparsın, belki kötülük.
Yoo! Sonuna kadar düşünmeli insan. Bir gaye peşinde koşmalı.
Doğru. Keşke Enver'i bekleseydim, tekkeye gitseydim, şu içimdeki kuş havalanmasaydı.
Senin problemin ne biliyor musun?

Ne istediğini bilememek, istikrarsızlık, tatminsizlik vesaire.
Çok vüzevsel bir analiz oldu.
Şimdilik bununla idare et, zaten esnaflık sarmamıştı seni kendini aldatıyordun.
Bu doğru işte. Aldatmak

Adamlarla beraber kalkıp gittik. Asıl patron ile tanıştık.
Naki Bey.
Bodur, şişman, dazlak ama sevimli. Gülünce gamzeleri çıkıyor, hayret çocuk sanki.
Personelle tanışıyorum, şirket binasını geziyorum, tır parkını bile gördüm.
Harika bir yemek yedik, patronun makamında kahvelerimizi yudumladık.
Naki Bey tüm şartlarımı kabul etti. Zaman içinde bir kadro kuracağım.
Müstakil olacağım. Maaş istemem, bağladığım işlerden pay alacağım.
Çalışacağım büroyu tanzim etmişler. Demek mutlak bir CEO almaya karar vermişler. Lüks ama şatafat yok, dekorasyon minimal. Aferin.
Pencere bir koruya bakıyor. Bir tepe. Sonradan ağaçlandırılmış. Ağaçlar büyümüş, sarı çam. Güzel.
Naki Bey'den ayrıldık.
Bana gelen adamlarla benim büroda oturuyoruz, içeri bir kız girdi. Kız dedimse yirmi beş, otuz arası.
— Aylin Hanım, sekreteriniz.
İşte şimdi yandık.
Kız bir seksen var.

Podyuma çıkar manken olsun. Öylesine mevzun bir vücut. Tüm hatlarını gösteren dar bir siyah etek, beyaz gömlek. Kolye bile takmamış. Bilezik yok, yüzük yok. Tarzı var yani. Makyaj hafif, saçlar gür, dalgalı, galiba boyalı, koyu kestane, omuzlarına dökülüyor.

Gömleğin üstten iki düğmesi açık, hadi neyse ama üçüncü düğmeye ne diyeceğiz. Beni etkilemek için mi, yoksa tabii hali mi?

Her neyse, ikisi de kurşun misâli. Kız baştan aşağı seksapel. Aylin soda getirmiş, servis yaparken hafif eğiliyor. Ne desem? Başka tarafa bakıyorum.

— Aylin yıllarca Naki Bey'in sekreterliğini yaptı. Zekidir, sır tutar. Patronun sağ kolu. Şirketin girdisini-çıktısını ondan iyi bilen yoktur.

Kız sodayı bırakınca elini uzattı.

— Efendim hayırlı olsun, sizinle uyumlu çalışacağımıza inanıyorum.

El sıkıştık.

— Elbette.

Elimi elinde tutuyor. Bunu kasten mi yapıyor?

— Bir emriniz var mı?

— Estağfurullah. Sonra oturup bol bol konuşuruz. Bir şirketi tanımak zordur. Hele insanları.

Üçü birbirine baktı. Ne var bunda şaşıracak. İnsan tanımak kolay mı? Aylin bembeyaz dişlerini göstererek gülümsedi. Bir yabancı sinema oyuncusuna benziyor ama, kimdi o? Yüksek topuklu, altı kırmızı ayakkabıları seksapelini üçe dörde katlamış. Elinde tepsi yürüdü gitti. Biz üç erkek bir rüyadan uyanmış gibi birbirimize baktık.

Ben çapkın biri değilim. Kadına karşı zaafım yok. Hiç macera

yaşamadım. Ama ne dersen de, erkek erkektir.
Etkilendim işte.
Ne yapacağız peki?
Of ki, of!

Aylin sıralı sırasız dalıyor odaya, önemli önemsiz bilgiler veriyor, ama ölçülü, ama saygılı. Sonra dosyalar. Her geldiğinde elinde bir iki dosya.
Yahu arkadaş madem bu dosyalar lüzumlu en üst rafa koymanın ne âlemi var. Merdiveni dayayıp, o mini ve dar etekle tırmanmanın ne âlemi var. Kaş altından baka baka beni kontrol etmenin ne âlemi var. Bütün bunlar ne mânaya geliyor? Herkes anlamıştır.
Tamam ben bekârım, hoş evli de olsam farketmez ya, sen güzelsin. Bunu defalarca test etmek gerekiyor mu?
Beni mi deniyorsun kız?

Yardımcılar arasında bir Nevzat var. Buranın eskilerinden. Köyden Nevzat'a hâlâ bulgur, tarhana, turşu gelir. Nereden belli. Giydiği kimbilir kaç yıllık el örgüsü yün süveterden. Ne yani çocuk köylü diye küçümsüyor musun?
Yoo! Tam tersi. Nevzat bana sırdaş oldu. Beş vakit namazında, dürüst, köylü ama cin gibi. Beyaz Türkler bizim köylü milletini saf sanır. Fena halde aldanırlar. Köylü bunlara karşı alttan güreşir; bir kolunu, bir bacağını kaptırır mahsuscuktan. Adam tamam işte şimdi sırtını mindere yapıştıracağım deyip boş bulunduğunda bir ters paça kasnak girer feleğini şaşırırsın. Nevzat şirkette dışlanmış gibi. Umurunda değil. Herkes yemek molasında koridorda kahve yudumlarken o masasında kitap okur.

Nevzat'a yanaştım.
Bu Aylin ne ayak dedim.
Bana şöyle bir baktı, temkini elden bırakmadı. Naki Bey'in sağ koludur, herşeyi bilir diye zaten bilinen şeyleri söyledi. Bırak bunları bana asılıyor galiba dedim. Ölçtü-biçti-güvendi ve açıldı.
Efendim dedi bana sorarsanız bu kadın psikopat.
Haydaaa! Ne alaka?
Her yöneticiyi avucuna alır, tek tek kıllarını yolar.
Yok ya! Sadist mi bu?
Aşağı yukarı.
Peki evlilik.
Çok teklif aldı, hepsini reddetti.
Erkeklerle oynuyor, en büyük zevki bu. Diyorlar ki ta lise-deyken sevdiği oğlan bunu terkedip başkası ile iş tutmuş. O gün bu gün erkeklere düşman.
Çok bilmiş bir "Haaa!" çektim.
Kadınları anlamıyorum. Hem kim anlamış ki? En iyisi tetik durup yuları ele vermemek.
Nevzat'la konuştuğum iyi oldu.
İyi olmuştu çünkü Aylin geçen zaman içinde işi azıtmıştı. Hani henüz beni ilk vuruşta teslim alamadı ya, tüm hüner-lerini gösterecek.
Nasıl yani?
Kadında cilve gani. Bense çözüldüm, çözüleceğim.
Nasıl yani?
Dedim ya haspada oyun çok. Birini bırakıp ötekini deniyor.
Nasıl yani?
Amaaan! Nasıl yani, nasıl yani. Her olanı apaçık anlatacak mıyız kardeşim?

En az birini söyle.
Peki, şöyle.
Meselâ önüme bir dosya koydu. Mühim bir dosya. Her sayfasına bakmak lazım. Arkamda durup bir elini koltuğa dayıyor, öteki ile sayfaları ağır ağır çeviriyor, çevirdikçe izahat veriyor.
Ee! Ne var bunda?
Ulan odun musun, nesin anlasana.
Bilgileri kulağıma fısıldıyor, o baş döndüren kokusu ile arada bir gûya kazara yanağını yanağıma değdiriyor.
Vay be!
Nefesin kesildi değil mi? İşte Aylin bu.
Sonra.
Geri çekiliyor, fikrini söylüyor.
Efendim bu dosyayı şöyle değerlendirsek, falan gibi şeyler.
Bende ne akıl kalmış ne şuur. Nasıl istersen deyip teslim oluyorum.
Dosyayı kucaklayıp, o manken yürüyüşü ile dalgalana dalgalana kapıya doğru gidiyor.
Kapıyı kapatırken mutlaka son bir kez bakıp gülümsüyor.
Bitti.
Ben de bittim.
Su içiyorum, pencereyi açıyorum, hatta yüzümü yıkıyorum, uzun mesafeli bir koşudan çıkmış gibiyim.
Yarım saatte ancak kendime geliyorum.
Bu şartlarda bu şirketi tanımak iki ayımı aldı. Aylin dört kez yemeğe çıkalım dedi. Atlatmak için kırk takla attım.
Eh, artık bu kadar işkence yeter.
Malum, erkekliğin onda dokuzu kaçmak, biri hiç görünmemek.

Aylin'den kaçmak ne mümkün, her an burnumun dibinde. Bu sebeple Naki Bey'e çıktım.
Dedim şirketi tanıdım nihayet, yeni bir organizasyon gerekiyor, öncelikle Avrupa'dan başlamak lazım.
Nasıl biliyorsanız öyle yapın dedi.
Oh! İşte bu.
Avrupa'ya kaçtım, Aylin'den kurtuldum.
Ancak seyahata çıkmadan önce yapılacak işler vardı. Gıda yabancısı olduğum bir sektör. Şuna enine-boyuna bir bakalım dedim. Şirkete gelen veya şirketin bizatihi aldığı kitap, rapor, broşür, makale, yönetmelik vesaire bunları toplattım. Bir zaman eve kapanıp hepsini gözden geçirdim.
Şirket bu alanda sınıfta kaldı.
Ne kütüphanesi var ne arşivi. Ne dünyayı tanıyor, ne Türkiye'yi. Bunu patrona arzettim. "Haklısın" dedi, kızardı. Bir arşiv ve kütüphane kurdum. Başına uyanık bir hanım koydum.
Nedir bu derbederlik arkadaş.
Ben düzenli adamım.

Tüm bu kırık dökük bilgilerle gıda ihracında ilk beşe giren şirketleri dolaştım. Beni sermayeder sanıyor, yatırım yapacağımı düşünüyorlar, bu sebeple epeyce açıldılar.
Öğreneceğimi öğrendim.
İlki kaliteli malı nereden alacağım ve bu mal süreklilik arzedecek. Her ihtimali düşünerek B planı da yaptım.
Sonra önüme bir Avrupa haritası açtım. Almanya'yı bu işin merkezi olarak tesbit ettim. Ne de olsa o da bizim bir vilayetimiz sayılır.
Sonra bir yol haritası çizdim. Nerde açık var, neresi ne istiyor. Ulaşım-iletişim-lojistik; böylece hareket alanımız kabaca belirlendi.
Bütün bunlar kâğıt üstünde insana bir fikir verir ama, önemli olan sahaya inmektir. Bu teknik-taktik lafları ile muhabbete limon sıkmayalım.
Elde ettiğim verileri bizim şirketin bilgileriyle karşılaştırdım, bir reorganizasyon ihtiyacı belirdi.
Patrona arzettim.
Herif ne diyorsam peki diyor.
Eh işte, bütün bunlardan sonra Avrupa yolu gözüktü.
Oh be!
Aylin'in tasallutundan şimdilik kurtulacağım. Her işte kadro önemli. Aslında her yerde önemli. Yetişmiş eleman bulmak

zor. Bu sebeple Türkiye'de bir kâht-ı rical olduğu söylenebilir.

Ne yaptım?

Eski defterleri karıştırdım.

En kabiliyetli adamımı aradım. Yakup. Yakup Çil. Elinden uçan ile kaçan kurtulamaz. Ama işte kader ağlarını örünce aciz kalıyorsun. Onu Paris'in batakhanelerinden topladım. Bu çocuk zıpkın gibiydi, ne olmuş buna. Yürümeye takati yok. Beni görünce boynuma sarılıp hüngür hüngür ağladı. Bir deri bir kemik kalmış, dişleri dökülmüş, başına gelmeyen kalmamış, o da bir yerden sonra direnemeyip düşmüş. Bunları oturduğumuz cafede ağlaya ağlaya, burnunu sile sile anlattı. Neyse ki sabıkası yok.

Önemli değil, onu besiye çekeriz, zihnin düzelirse vücudun haydi haydi düzelir.

"Yeniden kadroyu kuruyoruz" dedim. Bir sevindi, bir sevindi. Şimdi bu kadrodaki her adamın hikâyesini anlatmaya kalkarsak işin ucu kaçar.

Kısası göreve çağrılan eski askerler gibi, filimlerdeki eski polisler, eski hırsızlar gibi kadroyu tek tek topladım.

Zor oldu ama oldu.

Para her kapıyı açar.

Eh, arada onca yılın hatırı var.

Berlin'de tuttuğumuz şirket binasını dayayıp döşedik.

Avrupa haritasını önümüze yaydık. Bir savaşa girecek kurmay subaylar gibi başladık çalışmaya.

Sanmayın etrafımda on-on beş kişi var. Topumuz dört kişi. Üç erkek bir kadın. Hepsi bekâr.

Küçümsemeyin. Bunlar feleğin çemberinden geçmiş profesyoneller. Ben bunlarla Avrupa'yı fethederim desem, "Ufak

at da civcivler de yesin" diyeceksiniz.
Deyin be!
O dört kişi altı aya varmadan 124 kişi oldu. Bir özel hareket birliği. Budur.
Öncelik sıralaması yaparak tüm Avrupa ülkelerinde örgütlendik. Pek önem verilmeyen Doğu Avrupa'da meselâ Romanya'da iyi bir pazar bulduk.
Ardından bombayı patlattık.
Rusya.
Bizim şirket henüz Rusya'ya girmemiş. Düşünün asıl avı görmemişler. Yahu iki yıla varmaz tüm Avrupa'ya sattığımız malın iki mislini Rusya'ya satarız. Aha buraya yazıyorum. İki ayda bir İstanbul'a gelip annemi görüyorum. "Oğlum bizi yine hasret koydun yüzüne" diye sitem ediyor. Haklı. Hani evlenip şekerci esnafına karışacaktık.
Sen bir plan yapıyorsun ama unutma planın üzerinde de bir plan var. Hem usulen ne yapıp ettiğimi patrona haber vermeliyim.
Naki Bey merakla sonucu bekliyor.
Ona altı ay sabretmesini söyledim. Altı ay sonra satışlar patladı. Bir yıl sonra ihracatçılar içinde ilk beşe girdik.
Bu sebeple şirkette bir kutlama bile yapıldı. Patron zil takmış oynuyor.
İnsan dünyaya kendini kaptırınca zamanın nasıl geçtiğini bilemez. Bir akıntıya düşüp tüm ömrünü koşturarak geçiren çoktur. Belki insanlığın tamamı.
Onları uyarıcı peygamberler bile yolundan döndüremez. Velhasıl dünya hayatı "İş" dediğimiz oyun ve eğlenceden ibarettir.
Ne demek yani iş yapmayacak mıyız?

Güldürmeyin adamı, elbette yapacağız ama dünyaya kazık çakamayız. Ömür göz açıp kapayıncaya kadar geçiyor. İş dediğimiz şey bizi ibadetten, şefkatten, merhametten, Allah yolundan ayırmamalı. Şunu unutmamalı en önemli iş bağlantısı için atılacak imza, bizi bir sabah namazını vaktinde kılmaktan alıkoymamak. Dünya işinin Allah rızası karşısındaki değeri budur.
Bedir'in namazla niyazla ilişkisi pamuk ipliğine bağlı olduğundan ahiret ve hesap günü kırk yılda bir aklına düşer. Düşünce kederlenir biraz. Ama bu nedir ki?
Aradan ne kadar zaman geçti ise geçti, işler yoluna girdi. Bedir'in zırt-pırt Avrupa'ya gitmesine gerek kalmadı.

Bir gün şirketteyim.
Çalışanlardan birinin yaş günüymüş.
Çocuk arkadaşlarına "Yahu abartmayın şöyle ayak üstü birşeyler içer kutlarız" demiş.
Öyle de yapmışlar. Koridorda.
Nasılsa Naki Bey tatilde.
Şirket binasının mimarisi ilginç. Dairevî bir yapı. Ortası boşluk. Kat koridorları bu daireyi dolaşıyor. Bir yanında ofisler, öte yanda boşluğa bakan cam levhalar. Yarım cam, üstü ahşap trabzan. Bu çerçevede iç mekân aldığı bol ışıkla harika bir ferahlık kazanmış. Kolonların, cam levhaların önlerinde salon bitkileri. Hiç sevmem. Plastik gibi. Zaten plastik olanları da var gerçeğinden farkedilmiyor.
Trabzana tutunup aşağı baktığınızda, baş dönmeniz yoksa zemin katta bir o yana, bir bu yana gidip gelenleri görürsünüz.
Tam ortada yine yuvarlak büyük bir cam masa. Masanın

etrafında salon bitkileri, oturulacak kanepeler.

Koridorda yaş günü kutlanan çocuk, daire arkadaşları kızlı erkekli ellerinde muhtemelen içine votka karıştırılmış meyve suyu bardakları ile çakırkeyif laflıyorlar.
Aylin sırtını camı tutan trabzana dayamış, beyaz kolsuz gömleği ve yine siyah eteği ile ortalığı yakıyor.
Ben gidince biraz toparlandılar. "Rahatsız olmayın" dedim. "Nice yıllara". Bana da bir meyve suyu bardağı verdiler. Muhabbet devam ederken bir tepside üzerinde yanan mumlarla yaş günü pastası geldi. Alkışlandı, oğlan kızara bozara mumları üfledi, bir alkış daha. Sarılmalar, gülüşmeler. Pasta kesildi, kâğıt tabaklar naylon çatallar ile servis edildi.
Keyifler gıcır.
Tam bu sırada bir sarsıntı oldu.

Deprem.
Çığlıklar ile kaçışanlar, kırılan bardaklar, açılan kapılar, korku, panik... Aylin'in dayandığı trabzan kırıldı, kız elinde pasta tabağı ile zemin kata uçtu. Tam yanımda idi. Tutmak için uzandım, tutamadım. Zemin kattaki cam masanın üzerine düştü. Öylece bakakalmışım. Her yan kan gölü.
Aylin bu gölde kayboldu.

Küçük bir depremdi ama herkes çok korkmuştu. Bedir Aylin'in düşüşünü görmüş, bir süre donmuş gibi o kan deryasına bakmış, sonra bulunduğu yere yıkılarak bayılmıştı. Ayıldığında hastanedeydi.

Bir zaman hastanede kaldı. Travmayı atlatınca taburcu edildi.

Bir aya yakın evde istirahat etti. Okudu, bahçe ile uğraştı. Bol bol düşündü, sonunda şirkete gitti. Patrona işi bıraktığını söyledi.
Patron anlayış gösterdi, helalleşip ayrıldı. Bu özel sektör, kendi işini kurmak vesaire Bedir'e yaramamıştı. "Bir de devleti deneyelim" deyip Ankara'ya gitti.
Ankara memur şehri.

Memurların geliri dananın kuyruğu gibi ne uzar ne kısalır. Kırk yılda bir zam o da iki paket sigara parası. Bu sebepten biraraya geldiklerinde sürekli iş konuşurlar. Bu işler esasen iki konu etrafında döner. Bir üçüncüsü var ama her memurun harcı değildir: Zamparalık ile rüşvet.
Esasa gelelim. İlk konu bürokraside nasıl yükselebilirim. Elbette ki bunun yolu siyasetten geçtiği için; acaba kime yanaşmalı, kimin takımına girmeli? İkincisi memurluktan umudunu kesmiş, ticarete heveslenmiş, ama asla istifa riskini alamayan, bir türlü harekete geçemeyen kifayetsiz muhterislerin bitip tükenmeyen projeleri.
Ağa, kredi-mıredi bulacan, yahut babadan kalan tarlayı satacan, toptan bakliyat işine girecen. Garanti bu. Mal kokmaz, çürümez; iyiyi-kötüyü karıştır belli olmaz.
Yahu bırak bakliyatı para emlakte şimdi. Belediyeden bir tüyo alacak, gelişmekte olan bir semtte iki büyük arsa kapatacan, beş seneye varmadan âbad olursun âbad.
İşin büyüğü küçüğü olmaz arkadaş. Sizin projeler çok para ister. O kadar para hanginizde var. Hem babadan kalan tarlayı kolay satamazsın, bir sürü hissedar çıkar, sana bir karış yer düşer. Ben size bir canlı misâl vereyim. Şu bizim dairenin köşesinde köfte ekmek satan köylü ayda kaç para

kazanıyor biliyor musunuz? Hep birlikte:
— Yooo!
Bilmezsiniz tabi. Ben üşenmedim sordum. Günde otuz-elli ekmek satıyormuş. İki ile çarp, çünkü yarım ekmek, altmış ile yüz eder. Hadi biz buna elli diyelim. Yarım ekmekten en az bir lira kazansa eder elli, iki lira kazansa eder yüz. Ayda eder üç bin. Vergi yok, kira yok. Temiz üç bin. İçinizde ayda üç bin kazanan var mı.
— Yooo!
İçlerinden biri bu köfte işine içerlemiştir. Karizmayı çizdirmek istemez.
Beyler elinizdeki imkânların değerini bilin. Yeri geldiğinde bir evrakta bir rakam değiştirseniz istikbal garanti.
Herkes birbirinin yüzüne bakar, tedirginlik artar.
Aman yavaş kardeşim. Ne oldu? Yahu herkesi dinliyorlar bilmiyor musun?
Birinin kulağına gitse bittik.
Böyle projelerle biter öğle tatili. Sigaralar söndürülür. Çalışma masasına doğru giderken çoğunun zihninde ancak şu kadarı kalmıştır. Kimsenin bir şey yapacağı yok. En iyisi hanımın bileziklerini bozdurup bacanağın girdiği kooperatife katılmak. Bacanak yönetim çok sağlam, çekinme demişti.

Bedir'i Ankara'da tanıyan az. Kendisi başkente sık gitmemişti. Okuldan, piyasadan adamlar, memurlar. Haliyle yüksek bürokratlarla görüştü.
Hepsi siyasete oynuyor.
Önümüzdeki seçimlerde milletvekili olup Meclis'e kapağı atmak birinci hedef. Herbiri istikbal gördüğü takımdan umutlu. Bir büyüğümüzün buyurduğu gibi: Siyaset zalimdir.

Bu sebeple önlerinde duran rakiplerine, isterlerse can-ciğer arkadaş olsunlar; madik atma, çelme takma, dirsek atma kabilinden tüm doğu sporlarını uyguluyorlar. İspiyonculuk doğal sayılıyor, dedikodu balonları Ankara semalarında uçuşuyor.

Bedir bu defa İngiltere'den bir arkadaşına rastladı. Selâmi. Gümrük Bakanlığı'nda çalışıyor. Aslında fazla bir samimiyeti yoktu. Ama oğlan nedense karasakız gibi yapıştı. Önce yemeğe götürdü, mütemadiyen konuştu, Bedir'i övdü övdü göklere çıkardı.
Sonra müsteşar ile tanıştırdı. Bedir'in doktorasından bahsetti. Müsteşar Selâmi'yi iyi tanıyor, fazla yüz vermedi. Ama anlaşılan iyi yetişmiş elemanlara ihtiyacı var. Bedir'e iltifatlar etti. Basında gümrüklerle ilgili hiç iyi haber çıkmıyor. Şu işleri çekip çevirecek, bilgili, ondan önemlisi namuslu adamlar lazım.
O da tuttu Bedir'i Bakan'a takdim etti. Bakan o sırada Başbakan ile bir dış geziye çıkıyordu. Ayaküstü aldığı bilgi ile yetindi, müsteşarın kulağına eğildi “Sorumlu sensin" diye fısıldadı. Gitti.
Bedir'i her işe karışan, ama mesuliyet taşımayan; personelden lojistiğe kadar tüm kurumları denetlemeye mezun bir uzman yaptılar.
Kimse ona uzman demiyor; müfettiş, gizli ajan, hatta gerçek bakan sanıyor, ondan fevkalâde çekiniyorlardı.
Çünkü Bedir İstanbul-Ankara arasında git-gel, ara sıra İzmir'e, Mersin'e uğrayarak geçen bir yıl içinde burnunu sokmadığı, haberdar olmadığı bir iş bırakmamıştı.
Etrafta fırtına gibi esiyordu.

Gûya bu esinti Bakanlar Kurulu'na kadar varmış, bazıları "Madem bir cevher bulduk, eskisini atalım (Bakanı kastediyorlar) bunu alalım; şu gümrük dedikodularından kurtulalım" demişler.
Selami Bedir'in bu parlak koşusu karşısında şaşırmış, acaba ona yukardan mı baksam, yoksa alttan mı alsam diye kararsız kalmıştı.

Memleket müthiş bir kaosa yuvarlanmış, hak-hukuk işlemez olmuş, at izi it izine karışmıştı. Hükümet iktidar olmuş ama muktedir olamamıştı. Her imkân kapanın elinde kalıyor, her sokaktan bir çete fışkırıyordu.
Düşünün bu hay-huy sırasında Bedir gümrükleri zapt u rapt altına almıştı. Ne demişler: "Sana karşı bir çete varsa ilk yapacağın iş şudur: Sen de bir çete kur".
İşte bunu yaptı Bedir. Hiç beklemezsiniz değil mi? "Umulmadık taş baş yarar" sözü boşa söylenmemiş.
Bedir eğer tüm yolsuzlukları emniyete, adliyeye, ilgili makamlara götürse iş sürüncemede kalacak, davalar uzayacak, belki de üzeri örtülecekti. O bunun yerine rakibinin diliyle konuştu. Onlar ancak bu dilden anlardı. Rakip sana bir yumruk atarsa sen ona iki yumruk atacaksın. Adam şaşırır, çetin cevize çattığını anlar, hemen anlaşma yoluna gider.
Bedir bu anlaşmalarda hiç taviz vermedi. Bu sebeple arabası bir iki kurşunlandı. Ne gam. Belki de ilk kez yaptığı işten zevk alıyordu. Kendini ünlü bir gizli servisin lideri gibi görüyordu. İçişleri, Dışişleri, MİT, Emniyet ile ilişkileri sağlam olduğu gibi dış dünya ile iletişimi de yerinde idi.
Kendisine bağlı Teşkilat-ı Mahsusa-i Hariciye benzeri bir örgüt dahi kurmuştu.

İnsanoğlu böyledir.
Bir işe kapılmaya görsün, gözünü kan bürür, işi elinin ucu ile tutmaz, elini taşın altına koyar. Elbette ki her kişinin harcı değildir bu gözü karalık.
Bedir gibi sünepe birinin içinden nasıl böyle bir canavar çıktı, kimse anlamadı. İnsanoğlunun sırrını kim çözmüş ki biz de çözelim.
Bu heyecanlı filmin tam ortasına gelmişken Bedir annesinin hastalık haberini aldı ve derhal başka bir moda girdi.
Atladı İstanbul'a gitti.
Annesi hastanedeydi. Sarılıp ağlaştılar. Sonra Bedir bir tenhada doktorla konuştu. Beyninde tümör varmış ve tehlikeli bir yerde olduğundan ameliyat edilemiyormuş.
Dua'dan başka çare yok.
Bedir yeniden annesinin yanına döndü. Kadın konuşamıyor. Ama Bedir'in elini tuttu, yüzük parmağını yakaladı. Sanki orada bir yüzük varmış gibi takıp-çıkarma işareti ile diyeceğini dedi.
Evlenmesini istiyordu.
Ölmeden önce mürüvvetini görmek...
Bedir iç geçirdi ve "Kadın haklı" dedi. Ama bu dar zamanda ortada hazır bir gelin adayı yokken nasıl olacaktı bu?
Hayati bir iş, aceleye gelmez.
Yine de gülümseyerek annesine "tamam" işareti yaptı. Kadın yorulmuş ama derdini anlatabilmişti. O memnuniyet içinde gözleri kapandı, uykuya daldı.
Emine başında idi.
Doktorlar, hemşireler fır dönüyordu. Bedir tuhaf ama evlenecek birini bulmak için hastaneden çıktı. Sanki köşedeki bakkaldan bir paket makarna alacak.

Bir zaman sokaklarda amaçsız ama kederle dolaştı.
Nasıl bir hayatı yaşıyor?
Amaçsız, inançsız, hedefsiz, boş. Kendini polisliğe kaptırınca zaman su gibi akmıştı. Hayatı üzerine düşünmek için sükunete ve zamana ihtiyacı vardı.
Bir hayat nasıl dolar?
Herhalde hayra hizmet ve Allah rızası için çalışarak. Ailesine, çoluk-çocuğuna bakarak. İşini hakkıyla yaparak vesaire.
Bedir bu yolu tutamamış, en başta evlenmekte gecikmişti. İş seçmekte kararsız kalmıştı. İmanı var ama ameli yoktu. Bir fikrin, idealin adamı değildi. Neydi?
Rüzgârın önüne düşmüş, sürüklenen bir yaprak. Yanından yöresinden geçen insanlara baktı. Koşturup duruyorlardı. Bu koşunun bir mânası vardı elbette. En azından geçim yolu, insanoğlu barınmaya, yeme-içmeye, sağlığa, güvenliğe ihtiyaç duyuyor; bir şekilde bunları sağlamaya çalışıyordu. Ama ben böyle değilim dedi.
Yine de daha önce çalıştığı şirkette, hesabına yatırılan parayı merak ediyordu. O güne kadar gidip bakmamıştı.

Önüne gelen ilk bankaya girdi. Bir uyur-gezer gibi memurların ardında çalıştığı tezgâha yöneldi.
Bir bayan çalışanın önünde durdu.
Kadın bilgisayara dalmıştı, Bedir'i farketmedi. Bedir'in elinde galiba arabanın anahtarı vardı. Farkında olmadan onu tezgâha vurmuş olmalı, kadın başım kaldırdı ve Bedir'i gördü.
Bir zaman sessizce bakıştılar.
Sonra ikisi birden şaşkınlıkla konuştu.
Sesleri birbirine karıştı.
— Aa! Asuman!

— Evet ben Asuman, sen de Bedir'sin galiba.
— Şu tesadüfe bak.
— Yıllar oldu.
— Pek değişmemişsin.
— Sen de öyle.
Asuman omuzlarına inen boyanmamış saçlarındaki akları göstererek:
— Değiştim, hem de çok.
Bedir pek kendinde olmaksızın kıza iltifat etti:
— Böyle daha iyi, doğal bir güzelliğin var.
Asuman önüne baktı ve kızardı.
Bedir niçin geldiğini söyledi. Asuman Bedir'in hesabına baktı, çok para vardı.
Bedir:
—Aferin, adam hakkımızı yememiş.
Asuman şaşkın.
—Anlamadım.
—Neyse, boşver.
Öğle tatili. Yemek arası. Bedir fırsatı kaçırmamak istedi:
— Yemeğe çıkalım, eski günlerden konuşuruz.
Laf ola beri gele. Sanki yaşanmış bir şeyler vardı, ikisi arasında. Asuman etrafına baktı. Tüm kızlar onları seyrediyor. Kimbilir ne dedikodular çıkacak. Amaan! Ne derlerse desinler, işi oluruna bırak Asuman. Şu yıllardır sıktığın kemeri gevşet biraz.
— Tamam. Ama az izin ver şu işlemi bitireyim.
Bedir gitti duvar dibindeki dörtlü sandalyeye çöktü.
Vay be!
Asuman!
İşte gelin adayı.
Nasip dediğin bu kadar olur. Zaten yıllar öncesi gönlü kay-

mıştı bu kıza.
Parmaklarında yüzük yok, demek evlenmemiş. Evli olsaydı zaten yemek davetini kabul etmezdi. Bankanın dedikoducu karıları ne derdi sonra.
Ayrıca!
Evet ayrıca?
Hâlâ güzel.
Ulan Bedir, sen de mi? Evet ben de.
Ne var yani? Ben erkek değil miyim? Bekâr ve tireni kaçıracak yaşa gelmiş.
Ayrıca demiştim, lafı tamamlayayım. Geçen yıllar güzelliğine güzellik katmış. Ama yüzünde bir yorgunluk var. Uzun süren bir çilenin yorgunluğu. Her neyse anlarız şimdi.
Asuman işini bitirdi, lavaboya gitti. Belli az bir makyaj yapacak. Ne de olsa o bir kadın. Güzel görünmek hakkı.
Saçlarını arkaya toplamış, bej bir pardesü giymiş, spor ayakkabılar, öğrenci olmuş sanki, birden gençleşmiş. Bedir bir "Vay be!" daha çekti. Asuman bu kadar uzun boylu muydu? Yoksa ben müstakbel eşimi buldum diye işi köpürtmeye mi başladım.

Yemek.
Önce havadan sudan konuştuk. Sonra müşterek tanıdıkları andık. Ardından ailevî meseleler geldi. Babası ölmüş Asuman'ın.
O da aileyi geçindirmek için mecburen bırakmış mektebi. Bir uzak akrabanın aracılığı ile bankaya girmiş. Anası hasta. Çarpıntı, nefes darlığı, yorgunluğa gelemiyor. "Yine iyi dayandı kadın" diyor. Babası huysuzun tekiymiş. Erkek kardeşi üniversiteye girmiş, Çevre Mühendisliği okuyor.

Kız kardeşi lisede.
Asuman evin yükünü yüklenmiş, evlilik aklından geçmemiş. Ben de kendi hikâyemi anlattım. Vakit çabuk geçti. O bankaya döndü, ben kendimi yollara vurdum.
Ara sıra yaptığım gibi hedef gözetmeksizin yürüdüm, yürüdüm. Sonunda yorulup bir kahvenin önüne atılmış gölgedeki sandalyeye çöktüm.
Bir çay. Ohh...
Etrafa baktım, ağaçlara, martılara... Tabi Asuman'ı düşündüm. İyi olur be! Mütevazı bir aile. Kız evi barkı çevirecek gibi. Böylesi şimdilerde bulunmaz. Anama bakar, Emine'ye yoldaş olur. Sonra çocuklar.
O sıra bir çift geçiyor önümden. Baba dört beş yaşlarında, püskül gibi uzamış sarı saçlı mavi gözlü Allah nazardan saklasın çok güzel oğlunun mütemadiyen sorduğu sorulara sabırla cevap veriyor. Kadın bebek arabasını sürüyor. Dikkatli. Arada bir çocuğun açılan örtüsünü düzeltiyor, işte bu.
Biz böyle olabilir miyiz?
Olamayız.
Kendimi birden yaşlanmış hissettim. Neyse ki yarın yemekte Asuman ile yine buluşacağız. Bir yüzük alıp, evlenme teklif etmeli.
Hayır biraz sabretmeli, birbirimizi tanımalı sonra teklif etmeli.
Olmaz. Vakit dar. Demir tavında dövülmeli.
Yüzüğü almış olmama rağmen, ikinci yemekte ağzımda ne kadar geveledimse evlenme teklifini yapamadım.
Ama anladı.
Anladı ki üçüncü yemekte başını gözünü yararak, dillerim

dolanarak teklifi yapınca, gülümseyip kabul etti. "Senin bu kadar çekingen ve utangaç olduğunu bilmiyordum" dedi. Ben de "Evet kadınlarla münasebetim hep resmiyet çerçevesinde geçti. Çapkınlık bilmem" dedim. Ardından annemin hastalığına geçtim. "Kadın torun sevmek istiyor" dedim. "Normal" dedi, "Geç kalmışsın". "Ya sen" dedim. "Anlattım işte, kardeşlerim, geçim derdi, evliliği hiç düşünmedim". "Taliplerin olmadı mı?", "Oldu elbet, ama işte reddettim".

— İyi olmuş, bana kaldın.

Muzipçe takıldı.

— Ne demek kaldın?

— Yanı, nasibim sensin. Yahu çok iyi oldu be!

Asuman bir an uzaklara daldı. Ağzının içinde mırıldandı: "Sonumuz iyi olsun". Ardından geçim işine, mali duruma geçtim. Kız hep darlık çekmiş, biraz ferahlasın. Durum iyidir dedim. Paşa dededen bir şey kalmadı ama, ben epey birikim yaptım, emlâk arsa falan.

Kardeşlerinin tahsil derdini unut, o bende. Annen için en iyi doktorları buluruz sonra eve iş bilen bir hanım alırız, hizmetlerine bakar. Eh artık bir aile olduğumuza göre sabah bizde akşam sizde oluruz, yalnızlık sona erer.

Rahatladı, yüzünde güller açtı.

Kıza bugüne kadar umut veren bir şey olmamış; ne bir kişi, ne bir olay, ne bir durum. Şefliğe bile terfi edememiş. Hep aynı günlerin tekrarı. Rakamlar rakamlar. Dolap beygirine dönmüş, ne bir kez sinemaya gitmiş, ne pastaneye gitmiş. Otobüs, akbil, köşedeki bakkal.

Omuzlarının çökmesi, yüzündeki solgun umutsuzluk bu yüzden.

Hiç gülmemiş zavallı.

Önce ben onların evine gittim.
Çay için hazırlık yapılmış, sigara börekleri falan. Odalarda titiz bir el gezinmiş, her şey tertipli, temiz, düzenli.
Bu düzen annesinden geliyor, Asuman da öyle. Dahası bayağı zevkli.
Pencerenin önünde bir ceylan biblosu var, antika sanırsın. Yanında bir küçük açelya saksısı, kıpkızıl çiçekler.
Oğlanın aklı başında. Sert baba, yoksul çocukluk onu erken olgunlaştırmış. Bayağı okumuş; çevre, sosyoloji, tarih, müzik. Her telden çalıyor.
Ben onun yanında kültürden yaya kalırım.
Kız utangaç. Hizmet etti pek konuşmadı. Anne dünya tatlısı. Göz altları kararmış, ne çileler çekmiş, yine de hafif kalına kaçan sesiyle sohbeti koyulaştırdı. İlk karşılaşmanın tedirginliğini böylece atlattım.
Neler yapmış, neler.
Zeytinyağlı dolmalar kalem gibi, içli köfteler, börek, kek.
Ah bu orta sınıf ev kadınlarının ikram tutkusu.
Yesen bir türlü, yemesen bir türlü. Neyse ki fazla ısrar etmedi. Bazılarının elinden kurtulamazsın. "Şundan tatmaz isen ölümü öp" diyerek insanı mide fesadına uğratırlar.
Annem hastanede idi. Biraz onun hastalığından konuştuk. Kalktım.

İki taraf da memnun.
Ertesi gün ben Asuman'ı anneme götürdüm. Annem ne olup bittiğini hemen anladı. Asuman'a sarıldı ve bir daha bırakmadı. Sürekli ağladı, Asuman'ı da ağlattı.
Sonra sakinleşti.
Yatağın kenarına iliştik.
İkimizin ellerini birbirine bağladı. Sonra kendi elini üzerine koydu.
Aile yadigârı antika yüzüğünü çıkarıp Asuman'ın parmağına taktı. Onu öptü, öptü, öptü.
Hayatımda anneme verdiğim en büyük hediye Asuman oldu.

Annem ölmeden hemen evlenelim dedik. Nişan-düğün birarada. Ama sade bir nikâh bile olsa bir sürü teferruatı var. Resmi işler, gelinlik, çiçek, nikâh şekeri, davetiye hepsi vakit alıyor.
Annem Asuman'ı gelinlik içinde görmek istedi, ama nasip olmadı.
Gece saat üç civarında olmalı. Emine başında Kur'an okuyormuş. Tebessüm ederek ruhunu teslim etmiş.
Nikâhı erteledik.
Annemi babamın yanına defnettik.
Ev bana ıssız göründü. Normal. Hayatta kimsem kalmamıştı. İyi ki Asuman'ı bulmuşum. Nasip. Onun şefkati, ihtimamı sayesinde acıyı atlattım. Asuman'la aramızda aşktan ileri bir şey vardı.
Onu tarif edemem.
Aslında aşk da anlatılamaz.
Belki Ahmet Haşim bize yardım eder.

“Nasıl istersen öyle dinle, bakın:
Dalların zirvesindeyiz ancak.
Yan yoldan ziyade yerden uzak
Yarı yoldan ziyade mâha yakın”.

Evlendik.
Evlenince kendimi kaybeder gibi saldırdığım işlere ara verdim. Gerçek bir ev erkeği gibi aileme vakit ayırdım. Asuman'ın ailesi ile de ilgileniyordum. Sık sık gezilere çıktık. Asuman'ın arzu edip de yapamadığı, alamadığı, içinde kalmış olan ne varsa yapmaya, almaya çalıştık.
Ama demir tavında dövülecek. Şu geç kalma duygusu yok mu? Sonradan ele geçen sanki hiç geçmemiş oluyor. Tadı kaçmış, pörsümüş bir eski arzu.
Ancak yine de tutulacak bir dal vardı. Mütevazı bir hayat insanı kendine benzetir. Asuman'ın “gezelim, eğlenelim kâm alalım dünyadan” gibi bir eğilimi yoktu. Kanaati benimsemişti. Sonradan görmüşler gibi etrafa saldırmıyordu. Arkadaşları “Eh! Paşazâde ile evlendin artık sana karada ölüm yok” dedikçe o bir pantolon bir gömlekle idare ediyor; yine yarım kilo etten üç kap yemek yapıyor, dışarıda yemeyi istemiyor, gece hayatını sevmiyordu.
Sanki ben çok seviyorum.
Evim evim, güzel evim; başka bir şey istemiyorum.
Hele peşpeşe iki de çocuk olunca bu ev bayram yeri, cennetten bir köşe oldu sanki. Önce Süha geldi, ardından Eda. Artık Ankara'ya sık gitmiyorum. Mesai bitmeden kendimi eve atıyorum. Yılların sessiz evini kuş cıvıltıları doldurmuş. Çocuklarımla saatlerce, yoruluncaya kadar, alt alta üst üste oynaşıyoruz. Bir de köpek aldım. Süha çok seviyor.

Adı Alaca. Kısa tüylü, siyah-beyaz yaramaz bir fino. Yuvası bahçede. Emine çocuklara ev içinde köpek olmaz demiş, doğru söylemiş.

Ancak her güzel şeyin bir ömrü var. Güzellik de yıpranıp yaşlanıyor. Eski çekiciliği kalmıyor. Hani bir şarkı çıkar piyasaya, çok etkiler insanları, çok güzeldir. İnsanlar bu güzelliği hoyratça kullanır, sömürür. Her köşebaşında bu şarkı çalınır. Günde belki on kez duyarsınız. Yavaş yavaş bir bıkkınlık uyanır, yeter yahu demeye başlarsınız. O güzelim şarkı artık orta malı haline gelmiştir. Yıpranır, pörsür, etkisini kaybeder, bir köşeye atılır. Hatta unutulur. Yıllar sonra bir daha duyduğunuzda kalbinizde bir yer kanar. "Vay be! Bu bizim şarkımızdı" dersiniz. Aslına bakarsanız tüm dünyevî şeyler böyledir. Adına masiva diyorlar. Fâni şeyler.
Güzel evim ve güzel eşim de zamanla sıradan hale geldi. Onları yenileyemedim, hayatımıza yeni bir heyecan katamadım. Çocuklar büyüdü ve benden uzaklaştı.
Süha gitar çalıyor, Eda resim yapıyor.
Ne gitarla ne resimle yeterince ilgilenememiştim. Yine yarı polisiye gümrük işlerine dalmıştım. Eve geç geliyor, bazı geceler hiç gelmiyordum. Asuman da kendine uğraş alanları buldu. Bir dönem bahçe ile uğraştı, çiçekçi dükkânlarından çıkmaz oldu. Sonra komşuları ve televizyon aracılığı ile yemek işine koyuldu. Malum her kanalın bir yemek programı, bir spor programı, bir diyet ve bir sağlıklı yaşam programı var.
Benimle değil ama arkadaşları ile turlara katıldı. Kapadokya, Mardin, Karadeniz'i dolaştı. Fotoğraflar çekti, albümler yaptı.

Artık eve gelince bazan kimseyi bulamıyorum. Emine ile başbaşa kalıyoruz.
Yemekte o bana bakıyor, ben ona. Konuşamıyoruz.
İçimde bir boşluk oluştu.
Sebep: Hiç.

Ankara kaynıyor, yakında seçim var. Arkadaşlar ısrarla partiye gir dediler. Girelim peki, ama girince ne olacak?
Öyle deme, iş dünyası, sanat dünyası, spor dünyası gibi bir siyaset dünyası var. Ve bu belki hepsinin üstünde, hepsinden çekici. Sebep?
Hedefinde güç var. Ötekiler siyasetin gücü ile boy ölçüşemez. Her ne kadar dünyada şirketler devletin önüne geçtiyse de henüz ülkemizde öyle bir durum yok.
Lobiler, dernekler, alelacele uydurulmuş projeler, dedikodular, tuzaklar, yalakalıklar, kıskançlıklar, menfaat hesapları. Doğrusu hareketli ve heyecanlı.
Her sabah sanki o gün bir şey olacakmış gibi pırpır eden bir hissiyat.
Gûya herkes beni tavsiye ediyormuş. Başkan merak etmiş. Çağırdı, görüştük. On dakikalık görüşmede notumu verdi. Bir iltifat bir iltifat. Partiye girmem için ısrar etti. Bana senin gibi yetişmiş adam lazım. Etraf madrabaz dolu. Seni ikinci sıraya koyarım. Beraber çalışırız.
Eh, ben de etten-kemikten bir insanım. Kimselerin yanına yaklaşamadığı Başkan beni böyle koltuklarsa ne olur?
İnsan kemiklerine kadar yumuşar.
Ne dediğimi pek bilmiyorum ama herhalde klişe cümleler: "Daima hizmetinizdeyim", "Partinin bir neferi", "Bu dava hepimizin".

Bu dava lafı nereden çıktı yahu? Ne davası? Neyse geçti günler. Koşuşturduk, terledik, konuştuk, halkın nabzını tuttuk, kampanyayı köpürttük.
Ardından listeler kesinleşti.
Gördün mu?
Gördüm ve o siyasi rüyadan uyandım. Siyaset için on fırın ekmek yemem lazım.
Beni onuncu sıraya koymuşlar. Onuncu yani sonuncu.
Kart siyasiler kıs kıs gülüyor. "Alışırsın, alışırsın" diyorlar.
Neye alışacağım acaba?
Neye olacak siyasetin kazığına.

Siyaseti böyle toptan aşağılamak yakışık almaz. Elbette her yerde olduğu gibi orada da istisnalar var. Gerçekten kendini ülkeye, davaya adayanlar... Hem şunu unutmamalı bir toplumu ayakta tutan iktisat ve siyasettir. Her ne kadar ikisinden de hoşlanmasam, yiğidi öldür hakkını yeme.

Bakan'a gittim. Kendisi seçimi kazanmıştı ve muhtemelen yine bakan olacaktı. Adam pişkin, beni teselli etmeye çalıştı. "Yahu Bedir siyasette oyun çok, ayrıca parti işi bu, senin tecrüben yok, çevren olacak, para dökeceksin falan. Ama peşini bırakma, yola devam. Bu defa olmadı kısmet bi dahakine". "Desene önümüzdeki maçlara bakacağız".

Yok, yok! Bana göre değil.

Kendimi yine işe verdim, herşeyi unuttum. Bir tahta kaşık yontan usta nasıl yüz kaşık yontar, yüz birinciyi de aynı heyecan ile yontmaya başlar, aynen öyle.

Bu nasıl oluyor?

İnsan bıkar yahu.

Evet bıkar, doğru. Ama mizaç meselesi. Bir de şu var. İşini seven işini yaparken bir atmosfere girer, bir musiki duyar, bir başka dünyaya sefer eyler. Vecd hali diyeceğim, dilim varmıyor. Sonra yorulur, yeniden dünyaya döner.

Ne için döner?

Dinlenmek ve yeniden başlamak için.

Yalan dünyanın büyüsüdür bu. Kimi para kazanmaktan zevk alır, kimi harcamaktan. Ne Genel Müdür olmayı istedim, ne Müsteşar. İsteseydim olurdum. Hayır. Ben kırk yıl kalesini koruyan kaleci gibi iki direk arasında bekledim.

Kaç penaltı kurtardım, kaç şampiyonluk yaşadım. Çocuklar

büyüdü, her biri bir dünya kurdu. Evlat sahibi olmak böyledir. Evli-barklı olsalar bile yine babanın omuzundan inmezler.

Üstelik bizimkiler hayli cins çıktı.

Oğlan daha ortaokulda bir müzik grubu kurdu. Sınıfları çift dikiş geçerken lisede yine bir grup kurdu, kendine besteler yaptı, müzik yarışmalarına katıldı, birinci oldu, bayağı tanındı.

Bu küçük şöhret onu yoldan saptırdı. Mektebi bırakıp müzik dünyasına daldı. Barlarda, gazinolarda çaldı. Yeniden bir grup kurdu. Plak, kaset çıkardı. Hiç tasvip etmediğim, katılmadığım bir şey. Ona ne karşı çıktım, ne yardımcı oldum. Ne yaptı ise kendi gayreti ile yaptı.

Bunu takdir ediyorum.

Bir kez olsun oturup hayatla ilgili konuşmadık. Asuman oğlana toz kondurmuyor, bir yandan endişeleniyor. Yer altına kayar, alkol uyuşturucu, belli olmaz, aman Bedir gözünü ayırma diyor ama, kendisi hiç karışmıyor.

Oğlan gündüzleri evde. Ya uyur, ya gitar çalar, ya müzik dinler. Geceleri yaşar. Birbirimizin yüzünü görmüyorduk. Ara sıra tesadüfen karşılaşırsak sahte bir tebessümle birbirimize:

— N'aber?

— İyidir.

Falan diyorduk.

Ara sıra çalıştığı yerleri, düşüp kalktığı adamları araştırırdım. Yok! Şimdilik yaramaz bir şey yok. Çapkınlığı saymaz isek. Çocuk yakışıklı ve benim gibi bostandan dışarı kabak değil. Bu böyle kaç yıl sürdü bilmiyorum.

Sonunda bir sevgili buldu ve evi terketti. Müzik dünya-

sında böyle bu. Özgürlük diyorlar. Bizim evde yeterince konsantre olamıyormuş. Ancak başı sıkışınca anasından para istemek için geliyor. Bir defasında birlikte olduğu kızı da getirmiş. Ufak tefek, kıvırcık, yeşil gözlü bir bitli turist. Asuman bununla evlenmeye kalkarsa diye tasalanmış. Sonra bana çıtlattı:

— N'olacak bu çocuğun sonu?

Soru yerinde ama bende verecek cevap yok.

— İş olacağına varır, deyip kestim attım.

Kestim attım ama içim rahat etmedi. Tuttum evine gittim. Aman Allah'ım.

Sen say bir çöp ev. Pislik, bulaşık kokusu, karmaşa, rezalet. Kız da oradaydı. Tiyatrolarda, dizilerde küçük roller alıyormuş. Babası turizmci. Belli ki zengin. Bu da bizimki gibi özgürlüğü seçmiş.

Nedir bu özgürlük?

Şudur:

— Sizin inançlarınızı, fikirlerinizi, hayat tarzınızı, hedeflerinizi, dünyanızı sevmiyorum, benimsemiyorum, beni rahat bırakın. Beni kendinize benzetmeye kalkmayın. Dilinizi anlamıyorum, benimle konuşmaya kalkmayın. Hele ikna edip kendi yanınıza çekmeye hiç çalışmayın. Komik olmayın. Bilin ki bu bir baskı. Faşizan bir şey.

— İyi de değirmenin suyu nerden?

— Çalışıyoruz.

— Kazandığınız para viskiye yetmez.

— Anadan-babadan tırtıklıyoruz.

— Oh ne âlâ, onlar kazansın sen ye.

—Onlar da halkın cebinden çalıyor. Emek yok, sömürü var. Uyandık biz. Bu düzenin değirmenine su taşımak aptallık.

Diyeceksin ki müzik, oyun, sinema.
Onlar tutku.
Tutku olmasa yaşamanın ne anlamı var?
Kızla konuşmayı bıraktım, laf cambazı olmuş. Oğlana döndüm:
— Peki bu evin hali ne?
— N'olmuş eve?
— Bok götürüyor.
Gülüyor, "Haa! Düzensiz, dağınık, kirli öyle mi?", "Evet öyle". Bir kahkaha daha:
— Bırak dağınık kalsın. Düzen dediğiniz şey de bir nevi baskı. En başta devlet düzeni.
Mevzu derinleşiyor, bu konuya girersek çıkamayız.
— Şöyle düşün Süha.
Beni dinliyor. Hiç çekinmeden sigara içiyor. Sigara-Cola. Cola'nın içinde votka var galiba. Yüzü düşmüş. Uykusuz ve yorgun. Yarım gözle ara sıra bana bakıyor. Saçları dağınık sakalları uzamış.
— Şöyle düşün Süha, dedim.
— Evet.
—Sokakta, mahalle arasında, halı sahalarda, amatör kümede, üçüncü ligde, okul takımlarında futbol oynayan milyonlarca çocuk var. Bunlar birgün meşhur olup birinci lige çıkmayı hayal ediyor.
—Etsinler, ne var bunda? Hayallerimizi elimizden almayın bari.
— Ama hayat hayal ile geçmez. Bir de bunun gerçeği var. Acıdır. Bak pizzayı yemiş yarısını bırakmışsınız, küflenmiş. Siz hiç temizlik yapmıyor musunuz?
— Yoo! Arada Hatice Hanım geliyor, etrafı toparlıyor, çamaşır falan.

Baba sen sadede gelsene.
— Evet. Gelelim. Milyonla top koşturan çocuktan ancak üç beş tanesi süper lige çıkıyor. Gerisi ıskarta.
— Bu mantık koktu be baba. Başarıya endeksli yarışı bırakın artık. Ben sahnede mutluyum. Halı sahada gol atan çocuk mutlu, bırakın gençler mutlu olsun. Hayatlarının birkaç yılı gerginlikle geçmesin. Nasılsa ilerde bol bol gerileceğiz.
— Peki ya istikbal?
— Geleceği bilemeyiz. Hem elli yaşından sonra Genel Müdür olsan ne yazar.
Kız araya giriyor:
— Tirit yazar, tirit.
İkisi birden gülme krizine tutuluyor. Kız durmadan çerez atıştırıyor. Çerez ve Cola.
— Peki ana-babalardan para gelmeyince, musluğun suyu aniden kesilince...
— Takma kafana buluruz bir şeyler.
— Müzikte vasat olduğunu anlamış olman lazım.
— Orası belli olmaz.
— O kadar zaman geçti.
— Geçsin, şikâyetim yok. Böyle iyi. Kasma be baba. Rahat ol.

Boşuna konuştuğumu anladım. En iyisi bunları kendi haline bırakmak. Bir iti zorla davara göndersen gitmez. Şuna şükredelim, uyuşturucu yok şimdilik.

Eda resimle uğraşıyor demiştim. Kızlar daha eve bağlı, daha disiplinli oluyor. Oğlan koleji zor kazanmıştı. Eda kolay kazandı. İyi okudu. Ama bir süre sonra resimden bıktı ve bıraktı. Bu istikrar eksikliği galiba benden geliyor. Ben de bir baltaya sap olamadım. Öyle deme, mektepler bitirdin, doktora yaptın. Hıh, neye yarıyor. Bir ampül değiştirecek olsam Asuman'ı arıyorum.

Eda koleji bitirinceye kadar çok fikir değiştirdi. Çok okuyor, okuduklarının etkisinde kalıyordu. Bir ara sosyolojiye, bir ara psikolojiye, bir ara arkeolojiye sardırdı. Seyahati seviyordu. Arkadaşlarıyla yurt içinde, yurt dışında pek çok geziye katıldı. Seyahat dergilerine gezi yazıları yazdı. Kalemi iyi, ifadesi düzgün, hatta sanatkârâne idi. Ancak disipline gelemiyordu. Onda bir tatminsizlik vardı. Gençlerde genel bir durum. Hiçbir şey onları doyurmuyor. Ne istiyorlar acaba? Ne onlar biliyor, ne biz.

Bir ara tutturdu antropoloji okuyacağım diye. 'Peki" dedik, İngiltere'ye gitti.

İki yıl sonra mektebi bırakmış ve hippi olmuştu. Yanında babası Kıbrıs'lı, anası İngiliz bir çocuk.

Bunlar tutturdular biz Hindistan'a gideceğiz diye. Öyle ya Hindistan'a gitmeyen hippi hacı olamıyor. Asuman kıyameti kopardı. Hindistan pis bir yerdi, orada hasta olacaklardı.

Ama ne çare kız istiklalini ilan etmişti.
Yanısıra bir de antika merakı çıktı.
Her hafta benden epeyce para koparıyor, İstanbul kazan, bu ikisi kepçe dolanıp duruyorlar, akşama bir sürü ıvır-zıvır ile eve dönüyorlardı.
Asuman bu bit pazarı döküntülerini eve sokmadı. "Sana bodrumda bir yer verelim" dedik, çok sinirlendi. Bir halı parçası gösterdi. Bilmem kaçıncı yüzyıldan kalma imiş.
— Bodrum rutubetli, bu kıymetli parçalar çürür, antikayı korumaz isen formunu kaybeder. Isı ayarı, rutubet ayarı olması lazım.
— İyi öyle ise size bahçede bir müze yapalım. Isı ayarlı.
— Dalga geçme baba, ben çok ciddiyim, bu artık bizim mesleğimiz.
Mesleğinizi sevsinler. Düşündüm.
— En iyisi, bahçıvan evinin yanındaki depoyu boşaltalım.
Bunu kabul ettiler, bahçıvan ile eşi, çalışarak orayı temizledi. Eşyaları kolilere koyup, listeleyip oraya istif ettiler. Bahçıvanın aletleri, hortumları bodruma indi.
Kız bu defa çok kararlı bir tutumla karşıma dikildi.
— Biz işte biliyorsun antikacı oluyoruz, ama elimizde yeterli obje yok.
— Ne yapabilirim?
— Hindistan'a gidiyoruz. Söylemiştik zaten. Bizi finanse etmeni rica edeceğim.
Karar çıkmış, iş imzaya kalmıştı. Eh, imzaladık, yüklüce bir para çıkardık, bunlar Hindistan'a uçtu, arada bir kart atıp nerede olduklarını bildiriyor, koliler dolusu gûya antika gönderiyor, bunlar depoya taşınıyordu.

Döndüklerinde adam kılığından çıkmışlardı. Zayıflamış, güneşten kapkara olmuş, hastalanmış, çaptan düşmüşlerdi. Haydi şimdi bunları kampa sokacağız. Yedirdik, içirdik, tedavi ettik, bir iki ay sonra kendilerine geldiler.

Birinci Hindistan seferi böyle geçti işte. Neticede bir dükkân dolduracak kadar mal toplamışlardı. Şimdi sıra bir dükkân bulmaya gelmişti.

Günlerce gidip geldiler, sonunda kendilerine göre boş ve kelepir bir yer buldular. Mal sahibi anasının nikâhını istiyor, bunlar ısrar ediyor.

Dükkânı tuttuk. Tabi dekorasyon, yerleşim vesaire epeyce bir yekun tuttu. Dükkân açmak kolay değil. İşletme sermayesi lazım. Didim de vaktiyle aldığım iki küçük arsa var yan yana. Onlardan birini sattım.

Dükkânı açtık.

Hadi hayırlısı.

Hayırlı olmadı be!

Daha ilk günden bunların bitli arkadaşları dükkânı mesken tuttu. Gitar çalıp şarkı söylüyor, bir yandan esrar çekiyorlardı. Ancak yine de bu atmosferi ilginç bulup gelen yabancı müşteriler vardı.

Olmaz olsun.

Eda'yı bir yana çektim.

— Kızım bu ne hal?

— Ne var halimizde?

— Dükkân değil esrar tekkesi.

— Atmosfer bu baba ambiyans. Antikanın kendisi atmosfer.

Hiçbir şey anlamamıştım.

— Peki alış-veriş ne olacak, ticaret?

— O da olur, sıkma canını, ufak ufak oluyor zaten.

Evet oluyormuş ama nasıl. Antika işi uzmanlık ister. Bizimkilerin bilgisi kıt. Civardaki kurt esnaf bunu sezince adamlarını turist kılığında dükkâna gönderip ne kadar kıymetli mal varsa -ama ağır ağır- yok fiyatına almışlar. Zaten fazla değerli bir şey yok, ıvır-zıvır. Bunlar da satış yapıyoruz diye seviniyor.

Komşu dükkânın güngörmüş hacı sahibi beni çağırdı.

— Bedir Bey kızınızı soyuyorlar haberiniz olsun, dedi.

— Ne?

Adam olup-biteni anlattı. Antikacı esnafı hangi malın nerede olduğunu, ne zaman kime satıldığını, kaç para ettiğini bilir. İstihbarat çok önemlidir. Hele bir de el altından satışlar olur ki onu bilmek zor. Adama teşekkür ettim.

— Ne yapabiliriz, dedim.

— Benim kalfalardan birini kasaya koyalım, duruma vaziyet etsin.

"Olur" dedim, anlaştık.

Kalfa Vedat Eda'nın söylenmelerine, dırdırına, yüzünü asmasına rağmen kasaya geçti, en azından kalan malları kurtardı. Tabi biz de çocuğu gördük biraz, karşılıksız olmuyor bu işler.

Kız burda dursun, oğlana bakalım şimdi. Onca mekân gezdi, grup kurdu, beste yaptı, kendi muhitinde tanındı ama gitarist olarak. Paralı askerlik yaptı. Kendi kuşağının ardından gelenler daha bir acar çıktı, içlerinde patlama yapanlar, bayağı şöhret olanlar var.

İçinde bulunduğu durum Süha'yı kesmiyor. Yakışıklı, etrafında sürekli kızlar dolanıyor, ancak bu pek oralı değil. Son çalıştığı barın sahibi gençten biri: Nurettin. Süha ile kanka olmuş. Onun derdi bir sevgili, ama işe bak ki adam iktidar-

sız. Bunu ömür boyu saklamış, duyulur diye ödü kopuyor. Sonunda karizmayı çizdirmek var.
Bu âlemde bar-pavyon sahibi delikanlı olacak, yüreği sağlam bileği güçlü olacak. Yoksa sarhoş elinde madara olur. Nurettin aletli jimnastik çalışmış, boks yapmış, yapılı biri. Ama öteki iş. İşte her şeyi sor onu sorma.
Bu durum tabi yadırganıyor. Çünkü her bar sahibi bir değil birkaç kadını idare eder.
Bir gün müşteri dağılıp bar tenhalaşınca, bunlar karşılıklı içip sohbete dalmış. Nurettin sonunda dayanamayıp Süha'ya açılmış.
— Böyleyken böyle demiş kanka. Bana bir kız bulacaksın ser verip sır vermeyecek.
Süha saf saf.
— Toz işi mi abi?
— Yok aslanım ben o işe tövbeliyim. Benim mevzu derin.
— Dalalım mevzuya beraber yüzelim abi.
Dalmışlar.
Ezanlar okunurken mevzuyu bitirmişler. Süha böyle bir kız tanıyor, onu ayarlarım demiş. Lâkin şartı var. Nurettin sinirlenmiş:
— Ne şartı lan?
— Abi sen de kızı kafese tıkmayacaksın.
— Yani.
— Arada bir kaçamak.
— Olmaz.
— Olur.
— Olmaz.
— Olur.
— Dumanı çıkmaz ise kabul. Yoksa ikisini de mıhlarım.

Anlaşmışlar. Süha herifi muhallebi kıvamına getirince kendi derdini açmış.
— Abi şu gitara mahkum oldum. Yaş geçiyor. Yardım et bir bar da ben açayım. Âlemde bir adımız olsun.
Nurettin basmış kahkahayı:
— Bar kolay, seni kanatlarımın altına alırım, paradan haber ver.
Süha nefesini boşaltıp:
— Halledeceğiz, diye sohbeti bitirmiş.
Geldi bana, ıkındı, sıkındı sonunda yalvaran bir tonda derdini döktü. Bu barı açmaz isem adam hizasına giremeyeceğim dedi.
Şu işe bakın.
Adam sayılmanın ne yolları var! Yahu biz bu oğlana hiçbir şey verememişiz be. Meşhur olayım da tek bar sahibi olayım diyor.
Ee, müzisyen olsun diye özgür bıraktık, sonu bara çıktı. Yuh!
— Oğlum belâlı iştir, sarhoş derdi çekmek zor, dayanamazsın.
—Baba kaç yıldır bu âlemdeyim. Sen bar ile pavyonu karıştırıyorsun. Her bar birbirine benzemez. Muhitten muhite değişir. Bizimki temiz bir muhitte entel bir bar olacak. Zengin, okumuş müşteri. Onlar kavga çıkarmaz. Ancak iyi müzik, iyi servis, kaliteli arkadaş ister. Bu da parayla oluyor.
— Yani.
— Yani, Eda'ya bi koltuk çıktın, bana da çık.
— Anladım.
Şimdi ben bu teklifi reddetsem. Onun yerine, oğlum sana bar değil de bir kitapçı dükkânı açayım, bir cafe, bir telefon bayii desem itiraz edecek. Bara takmış bir kere.

Aramız bozulacak, artık eve gelmez olacak, kendini alkole vuracak, sokaklardan toplayacağız. Allah göstermesin bir de uyuşturucuya dadanırsa...
Didim'deki öbür arsayı da satacağız.
Mecbur.
Ve sattık.
Bar açıldı.
Oğlanın yüzünde güller açıldı.
Açılışta siyah bir takım giymiş, yakasında kırmızı bir gül. Sanırsın ABD senatörü.
Bir altı ay işler çok iyi gitti. Sonra birden beklenen belâ gelip çattı. O bölgenin haracını toplayanlar oğlana uğramış, o da Nurettin'e söylemiş, Nurettin adamlarla papaz olmuş, bir gece barı basmış, her yanı dağıtmışlar. Bu işler böyle dedim, dinletemedim.
Neyse ki Emniyet'te tanıdıklar var. Çakalları bulup derslerini verdiler. Bir daha bara uğrayan olmadı.
Ama âlemin dibi çürük.
Kuyunun birinden kurtulsan ötekine düşüyorsun. Alkol, kadın, kumar. Oğlan bardan bayağı para kaldırınca akbabalar başına çökmüş. Bunu ufak ufak kumara alıştırmışlar.

Bir zaman da böyle geçti.
Ben işe güce dalmış, bara uğramamışım. Aylardır oğlanı gördüğüm yok. Meğerse ipin ucu kaçmış. Nasılsa para geliyor diye ufak bir daire almış. Ufak ama lüks, pahalı. O kıvırcık kız yine yanında. Nikâhsız yaşıyor. Buna birlikte olmak diyorlar. O muhitte normal karşılanıyor. Ülkemiz, insanımız ne hale geldi. Bunun birinci müsebbibi benim gibi evine, ailesine, ahlâkına sahip olamayanlar.

Neyse, buna da razıyız ama.
Daha beter bir şey oldu.
Kumar borcu yüzünden oğlanı topuktan kurşunladılar. Ee, oyuna giren kol sallar. Bunlar beklenen şeyler.
Hastane falan tedavisi bitti. Araya adam koyup borcunu ödedim.
Bir zaman kumardan uzak durdu. Ama tırsmış, bara gitmek istemiyor. Bu arada o çok güvendiği Nurettin'i de vurdular. Oğlan hepten kafayı sıyırdı. Depresyon, paranoya, beni de vuracaklar korkusu. Doktorları dolaştık; iş ve muhit değiş-tirsin dediler.
Bu ne iş yapacak ki?
Sade gitar çalmasını biliyor, onu da senelerdir eline almıyor.
Tam bu sırada kıvırcık da onu terketmesin mi?
Afrikalı bir zenci ile kaçmış.
Bu geldi eve kapandı.
Baktım olacak gibi değil borcunu harcını ödeyip barı sattım. Oğlan ilaçların tesiri ile günü uyuyarak geçiriyor, uyumadığı zaman müzik kanallarını seyrediyor. Ara sıra kankası olan çocuk geliyor ama sohbetin kıvamını bulamıyorlar. Bizimki henüz ne dediğini bilmiyor.

Gümrükte işin ucunu kaçırmaya gelmez. Çakallar hemen mesaiye başlar. Çürük elmaları bulur, tezgâhı kurarlar. Ben uzun zaman Süha ile uğraştığımdan işin ucunu kaçırmıştım. Yeniden işe soyundum. Gevşeyen vidayı sıkmak zor, bazıları yalama olmuş.
Ancak bunca yılın gümrükçüsüyüm, işin ince yerlerini bilirim, bir borudan kaçak su damlasa hemen sesini duyarım. Yanıma iki sağlam adam aldım, rüzgâr gibi estim, altı ayı bulmadı teşkilat muma döndü.
Ee, Arif'in Bedir demişler, namımız yürüyor. Namımız varsın yürüsün, Bakanlığı ne yapacağız. N'olmuş bakanlığa. Yeni bir bakan atandıydı, biliyordum, hakkımda sayısız şikâyet gitti. Çağırdı beni, görüştük.
Bana "akıllı ol" dedi.
Bak sen, Bakana bak mafya ağzı ile konuşuyor. Sormak lazım ama kim akıllı olmalı.
Şimdilik sırası değil.

Bir hafta sonra bu "akıllı ol" lafının dumanı çıktı. Bir holding patronundan yemek daveti aldım. Ne mânaya geldiğini biliyorum. Yıllardır dönen tekerleğe çomak sokmuştum. Anlaşılan anlaşmak istiyor. Büyük oynayanlar anlaşır, küçük oynayanlar dalaşır.

İyi, gidelim bakalım nasıl anlaşacağız? Holdingin şanına yakışır lüks bir otel ve onun lüks restoranı. Kendi malları. Haliyle patron gelmemiş. Racon böyle. Patron ancak başbakanla, olmadı bakanla görüşür. CEO'yu göndermiş. Bir yardımcı müdür, bir de ne olduğunu, kim olduğunu anlayamadığım çok güzel, çekici bir hanım.
Boğaz'a bakarak balıklarımızı yedik. Benim alkol kullanmadığımı öğrenmişler, incelik göstermişler, masada sadece cola ve soda içiliyor.
Uzun süre memleket ekonomisi konuşuldu. Yahu bu ne biçim cola. Çok hoş bir kokusu, çok hoş bir tadı var. İnsanın içtikçe içesi geliyor.
Sohbetin ortasında bi tuhaf oldum. İçim kıpır kıpır. Hafif bir baş dönmesi. Bir konuşma tutkusu. Anlatıyorum, ekonominin labirentinde adeta koşuyorum, hayranlıkla dinliyorlar. Bu coşkunluk krizinde iki cola daha içmişim. Mide bulantısı yok ama etrafı bulanık görüyorum.
Geç oldu.
Bana ne oldu ya!
İçmeden sarhoş oldum galiba. Sonunda sözün sonu geldi. Benden bir şey istemediler. İşte bu da büyük oynamanın kaidesi.
Her şeyin bir zamanı var.
Ayakta duramıyorum. Eve gitsem Asuman "Ne yaptın sen, sarhoş mu oldun" diye başlayacak. Bu fasıl bir ay sürebilir. Neden? Niçin? Kulaklarımdan alev fışkırıyor. Ben en iyisi bu geceyi otelde geçireyim.
Çok memnun oldular.
Asuman'ı arayıp gelemeyeceğimi söyledim. Alışkındır.
Ama odaya nasıl çıkacağım. CEO'nun önünde iki seksen

devrilmek var. Adı Pervin olan kadın kibarca koluma girdi. "Merak etmeyin ben sizi odanıza çıkarırım" dedi.
"Çıkar anam çıkar. Helal olsun bu yollar sana". Bu ne biçim laflar yahu. İçimden geçiyor ne yapayım. Ama ne kadar ayıp. Sarhoş muyum ben?
O colada ne vardı?
Anlaşıldı.
Ama ötekilerde tık yok.
Onlar alışkın yavrum, çaylak olan sensin.
Doğru.
Vedalaştık, yeniden görüşme sözü verdik, aldık. Adamların boynuna sarılıp salya-sümük bir sarhoş gibi teşekkür edeceğim.
Kendimi zor tuttum.
Pervin Hanım asansörde bana sarılıp devrilmemi önledi. Ne güzel kokuyor. Kışkırtıcı. "Sarıl anam sarıl, aman sabahlar olmasın". Yuh sana Bedir!
Zokayı yuttun. Cıvık.
Odaya girdik, daha beter durumlar. Elim kolum kalkmıyor, dilim şişmiş peltek olmuş, konuşamıyorum. Gözlerim kapanıyor. Başımı yastığa koysam uyuyacağım. Bu acizlik içinde kadın beni bir güzel soydu. Ben gûya "zahmet oldu, teşekkür ederim, ya bana ne oldu" falan diyorum ama dediklerim anlaşılmıyor.
Pantolonu çıkarırken aniden kadının üzerine kusmayayım mı? Yerin dibine geçtim.
Kadın tecrübeli. Kibarlığı elden bırakmadı. "Zararı yok efendim, şimdi temizlerim, siz istirahat edin" deyip beni yatağa attı, kendi banyoya gitti.
Sonrasını hatırlamıyorum.

Sabah kalktığımda çırılçıplaktım.
Kadın da öyle ve aynı yatakta.
Aman Allahım ne yaptım ben?
Kadın çoktan uyanmış, o çıldırtan kokusu ile kollarını boynuma dolamıştı. İnsan bir yere kadar dayanıyor.
Sonrası battı balık yan gider.
Şairin dediği gibi:
"Bir kereden bir şey olmaz".
Her insanın içinde bir canavar var derler. Bu şüphesiz terbiye edilmemiş nefistir. Yer ve zamanını bulunca ortaya çıkar. Düşünün ben bile bu işi işledim.
Koca Ârif Bedir.
Paşazâde.
Neden acaba?
Demek ki bir ev kadını ile değil bir fahişe ile birlikte olmak istemişim, istemişim, bu çok net. Yoksa niçin bu işi daha sonra üç kez tekrar yaşadık.
Bastırılmış arzular var bende.
Kimde yok ki?

Bir süre sonra Holding'den bir zarf geldi. İri, sarı. Açtım, fotoğraflar. O ilk gecenin fotoğrafları. Aynı anda tüm vücudum terden sırılsıklam oldu. Hapı yuttum.
Mahvoldum.
Neden sonra telaşla koşup kapıyı kilitledim. Ne işe yarayacaksa.
Sonra oturup dehşet içinde fotoğraflara baktım. Yok, ben bu işin altından kalkamam. Duyulursa tek yol intihar.
Bir de not koymuşlar.
"İşleri yoluna koyalım, takoz olmayalım. Anladın sen onu".

Anlamaz mıyım, kanım dondu.
Pervin iyi kız. Giderken kartını bırakmış, arkasına "Bir sıkıntın olursa beni ara" diye yazmış.
Sıkıntı.
Ne sıkıntısı be! Çin işkencesi. Denize düşen yılana sarılır. Aradım.
Boğaz'da bir lokantada buluştuk. O işi hiç konuşmadık. Sanki hiç olmamıştı. Ben hayatımdan, çocukluğumdan bahsettim. Bu yollarda ne kadar acemi, ne kadar çaylak olduğumu anlamıştır.
Pervin zavallı.
Onu hiç dinleyen olmamış.
Bir mendil gibi kullanıp atmışlar.
Beni saf buldu galiba, daha doğrusu temiz-dürüst biri olduğumu anladı. Anlamaz mı, bu kadınlar insan sarrafı. O da dolmuş, derdini dökecek birini arıyor. Başladı anlatmaya. "Babam yaramaz bir adamdı. Her yol vardı. Evlenip bir yuva kuramamış. Memlekette işler ters gidince soluğu, Almanya'da almış. Orada sürekli kalmak için bir Alman kadınla evlenmiş.
Ben doğmuşum.
Ne anne ne baba sevgisi gördüm. Yatılı okullarda, kreşlerde büyüdüm.
Babamın zoru ile Türk mahallesinde oturduğumuz için arkadaşlarımın çoğu Türk idi. Bir iki kuşak öncesinin köylü çocukları. Çoğu okumadı.
Ama ben direndim, yatılı-matılı okudum.
Kavga-patırtı-nefret dolu evden ancak okumak yolu ile kendimi kurtaracağımı biliyordum. Ana-baba sevgisi görmeyen çocuklar çabuk olgunlaşır; kendi işini kendi görmeye

başlar. Seneler çabuk geçsin istiyordum. Bir diplomam, bir işim ve elbette param olacaktı. O zaman hemen ayrı bir eve çıkacaktım.
Ne annemin ne babamın benimle bir işi yoktu. Sanki bir çocukları olduğunu unutmuş gibiydiler. Babam arada bir gelir bana para bırakırdı. O kırık dökük evde yapayalnız yaşıyordum.
Bir süre sonra resmen boşandılar. Babam tatillerde beni İstanbul'a götürürdü, Halam'a. Halam evlenmemiş, çocuğu yok, belki bu yüzden beni çok severdi.
Kilolu, güleç, hayatla barışık sevgi dolu bir kadın. Bahçeli, ahşap küçük bir evi vardı. Orada kadınlar arasında Türklüğü, Müslümanlığı öğrendim. Arkadaşlarımla beraber başımı örtüp camiye Kur'an öğrenmeye gittim.
Çocukluğumun İstanbul günleri âdeta bir cennet idi. O bahçede meyveler, sebzeler, kuşlar, tavuklar arasında arkadaşlarımla oynadığımız oyunlar.
Sonra yorgun argın eve geldiğimizde halamın hazırladığı vişne şurupları, pastalar.

Güzel günler çabuk biter.
Ben yeniden gözyaşları, sallanan mendiller arasından geçip Almanya'ya, o kir, bulaşık, tuvalet kokan eve dönerdim.

Tam bir hafta evi temizlerdim.
Bu kafesten liseyi bitirince çıktım. On sekiz yaşına girmiş hür bir kızdım, içime garip bir delişmenlik oturmuştu. Babamın yaramaz, haylaz, kural tanımaz, kabadayı tarafı.

Esprili, yakışıklı, hafiften hoşlandığım gözü kara bir Türk

çocuk firarıma çanak tuttu.
İşi gücü yoktu ama nereden kazandığını bilemediğim bayağı bir parası ve etrafına topladığı bir çetesi vardı.
Gece kulüplerine, barlara takılmaya başladık. Okulu bırakmıştım ve ailemin bundan haberi yoktu. Zaten eve hiç gelmesem merak eden olmazdı. Onlar da arada bir uğruyorlar zaten. Zaman sonra bu çocukla beraber oldum ve ayrı bir eve yerleştik.
Uyuşturucu işi yaptığını anlamıştım ama iş işten geçmişti. Ona ölümüne bağlanmıştım. Ben de işi öğrendim. İş icabı tabanca, bıçak taşımaya başladım. Kavgalara girdim. Polisi, karakolu tanıdım.
Bizimki bir ara yaralamadan içeri düştü. Yokluğunda hem ona baktım hem çeteyi yönettim.
Sonunda çıktı ve bir gün beni İstanbul'dan istediklerini söyledi, işin merkezi İstanbul, emir yüksek yerden geliyor. Mecburen yola çıktık. Çantamın zulasında daima bir miktar uyuşturucu bulunur. Dar zamanlar için. Unutmuşum.
Havaalanına inince polisler aldı beni. O köpekler var ya o köpekler. İt oğlu itler. Bavulda bir şey bulamadılar, zaten yoktu, ama kokudan herhalde çantanın zulasını keşfettiler. Beni bir arabaya tıktılar.
Hapı yuttuk.
Ben karakola, mahkemeye, cezaevine gideceğiz derken, şehir dışına çıkıp çok büyük bir bahçe ortasında havuzlu bir villaya geldik.
Meğer teşkilat beni polis kılığında almış. Hem denemiş, hem işi bitirmişler. Sonradan öğrendim aralarında gerçek polis de var.
Patron sandığım birinin fevkalâde zevksiz döşeli, basket

sahası kadar büyük odasına girdik.
— Almanya'da ne yapıyordun?
— Dağıtım.
Şöyle yukarıdan aşağıya süzdü beni.
— Yazık sana seni filimlerde oynatmalı.
"Hadi lan" dedim içimden. Sonra:
— İstemem.
Kafayı geriye atıp kaba bir kahkaha patlattı.
— Yo gülüm, o bildiğin filimler değil, bizim organize işler.
— Anlamadım.
— Hele biraz dinlen, etrafa alış. İstanbul'u gez eğlen, anlarsın sonra.
— İyi.
Bana lüks bir oda verdiler. Hizmetçim bile var. İstanbul'u hırladım, ilk elde zarf içinde verdikleri parayla kendimi şöyle bir donatıverdim. Makyaj takımları, parfümler, işte. Halam ölmüş. Ahşap evin yerine bir apartıman yapılmış. Yıllardır görmediğim babam yaptırmıştır herhalde. Çocukluk arkadaşlarımı sordum, mahallede kimse kalmamış.
Kös kös döndüm.
İnsan cennetten kovulmuş gibi oluyor.
Sonra bulunduğum villayı ve çeteyi araştırdım. Bunlar taşeron. Benim asıl çalışacağım yer bir Holding.
— Uzattım galiba.
— Yoo! Filim gibi.
Gülüştük. Sonunda bir hanım geldi Holding'ten aldı beni. Hiç konuşmadık. Çalışacağım birimin başkanı ile görüştük. O da bir hanım. Bu Holding'de bir kadınlar saltanatı var. İnşaat, gıda, tekstil bir sürü şirket, fabrikalar falan. Sanat merkezi dahi var.

Bir iki dil bildiğim için tercümanlığa başladım.
Bana Holding'e yakın yeni bir daire tuttular, yeni bir araba verdiler. Burası öteki çete merkezi gibi değil. Yoğun işleri olan bir ticaret merkezi.
Bu tercüme işi birkaç ay sürdü. Daha çok yabancılarla çalışıyorlar. Sonra beni CEO'nun sağ kolu olduğu söylenen, yeraltı dünyasından kaçmış tipli, ağzından sigara düşmeyen, kalın sesli ortayaşlı bir kadının karşısına çıkardılar. O bana asıl yapacağım işi anlattı.
— Hangi iş?
— İşte size kurduğumuz tuzak.
— Vay be!
— Çok can yaktım. Yaşlı bürokratlar, genç azgın iş adamları, çok adam tanıdım. Ben bir profesyonelim.
— Profesyonel!
— Evet ama pişman biri.
— Neden?
— Bir yerden sonra insan olgunlaşıyor, yaptığı işi daha iyi görüyor. O zaman şöyle hayaller kurmaya başladım. Benim de bir eşim, bir evim, çocuklarım, huzurlu bir yuvam olsun.
— E, teşebbüs etmedin mi?
— Bu âleme giren kolay çıkamaz.
— Neden?
— Çok şey bilir ondan. Ya benimsin ya toprağın.
Ama ben dişli bir kızım. Hep hayallerimin peşinden koştum ve hiç pes etmedim. Bir yolunu bulacağım.
— Nasıl?
— Bir sevgilim var. Bir Türk. Romanya'da tanışmıştık. Orada fırını, pastanesi var. Onunla evlenip Romanya'ya yerleşeceğim. Benim bu pis işlerimi bilmiyor, tercüman sanıyor.

— Evinin kadını olacaksın.
— Nasip.
— Demek bu tuzak çok işe yarıyor.
— Hem de nasıl. Bizim erkeklerimiz cinselliğe aç. Yetmiş yaşında olsa gözü çöplükte.
— Ya Almanya?
— Onlar doymuş. Hatta o kadar doymuş ki iktidarı kaybetmiş.
— Peki ne istiyor Alman erkeği?
— Ne istediğini bilmiyor.
— Yapma.
— Gerçekten. Bilmiyor, çünkü düşünmüyor.
— İnanmıyorum!
— Düşünmek için vakti yok, tahsili yok.
— Ne demek bu?
— Çalışma hayatı çok sıkı. Hiçbir şeyle ciddi olarak ilgilenemezsin. Ye, iç, yat, tuvalet, yatak.
— Hani yatak yoktu?
— Yatak dedimse şöyle: Karı koca televizyon başında bir süre pinekledikten sonra kendilerini yatağa atar, sırt sırta döner ve hemen uyurlar. İkisi de çok yorgundur ve bira sarhoşudur.
— Ne ara bira içiliyor?
— İşten çıkar çıkmaz doğru birahaneye. O gün birasını içemeyen Alman hayatını kaydırmış demektir.
— Amma aşağıladın Almanları. Adamlar Avrupa Birliği'nin lokomotifi.
— Elbette. Robot gibi çalışırlar, küçük yaşta disipline alışırlar.
— Ya idare, sosyal hizmetler, üniversite?

— Onları düşünen düzenleyen bir kaymak tabaka her zaman vardır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Almanları ayağa kaldıran bu iyi yetişmiş insanlardır.
— Sana gelelim.
— İşte bu son işim dedim. Ben de namuslu, iyi insan olma özlemindeyim. Sen iyi adamsın, evine dön. Fotoğrafların hepsi bende. Flash bellek'i merak etme. Nerde olduğunu biliyorum. Hepsini toparlayıp sana vereceğim. İmha edersin.
— Sen!
— Ben de gideceğim burdan.
— Ya bulurlarsa?
— Konuşmayacağımı bilirler.
— Konuşursan!
— Ölüm! Kaçamazsın.
Pervin'in flash bellek'i araklaması uzun sürdü. Korktum. Bu arada herifler fotoğrafları medyaya sızdırabilirlerdi.
Holding'in yoluna koyduğum taşı kaldırdım.
İşte ben buyum.
Bir insan.
Koca Holding'e kafa tutup yoluna taş koyacak kadar cesur, ilk hücumda tabanları yağlayacak kadar korkak.
Sonunda Pervin hem flash bellek'i, hem fotoğrafları getirdi. Teşekkür ettim.
Kız ortadan kayboldu. Herhalde Romanya'ya gitti. Ben de delilleri imha ettim. Oh! Rahatlamıştım.
Ama ne rahatlık, her alanda boyumun ölçüsünü aldıktan sonra. En iyisi gidip istifayı vermek ve dünyadan el-etek çekmek.

Yeniden Bakan'a gittim. "Ben" dedim, "Yoruldum".

— Evet.
— İstifa ediyorum, emekli olacağım.
— Yahu iyiydik be! Senin gibisi bulunmaz.
Başıma gelenleri düşünüyorum.
— Gerçekten bulunmaz.
— Emin misin, son kararın mı?
Güldü buna, ne espri ama.
— Eminim.
Önündeki evraklara dalmış gözüktü, yüzüne müstehzi bir eda yayıldı. Aniden başını kaldırdı:
— Dürüst adam kalmadı be!
— Dürüstlük para etmiyor, o yüzdendir.
— Her şeyi para ile ölçmek gerekmez.
— Ne kadar haklısınız.
Gözümün içine baka baka:
— Haklıyım değil mi?
Sıkılmıştım bu tiyatrodan.
— Haklısınız.
— Eh! Peki, emekli işlemlerini başlatıyorum.
— Teşekkür ederim.
— Ne yapmayı düşünüyorsun?
— Bilmem.
— Olur mu ama. Daha gençsin, tecrübelisin, bilgilisin, şirketler seni kapar, devleti ve gümrüğü tanıyorsun.
"Sade kendimi tanımıyorum" diyecektim, vazgeçtim. "Kişi noksanını bilmek gibi irfan olmaz" demişler. Söz güzel ama mâna derin. Kim anlar, kim uyar.
Kalktım, el sıkıştık. Birbirimize iyi dileklerimizi ilettik. Çıktım. Devlet tecrübesi uzun sürdü ama, o da bitti. Öyledir devlette işler yavaş yürür.

— Neden bana söylemedin, dedi Asuman.
Bezgin, elimdeki gazeteyi bir yana koydum, gözlükleri çıkarıp silmeye başladım.
— Bilmem aniden oldu.
— Sen ani karar vermezsin.
— Haklısın.
Son kelime "Bu konuyu uzatmayalım" mânasına geliyor.
— Hayırlısı olsun, dedi. Sakin. Mutfağa yöneldi, Emine'ye söyleyecek.
Asuman'ı seviyorum. Ne kadar munis, anlayışlı, sabırlı. Çok şanslıyım. "Yahu gerçekten ben ne yapacağım?"
Kahve geldi.
— Sen evde duramazsın. Üç günde sıkılırsın.
Kahveyi alıp teşekkür ettim. Yine aynı cevap:
— Haklısın.
Asuman gitti. Hobi bahçesi sayılan mutfağına sığındı. Ya ben?
Kahve kokusu şekerci dükkânını çağrıştırdı. İyi be! Tam emekli işi. Gitti kötümserlik, geldi iyimserlik.
O gece şekerci dükkânına döneceğimi söyledim, "İyi olur" dedi, sırtını dönüp yattı. Tartışmayı sevmiyordu.

Dükkâna huzur içinde gittim.

Bıraktığım gibi duruyordu. Personel geldiğime sevindi. Ben yine aynı ritüelin dairesine girdim. Gazete, hacının din kitapları, gezinti, ev.
Süha kendini toparlamıştı. Bir iki konuştuk. Yeniden müziğe dönmüş, bu bunalım süreci ona yeni ilhamlar vermiş, güzel besteler yapmış, ara-sıra kankası olan arkadaşı geliyor, yeni parçaları çalışıyorlar.
Aman iyi. İyi. Oğlan uçurumun kenarından döndü.
Dükkân personeli topyekun cenazeye gelmişlerdi. Hepsi vakit namazı için camiye girmiş. Bu insanlar ne iyi insanlar. Doğana seviniyor, ölene üzülüyorlar. Sayıları giderek azalıyor.

Eda dükkânı Vedat'a teslim etmiş, o bitli oğlanla ikinci Hindistan seferine çıkmış. Her zaman yaptığı gibi gittiği yerlerden kart atıyor, bizi halinden haberdar ediyordu.
Ben, dediğim gibi şekerci dükkânındayım, bu defa Hacı Efendi'nin din kitaplarına gömülmüş durumdayım. Çok yazık, çok. Dinimiz hakkında hiçbir şey bilmiyoruz.
Eğitim sistemi yetersiz.
Aileler ilgisiz.
Hem nasıl ilgilenecek ki, kendi birşey bilmiyor.

Bir uzun zaman Eda'dan haber gelmedi. Endişelendik. Hindistan Elçiliğimiz'den orada Eda'nın tanıdığı, bizde adresi olan esnaftan bilgi almaya çalışıyoruz. Son gelen haber Nepal sınırına doğru gittikleri.
O kadar.
Günler geçti haber yok.
Asuman'ın iki gözü iki çeşme. Uyku durak kalmadı, bir türlü

teskin edemiyorum. Elçilik neden sonra bize kara haberi ulaştırdı.
Galiba kaybolmuşlar.
O bölgede kaybolmak sıradan bir şey. Bu haberi aldığımızda Asuman kriz geçirdi. Doktor falan zorla uyuttuk. Sabaha yerinden kalkamadı.
Felç.
Sol tarafa inmiş, ağız kaymış, konuşma bozulmuş, kolu bacağı hareket etmiyor. Kızı unuttuk anasının derdine düştük. Doktor doktor, hastane hastane, tedavi tedavi.
Ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Bende de hal kalmamış. Sonunda ağzı ve konuşması düzeldi, kolu eski halini aldı ama bacak öyle kaldı.
Yani bastonla yürüyor.
Asuman on yaş ihtiyarladı.
Saçları ağarmıştı, buyuyordu, boyadan vaz geçti. Çok zayıfladı, bir deri bir kemik. Neyse ki Emine var, ikimize de bakıyor, mübarek kadın.

Süha başlangıçta benimle beraber koşturdu. Anası iyi olsun diye çabaladı. Sonunda pes etti. Evdeki boğucu yas havasında bozulmamak için kendini dışarı attı. Yine o arkadaşı ile ayrı eve çıktılar.

Bu defa şansı yaver gitmiş.
Eski takımı toplamış, yeni bir grup kurmuş. İlk konseri ile patladı. İnanılmaz. Magazin dünyası peşinde, menajerlerin biri gidiyor, öteki geliyor, sonunda biriyle anlaşmışlar.
CD, konser, TV. programı, bilhassa üniversitelerde yaptıkları konserler. Yer verinden oynuyormuş, öyle diyorlar.

Oğlanın eline epeyce para geçti. “Ben parayı tutamam baba sen sahip ol” diye avucuma saydı.
Hey be!
Oğlum şöhret oldu da babasına para veriyor. Hayat bu. Ne olacağını bilemezsin.
Belli olmaz dedik ya.
Gün geldi Eda'dan haber geldi.
Nepal sınırında bir köyde hastalanmış. Köylüler buna sahip çıkmış, aylarca yatakta kalmış. Tabi oralarda haberleşme sıfır. Biz neredeyse öldü sanırken birden diri olduğu anlaşıldı. O köye nasılsa uğramış macera tutkunu motosikletli bir grup ile elçiliğimize haber uçurmuş, onlar da bize iletti.

Süha dahil evde toplanıp kutlama yaptık. Asuman yeniden doğdu sanki, yüzüne kan geldi.
Eda iyileşmiş ama çok zayıf düşmüş. Bir zaman dinlenmesi gerekiyormuş, sonra döneceklermiş.
Aman iyi, aman iyi. İyi olsun da ne zaman dönerse dönsün.

Bu endişeli, korkulu günler geçtikten sonra şekerci dükkânına döndüm.
Ne yapacaktım?
Daha önceki deneme iyi bitmemiş, çabuk bıkmıştım. Şimdi öyle değil ama hayatımı dolduracak, ona mâna verecek bir şey yapmam lazım.
Yahu ihtiyarladık, gözde fer dizde derman kalmadı hâlâ hayatın mânasını arıyorum.
Vay ki, vay!

Enver şekerciye döndüğümü duymuş geldi. Beni yine

Cuma'lara götürmeye başladı. Bu defa başka bir mescide gidiyoruz. Cuma'dan sonra vakit namazlarına geçeceğiz ama dizlerim ağrıyor, bükemiyorum.

Asuman Eda'nın sağ olduğunu duyunca kendini dine verdi. Beş vakit namazını oturarak kılıyor, başını örtüyor, elinden tesbih düşmüyor.
Yahu Enver sen beni değil de Asuman'ı tekkeye götürsen daha iyi.
Enver ısrar ediyor. Neyse kabul ettim, tekkeye gittik. Şeyh uygun görürse beni müritliğe kabul edecek.
Enver'e:
— Bînamaz mürit olur mu yahu, dedim.
— Olur, olur, dedi. Sen Efendi'ye teslim ol, o dua eder, sen gayret edersin. Cenab-ı Hak nasip eder.

Bir bekleme süresi geçti.
Okuduğum dini eserlerin atmosferine girmişim. Kendi kendime bir vakit namazına gideyim dedim. Ezandan epeyce önce gitmişim. Cami avlusunda çay ocağı var. Çay ocağı koca çınarın gölgesinde. İki hacının oturduğu masaya selâm verip oturdum.
Hay oturmaz olaydım.
Adamlar yedi sülâlemden başladı. Beni ilk görüyorlar ya, tanımak istemişler. Kaçamak cevaplar verdim, tatmin olmadılar. Hacca gidip gitmediğimi sordular. “Gitmedim” dedim. Yumuşak bir üslup ile, “Eğer durumun müsait ise gitsen iyi olur” dediler.
“Hani ölüm var, kalım var.”
Sonra kendi hac hatıralarını anlatmaya başladılar. İş geldi

hurma alımına dayandı. İki uzman gibi hangi hurmanın daha iyi, daha ucuz olduğunu, nerden alınmasının uygun olduğunu tartışmaya başladılar.
Yan masadaki hacılara danıştılar. Hurma bahsi tüm avluyu sardı.
Her kafadan bir ses çıkıyordu ki ezan imdada yetişti. Bazıları ezanı duyunca sustu, bazıları ateşli iddialarını sürdürdü. Abdesti dükkânda almıştım, fırsat bu fırsat deyip camiye yöneldim.
Ne diz kırabildim, ne bağdaş kurabildim; öyle dizlerimi dikip, iki elimle bağlayıp oturdum. Yine daha önce gittiğim mescitteki gibi buranın da çeşitli unsurlarını incelemeye koyuldum. Ahşap minberi yeşile boyamışlar, çok sinirlendim. Ahşabın bir asaleti var kardeşim, sen bunu nasıl boyarsın. Ufacık mescide koca koca levhalar asmışlar, yaldızlı çerçeveler falan. Yazıların hiçbiri orijinal değil, fotokopi bile olabilir. Bu mescidi yıkıp yeniden yaptıklarını öğrenmiştim. Kimbilir eskisi nasıldı? Mihrabın iki yanında iki koca mum. Mum değil esasen ahşap direk. Uçlarında karpuz lambalar, lambaların üzerinde yazılar. Yanınca yeşil floresan bir ışık yayıyor. Mihrabın etrafını silindir floresan lambalar çevirmiş, onlar da yeşil ışıklı.
Cami yaptırma derneğine kalsa tüm mescidi yeşile boyayacak. Bu kadar kusur aramayı etik bulmadım. Bunlar köylü. Köyünden ve geleneğinden kopmuş. Bir estetik görüş edinememiş, üretememiş. Geçim derdinden buna vakitleri yok. Zaten bir estetik görüş kaç asırda oluşur? O da ayrı mevzu. Adamlar işin esasına eğilmiş.
Zaten biz Türklerin iki özelliği vardır. Pratik ve pragmatik olmak. O sebeple bizden filozof çıkmaz, aksiyon adamı çıkar.

Adamlar ihtiyacı gidermek için harap mescidi yıkıp yenisini yapmışlar; ezan okunuyor, namaz kılınıyor ya, sen ona bak. Estetik işleriyle daha çok namaz kılmayanlar uğraşır.
Bir daha gelirsem bir köşede tek başına oturacağım. Bu hurma fırtınası kimbilir nerelere uzanır, çekemem. Ama çağırırlar, veya gelip yanıma otururlar. Bu bir cami cemaatı. Cemaatı terketmek bize yakışmaz.

Böylece ara sıra mescide gitmeye başladım. Cemaat beni içine almıyor, resmi davranıyor, ben onlar için bir "yaban" sayılıyorum. Adamlar haklı. Cemaatın herşeyini eleştiriyorum. Laf aramızda içimden. Kimseyle takışmak istemem. İnsanı yapan ailesi, çevresi, işi, mektebi, sosyal statüsü vesaire. Alışıyorsun ve bunu kolay terkedemiyorsun.
Enver'in bu durumdan haberi var. "Hadi" dediğim anda beni tekkeye götürecek. Ama ben henüz beş vakiti tamamlayamadım. Sabah kalkamıyor, yatsıda uyumuş oluyorum. Buna bir çare.
Sabah için çalar saat aldım. Yatsıyı Asuman'a emanet ettim, o beni uyarıyor.
Ha gayret, az kaldı.
Yeni bir sayfa açıyorsun.

Süha grubuyla beraber Avrupa turnesine çıktı. İlk durak Almanya. Menajer her şeyi ayarlamış, tüm Avrupa'yı dolaşacaklar. Eda'dan her gün daha iyi olduğunu söyleyen mektuplar alıyoruz.
Çok geçmez, döner gelir.

Bir gece umulmadık bir şey oldu.
Asuman aşağıda, mutfak cenahında bazı tıkırtılar duydu. Hırsız olmasın. Endişelendi. Sağına döndü, Bedir yatakta değildi. Endişesi korkuya döndü. Sırtına bir hırka alıp, terliklerini giyip, bastona dayana dayana aşağı indi.
Mutfak kapısı açık ve ışık yanıyor. Kapıya kadar gitti ve bir çığlık attı.
— Bedir bu ne hal?
Bedir mutfağın ortasında ve ayakta idi. Mutfağa işemiş donunu çekememişti. İrileşen gözleriyle Asuman'a bakıyordu. Bir süre karşılıklı bakıştılar. Sonra Bedir madeni bir ses ile:
— Sen de kimsin, dedi.
Asuman yaş dolan gözlerini elleriyle kapadı. "Allah'ım bize yardım et" diye dua etti. Neyseki metin bir kadındı. Hemen ambulans çağırdı. Sonra gidip Bedir'in kilotunu çekti.
Bedir hiç itiraz etmedi, konuşmuyor ne denilirse yapıyordu.
Az sonra Emine de geldi.

Bu defa Bedir için doktor doktor, hastane hastane.
Alzheimer, yahut kafa gitmiş.
Bir ay sürdü, düzelme yok.
Asuman'la Emine hastaneye taşındı. Şekerci personeli, Enver ve bir iki dost ziyarete geldi.
Neyse ki ecel işi uzatmadı.
Bedir bir akşam uyudu, sabaha uyanmadı.
Hakkında hayırlısı bu idi.
O halde yaşamanın ne mânası var.
İnsan yükü, tuz yükü.
Sırtlayıp yola düşersin, her metrede ağırlaşır, nihayet çekilmez olur.

Vakit namazı bitti. Cemaat camiden çıktı, musallanın önünde saf tuttular. Camiye girmeyip kenarda duranlardan bir kaçı safa girdi. Bazıları hiç oralı olmadı. İmam ve müezzin geldi. Namaz kılındı. Helallik alındı. Tabutun altına en önce Şekerci esnafı ile Enver girdi. Cemaatın yarısı namazdan sonra dağıldı. Yarısı yolda bekleyen cenaze arabasına kadar tabutu taşıdı. Mezarlığa gelecek olanlar arabalarına bindiler. Bunlar arasında Asuman ile Emine de vardı. Süha ile Eda'nın ne babalarının hastalandığından, ne öldüğünden haberleri vardı. Haber verilse de cenazeye yetişemezlerdi..
Hem bakalım gelmek istiyorlar mıydı? Cenaze avludan çıkınca cemaat kadın erkek öteki kapıya yöneldi, acele ediyorlardı.

Orta yaşı geçmiş bir kadın kuaföre yetişecekti. Akşama davet vardı ve hazırlanacaktı. Küçük el çantalı adam koşar adım gidiyordu, bankada işi vardı, çekler, senetler. Çok iyi giyimli biri arabasına bindi, hemen telefonu açtı, karısına akşam işi olduğunu, kendisini beklememesini söyledi, ardından dostunu aradı, diller döktü, sürprizim var dedi, buluşmaya ikna etti. Paşa ile arkadaşı arsa meselesine dalmıştı.
Bir oyun ve eğlenceden ibaret olan dünya hayatı cami avlusundan çıkanları yeniden koynuna aldı.
Bedir bu manzara karşısında dayanamadı. Tabuttan başını çıkarıp bağırdı:

— Heeey! İnsanlar! Nereye gidiyorsunuz?
Ses bomboş cami avlusunda yankılandı. Güvercin şadırvana gelip su içti.
Serçe bir simit kırıntısına yumuldu. Minarenin gölgesi musallanın üzerine düştü.
Az önce orada biri vardı.
Şimdi yok.

dergâh yayınları

MUSTAFA KUTLU
Bütün Eserleri

Yokuşa Akan Sular

♦

Yoksulluk İçimizde

♦

Ya Tahammül Ya Sefer

♦

Bu Böyledir

♦

Sır

♦

Arkakapak Yazıları

♦

Şehir Mektupları (deneme)

♦

Hüzün ve Tesadüf

♦

Akasya ve Mandolin (deneme)

♦

Uzun Hikâye

♦

Beyhude Ömrüm

♦

Mavi Kuş

♦

Tufandan Önce

♦

Yoksulluk Kitabı (deneme)

♦

Rüzgârlı Pazar

♦

Chef

♦

Menekşeli Mektup

♦

Kapıları Açmak

♦

Huzursuz Bacak

♦

Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı

♦

Zafer Yahut Hiç

♦

Hayat Güzeldir

♦

Anadolu Yakası

♦

Sıradışı Bir Ödül Töreni

♦

Nur

♦

Vatan Yahut İnternet

♦

Dem Bu Demdir

♦

Tirende Bir Keman

♦

Vitrinde Olmak

10 00 TL

2018
TMO
765729
BDE

DERGÂH

ISBN: 978-9759956660